

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2024

Bc. Anna Matušková

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Bc. Anna Matušková

**Potřeby a motivace učitelů finanční gramotnosti na
základní škole**

Olomouc 2024

vedoucí práce: Ing. Alena Opletalová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury. Souhlasím, aby tato práce byla uložena na Univerzitě Palackého v Olomouci v knihovně Pedagogické fakulty a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Olomouci dne 5.12.2023

.....

Anna Matusšková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce Ing. Aleně Opletalové Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky. Dále své rodině a přátelům za trpělivost a podporu.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Anna Matušková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Ing. Alena Opletalová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Potřeby a motivace učitelů finanční gramotnosti na základní škole
Název v angličtině:	Needs and motivations of teachers of financial literacy in primary school
Anotace práce:	Diplomová práce se zabývá potřebami a motivací učitelů základních škol pro výuku finanční gramotnosti. Cílem diplomové práce je analyzovat a posoudit potřeby a motivaci učitelů druhého stupně základních škol pro výuku finanční gramotnosti.
Klíčová slova:	Finanční gramotnost, finanční vzdělávání, učitel, potřeba, motivace
Anotace v angličtině:	The thesis deals with the needs and motivation of primary school teachers for teaching financial literacy. The aim of the thesis is to analyze and assess the needs and motivation of second grade elementary school teachers for teaching financial literacy.
Klíčová slova v angličtině:	Financial literacy, financial education, teacher, need, motivation
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1: Standard finanční gramotnosti 2017 Příloha č. 2: Dotazník Příloha č. 3: Přepisy rozhovorů Příloha č. 4: Informované souhlasy

Rozsah práce:	80 stran
Jazyk práce:	Čeština

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

Jméno a příjmení:	Bc. Anna MATUŠKOVÁ
Osobní číslo:	D21797
Adresa:	Suchý kopec 538, Bystřice nad Pernštejnem, 59301 Bystřice nad Pernštejnem, Česká republika
Téma práce:	Potřeby a motivace učitelů finanční gramotnosti na základní škole
Téma práce anglicky:	Needs and motivations of teachers of financial literacy in primary school
Jazyk práce:	Čeština
Vedoucí práce:	Ing. Alena Opletalová, Ph.D. Ústav pedagogiky a sociálních studií

Zásady pro vypracování:

1. Studium literatury
2. Teoretické vymezení
3. Praktická část – dotazník, polostrukturované rozhovory
4. Realizace
5. Analýza
6. Vyrození závěru, návrhy a doporučení

Seznam doporučené literatury:

1. HESOVÁ, Alena a Eva ZELENDOVÁ. Finanční gramotnost ve výuce: metodická příručka. Praha: NÚV, divize VÚP, 2011. ISBN 978-80-86856-74-2.
2. HOLEČEK, Václav. Psychologie v učitelské praxi. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3704-1.
3. CHRÁSKA, M. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.
4. KOČIÁNOVÁ, Helena. Finanční gramotnost v kostce: aneb co Vás neměl kdo naučit. Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-767-6.
5. MAŇÁK, Josef, ŠVEC, Vlastimil. Výukové metody. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5.
6. NAKONEČNÝ, M. Motivace lidského chování. Praha: Academia, 1996. ISBN 80-200-0592-7.
7. ŠKVÁRA, Miroslav. Finanční gramotnost. Praha: M. Škvára, 2011. ISBN 978-80-904823-0-2.

OBSAH

Úvod	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 Finanční gramotnost	12
1.1 Vymezení pojmu gramotnost.....	12
1.2 Ukotvení finanční gramotnosti do rámcových vzdělávacích programů.....	14
1.3 Definice a význam finanční gramotnosti.....	15
1.4 Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách	15
1.4.1 Standard finanční gramotnosti	16
1.5 Učitel a jeho pojetí výuky.....	16
1.5.1 Definice učitele	16
2 Finanční vzdělávání	18
2.1 Definice finančního vzdělávání	18
2.2 Význam finančního vzdělávání.....	20
2.3 Principy finančního vzdělávání.....	20
2.4 Důsledky nízkého vzdělání v oblasti finanční gramotnosti.....	21
3 Motivace ve vzdělávání	23
3.1 Teorie motivace.....	23
3.2 Pracovní motivace.....	24
3.3 Motivace vnější a vnitřní	24
3.4 Motivace v pedagogickém procesu	25
3.4.1 Autonomie	25
3.4.2 Profesní rozvoj.....	25
3.4.3 Podporující pracovní prostředí.....	26
3.4.4 Uznání a ocenění.....	26
3.4.5 Rovnováha mezi osobním a pracovním životem	26
3.4.6 Prevence vyhoření.....	26
3.4.7 Úspěch žáků.....	26
3.5 Motivace pro výuku finanční gramotnosti.....	27
4 Vzdělávací potřeby	28
4.1 Definice potřeby.....	28
4.2 Klasifikace lidských potřeb dle Maslowa.....	29
4.2.1 Vyšší potřeby dle Maslowa	29
4.3 Motivace jako snaha o uspokojení potřeb	30
4.4 Potřeby pro výuku finanční gramotnosti	30

4.4.1	Zdroje pro realizaci výuky finanční gramotnosti.....	30
4.4.1.1	ČS: Abeceda peněz	30
4.4.1.2	Yourchance: FG do škol.....	31
4.4.1.3	JA: e-Ekonomie	31
4.4.1.4	ČNB: Osobní finance, proč vznikají krize?.....	31
4.4.2	Další vzdělávání.....	32
4.4.3	Financování.....	32
4.4.4	Praktické využití	33
4.4.5	Komunikace	33
EMPIRICKÁ ČÁST		34
5	Výzkumné šetření.....	35
5.1	Formulace cíle a výzkumných otázek	35
5.2	Limity výzkumu.....	36
5.3	Metodologie kvantitativního šetření	36
5.3.1	Popis použitých metod	37
5.3.2	Výzkumný vzorek.....	38
5.3.3	Průběh výzkumu	38
5.3.4	Analýza zjištěných dat.....	39
5.3.5	Závěr kvantitativního šetření	58
5.4	Metodologie kvalitativního šetření	59
5.4.1	Popis použitých metod	60
5.4.2	Výzkumný vzorek.....	60
5.4.3	Průběh výzkumu	61
5.4.4	Analýza získaných dat.....	61
5.4.5	Interpretace výsledků kvalitativního šetření.....	63
5.4.6	Závěr kvalitativního šetření	68
Závěr.....		70
Seznam použitých zkratk		73
Seznam použité literatury a zdrojů.....		74
Seznam grafů, obrázků a tabulek		79
Seznam příloh		80

Úvod

Jak pravil Benjamin Franklin: „Ušetřený šesták je vydělaný šesták“. Finanční gramotností bylo, je a bude nutné se neustále zabývat, jelikož významným způsobem ovlivňuje náš život, jak po sociální, tak i ekonomické stránce. Z pohledu dnešního člověka je stejně důležité se zabývat finanční gramotností, jako bylo pro naše předky například umět obdělávat pole či lovit zvěř. A kde jinde bychom se měli začít věnovat problematice finanční gramotnosti než ve školním prostředí. Zde, prostřednictvím zkušených učitelů, by měli být předávány takové informace ohledně finanční gramotnosti, které vedou k úspěšnému osobnímu i profesnímu rozvoji žáka. To, jakým způsobem je nebo není tento cíl v současné době naplňován a jaká je podpora či naopak jaké jsou překážky pro pedagogy při výuce finanční gramotnosti na základních školách, Vám bude přiblíženo prostřednictvím této diplomové práce.

Podnětem k napsání diplomové práce - zjistit potřeby učitelů finanční gramotnosti, a s tím související možnosti motivace, pro lepší plnění očekávaných výstupů, bylo uvědomění si, že ekonomické chování jedince je součástí každého všedního dne. Nabízíme svůj čas na trh práce, nakupujeme zboží, spoříme, darujeme apod. V důsledku těchto činů jednotlivce jsou ovlivňovány skupiny, potažmo celá společnost. Při takto důležité tématice vyvstává tedy otázka, jak je možné, že i přes nepřehledné množství materiálů pro výuku finanční gramotnosti a významného začlenění do kurikula, nedosahuje výuka svého cíle. Z tohoto důvodu je diplomová práce věnována potřebám a motivaci učitelů. Skromným přáním může být i to, aby učitelé tuto problematiku přijali za své a nebyla pouze pokynem od někoho z vnějšího prostředí.

Cílem diplomové práce je analyzovat a posoudit potřeby a motivaci učitelů druhého stupně základních škol pro výuku finanční gramotnosti.

Prvním dílčím cílem diplomové práce je vymezit potřebnost výuky finanční gramotnosti ve vztahu k motivaci učitelů základních škol prostřednictvím teoretické části.

Další dílčí cíl je zjistit aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku finanční gramotnosti z hlediska potřeb a motivace.

Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů vymezit aktuální situaci výuky finanční gramotnosti ve spojitosti s potřebami a motivací učitelů. Další cíl je přijetí závěru a navrnutí doporučení pro zlepšení.

Nejprve bude pozornost věnována teoretické části, kde budou objasněny koncepty a pojmy pojící se s finanční gramotností, finančním vzděláváním, potřebami a motivací.

V empirické části práce bude proveden výzkum, kde budou zanalyzovány potřeby učitelů pro výuku finanční gramotnosti. Bude sledován zájem o možné doplnění materiálů, dalšího vzdělávání apod. Pro sběr dat bude využit dotazník s uzavřenými i otevřenými otázkami.

Vzhledem k tomu, že potřeby a motivace jsou „dvě spojené nádoby“, dva spolu propojené psychologické aspekty, další část výzkumu bude pomocí polostrukturovaných rozhovorů s učiteli vymezit aktuální situaci. Možná úskalí, která mohou vyvstat, zda učitelé budou ochotni se zvoleného šetření účastnit.

Práce je určena široké veřejnosti, kdy může přivést k zamyšlení nad těžkostmi učebních obsahů, se kterými se musejí učitelé vypořádat. Obohacující je i v rámci rozšíření obzorů, ať už z hlediska možností vzdělávání se, inspirace možného využití uvedených zdrojů pro výuku finanční gramotnosti či z hlediska uvědomění si, že jsme ovlivňováni mnohými aspekty a s tím spojená možná úskalí v rámci chování.

V konečném důsledku může tato práce přispět ke zlepšení výuky finanční gramotnosti na základních školách, potažmo ke zlepšení celé ekonomiky.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Finanční gramotnost

V této kapitole bude nejdříve vymezen pojem gramotnost obecně, a také to, jak je ukotvena v rámcových vzdělávacích programech (dále RVP). Následně bude navázáno již konkrétněji na definici a význam finanční gramotnosti a její budování na základních a středních školách. Pojetí výuky finanční gramotnosti učitelem bude doplňovat ucelený základní přehled k dané problematice.

1.1 Vymezení pojmu gramotnost

Pojem gramotnost má svůj původ v řeckém slově „*gramma*“, což znamená písmeno. V případě, že bychom se zabývali hlubším významem, byl by tento pojem vysvětlován jako schopnost číst a psát. Z čehož je patrné, že dříve byla gramotnost přisuzována těm, kteří uměli číst a psát.

V dnešní době, v souladu s rozvojem vzdělanosti, jsou dovednosti jako čtení a psaní považovány za samozřejmé. Z čehož vyplývá, že současné vnímání gramotnosti je propojení i s „každodenním životem“, přičemž pro toto označení bývá užívám pojem tzv. „funkční gramotnost“. Toto propojení přispělo k relativizaci samotného obsahu pojmu tím, že zdůraznilo nutnost navázat gramotnost na konkrétní sociální kontext.¹

Nyní je to vnímáno jako tzv. „*rozšiřující soubor vědomostí, dovedností a postupů, na kterých jednotlivci staví během života*“.²

V kurikulárních dokumentech pro základní vzdělávání, což jsou dokumenty, které stanovují cíle, obsah a organizaci vzdělávacího procesu, se setkáváme s následujícími druhy gramotnosti: *čtenářská gramotnost, matematická gramotnost, digitální gramotnost, přírodovědná gramotnost a finanční gramotnost*.³

Definice čtenářské gramotnosti poskytuje bližší vysvětlení pojmu: „*Čtenářská gramotnost je celoživotně se rozvíjející vybavenost člověka vědomostmi, dovednostmi,*

¹ DOLEŽALOVÁ, J.. *Funkční gramotnost - proměny a faktory gramotnosti ve vztazích a souvislostech*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2005. ISBN 80-7041-115-5. s. 13.

² *Co je gramotnost?* Národní ústav pro vzdělávání [online]. [cit. 21.11.2023]. Dostupné z: <<http://provzdelavani.nuv.cz/clanky/ze-zahranici/co-je-gramotnost>>.

³ *Gramotnosti*. NÚV [online]. [cit. 22.11.2023]. Dostupné z: <<http://www.nuv.cz/t/gramotnosti-1>>.

schopnostmi, postoji a hodnotami potřebnými pro užívání všech druhů textů v různých individuálních i sociálních kontextech.“⁴

Matematická gramotnost spočívá ve využití nabytých znalostí, dovedností, návyků při řešení rozmanitých úkolů a životních situací, které obsahují matematické prvky. Zahrnuje i situace, kde matematický obsah není přímo patrný, a je na jednotlivci, aby ho identifikoval a úspěšně řešil.⁵

Digitální gramotnost zahrnuje celou řadu digitálních dovedností, vědomostí, postojů a hodnot, které jednatel potřebuje k bezpečnému, sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií. Tato schopnost je klíčová nejen při práci a učení, ale také v rámci volného času.⁶

V rámci přírodovědné gramotnosti je nezbytné, aby byl žák schopen aktivně vyhledávat a třídit informace a propojovat je. Musí být schopen pracovat s běžně užívanými přírodovědnými termíny, využívat různé znaky a symboly, a navazovat spojitosti mezi poznatky z různých vzdělávacích oblastí.⁷

Gramotností, s nimiž se základní vzdělávání musí potýkat, jsou rozmanité. V kontextu tématu práce je nutné uvést, že nejenom Česká republika, ale mnoho dalších zemí si uvědomuje důležitost výuky finanční gramotnosti pro žáky. Pro příklad lze uvést Austrálii, které je v celosvětovém měřítku velmi věnována pozornost, jelikož má dlouholetou zkušenost se začleněním finanční gramotnosti do základního vzdělávání, dokonce je tato problematika dlouho rozvíjena formou samostatného předmětu.⁸

Začlenění finanční gramotnosti do vzdělávání je tématem celosvětovým a nejenom Česká republika, ale mnohé země usilují, aby byla možnost pomáhat mladým lidem rozvíjet

⁴ NPI. [online]. [cit. 27.11.2023]. Dostupné z:<<https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=2935>>

⁵ NPI. [online]. [cit. 28.11.2023]. Dostupné z:<<https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/rozvoj-ctenarske-a-matematicke-gramotnosti.html>>

⁶ NPI. [online]. [cit. 28.11.2023]. Dostupné z:<<https://archiv-nuv.npi.cz/t/strucne-vymezeni-digitalni-gramotnosti-a-informatickeho.html>>.

⁷ NPI. [online]. [cit. 27.11.2023]. Dostupné z:<<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/12941/prirodovedna-gramotnost-v-rvp-zv.html>>.

⁸ MFČR. [online]. [cit. 27.11.2023]. Dostupné z:<<https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/zajimave-odkazy/zahranici>>.

základní dovednosti v oblasti hospodaření s penězi, díky čemuž lze dospět k tzv. pomyslnému zdraví celé ekonomiky.⁹

1.2 Ukotvení finanční gramotnosti do rámcových vzdělávacích programů

RVP jsou hlavní kurikulární dokumenty. Dle definice v Pedagogickém slovníku, „vymezuji cílové zaměření vzdělávání na daném stupni / pro daný obor vzdělávání a očekávané výstupy“.¹⁰

Zdůraznění důležitosti finanční problematiky nastalo díky iniciativě Ministerstva školství a mládeže (MŠMT), a to pomocí upraveného RVP pro základní vzdělávání, který vstoupil v platnost dne 1. září 2013. Připraven byl již v roce 2007, docházelo k četným revizím.

Finanční gramotnost, jako zásadní vzdělávací iniciativa, se tak stala jedním z klíčových témat. Zařazení výuky finanční gramotnosti postihlo konkrétně: první stupeň - vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, a druhý stupeň Člověk a společnost – Výchova k občanství. Konkrétněji je jedná o vzdělávací obsah Člověk, stát a hospodářství patřící do vzdělávacího oboru Výchova k občanství. Dle očekávaných výstupů uvedených v RVP, je zřejmé, že žák by měl dokázat „srovnávat formy vlastnictví, vysvětlit potřebu duševního vlastnictví, dodržovat principy hospodárnosti, vysvětlit funkce bank, rozlišovat, odkud pochází příjmy státu a srovnávat úlohy výroby, obchodu a služeb. Žák by měl dokázat uvést konkrétní příklady.“¹¹

Metodický portál RVP uvádí, že finanční gramotnost je doporučeno začleňovat do stávajících předmětů nebo je také možné vytvořit zcela nový vyučovací předmět zaměřený přímo na tuto problematiku. Lze a je žádoucí ji začlenit do různých předmětů, včetně matematiky, fyziky, českého jazyka aj. Nedoporučuje se však využití pouze volnočasových kroužků.¹²

⁹ Učit s ČNB? Jde to! S výukovými materiály na téma Osobní finance [online]. [cit. 30.09.2023]. Dostupné z: <<https://www.cnb.cz/cs/cnb-news/aktuality/Setkani-CNB-s-uciteli-Ucit-s-CNB-Jde-to/>>.

¹⁰ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009, s. 242.

¹¹ RVP. 2017. [online]. [cit. 25.11.2023]. Dostupné z <<https://www.msmt.cz/file/41216/>>.

¹² Srov. Finanční gramotnost: Doporučení, inspirace, náměty. Rvp.cz: Metodický portál [online]. [cit. 30.09.2023]. Dostupné z: <<http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=6461>>.

1.3 Definice a význam finanční gramotnosti

V této podkapitole bude charakterizován pojem finanční gramotnosti.

Název „finanční gramotnost“ se spojením dvou slov, a sice:

1. *svět peněz, jeho obstarávání a ochrana*
2. *základní schopnost uplatňování praktických znalostí, dovedností a postojů*¹³

Národní strategie finančního vzdělávání uvádí definici: „*Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb.*“¹⁴

Tím pádem lze konstatovat, že finanční gramotnost je specializovaná gramotnost na správu osobních financí. Nadřazený pojem pro ni je ekonomická gramotnost, jelikož finanční gramotnost je její součástí. Jednotlivými složkami finanční gramotnosti jsou peněžní gramotnost, cenová gramotnost a rozpočtová gramotnost.¹⁵

1.4 Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách

S prvními významnými kroky zařazení této problematiky do vzdělávání se lze setkat v roce 2005, kdy se díky vládě stává součástí školního vzdělávání předmět finanční gramotnost. V roce 2007 vznikl dokument *Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách*. Tento dokument vymezuje základní kroky v rámci zajištění finančního vzdělávání. Zde je zakomponován tzv. *Standard finanční gramotnosti*, který stanovuje cílovou úroveň finanční gramotnosti pro jednotlivé stupně vzdělání.¹⁶

¹³ BERTL, I. *Kapitoly o finanční gramotnosti*. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387-622-7. s. 9-10.

¹⁴ MŠMT. *Národní strategie finančního vzdělávání*. [online]. 2010 [cit. 30.09.2023] Dostupné z: <file:///D:/Downloads/Narodni_strategie_financniho_vzdelavani_2010-1.pdf> s. 11.

¹⁵ OPLETALOVÁ, A., KVINTOVÁ, J. *Vybrané aspekty finanční gramotnosti v podmínkách základních a středních škol*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4519-9. s. 49-51.

¹⁶ MFČR. *Strategické dokumenty*. [online]. [cit. 30.09.2023]. Dostupné z: <<https://financniagramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/strategie-dokumenty>>.

1.4.1 Standard finanční gramotnosti

Od roku 2017, kdy tento Standard nabyl platnosti, jsou stanoveny cílové úrovně finanční gramotnosti žáků základních a středních škol. Oblasti, které dokument vymezuje jsou celkem čtyři: nakupování a placení, hospodaření domácnosti, přebytek a schodek rozpočtu domácnosti. Díky tomuto dokumentu je zřejmé, co má žák umět vysvětlit, popsat a kde uvést praktické příklady.¹⁷

1.5 Učitel a jeho pojetí výuky

V závislosti na tématu práce je nezbytné objasnit základní informace o profesi učitele. V této kapitole definuji pojem učitele. Poté představím, jakými předpoklady pro výkon profese by měl být dotyčný jedinec vybaven.

1.5.1 Definice učitele

Definicí učitele se v odborné literatuře mnoho nenachází, možná z toho důvodu, že je tento pojem považován za zcela jasný, a tudíž není nutné jej blíže definovat.

V zákonu o pedagogických pracovnících je uvedena definice učitele, jako základní pilíř vzdělávací soustavy.

„Pedagogickým pracovníkem je ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu) ...“¹⁸

Pod § 2 je uveden seznam, kdo vykonává přímou pedagogickou činnost. Jako první je uveden právě učitel.

Ve vybrané publikaci od Kárníkové je učitel, respektive dobrý učitel, definován následovně: *„Dobrým učitelem je ten, kdo dokáže poskytnout žákům své znalosti, kdo je povede*

¹⁷ Standard finanční gramotnosti 2017 [online]. Praha: MŠMT, 2017. [cit. 01.10.2023]. Dostupné z: <https://mfc.r.cz/...2017_Standard-financni-gramotnosti.pdf>.

¹⁸ Právní výklady MŠMT/Právní výklad k § 23 zákona o pedagogických pracovnících, Aktuální znění zákona o pedagogických pracovnících k 1. září 2012 [online]. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari>>.

*do života otevřeně a statečně, kdo nepřestane sám být člověkem, kdo se nestane pouhým reproduktorem učebního obsahu, ale ten, kdo je schopen samostatně myslet, samostatně tvořit, kdo stále hledá nové cesty, nové metody, nové prostředky své interakce se svým protipólem – žákem“.*¹⁹

Role učitele je náročná a multifunkční. Učitel by proto měl disponovat různými kvalitami a dovednostmi, jež budou podporovat efektivní výuku a rozvoj žáků.

Ve starších publikacích je uváděno, že úspěšný učitel má na prvním místě bohaté vědomosti, dovednosti a zkušenosti.

V posledních letech se však vyskytují názory, že pouhé znalosti nezaručují efektivitu vyučovacího procesu. Nezbytnou součástí je práce s kurikulem. To, jakým způsobem s ním dokáže pracovat souvisí s jeho didaktickými dovednostmi. Učitelé mají být schopni podporovat a motivovat své studenty. To zahrnuje vytváření pozitivního vztahu s žáky, poskytování konstruktivní zpětné vazby a podpory.

Lze tedy konstatovat, že velmi významnou roli sehrává to, jaký postoj učitel zaujímá. Ve spojitosti s problematikou finanční gramotnosti je poté tedy klíčové se zabírat postojem učitele, jež k finanční gramotnosti má, a tedy jakou pozornost jí ve svých hodinách věnuje.²⁰

¹⁹ KÁRNÍKOVÁ, J. *Kapitoly z obecné pedagogiky*. Praha, 1969. s. 37.

²⁰ MAŇÁK, J., JANÍK T. a ŠVEC V., 2008. *Kurikulum v současné škole*. Brno: Paido. Pedagogický výzkum v teorii a praxi, ISBN 978-807-3151-751. s. 86-87.

2 Finanční vzdělávání

V této kapitole bude objasněn pojem finanční vzdělávání, budou nastíněny možnosti finančního vzdělávání v České republice a také důsledky nízkého finančního vzdělávání.

2.1 Definice finančního vzdělávání

Finanční vzdělávání se týká osvojení znalostí, dovedností a povědomí, které jednotlivci potřebují k tomu, aby byli schopni efektivně spravovat své finance.

„Finanční vzdělávání je disciplína, která nám umožňuje pochopit, jak fungují peníze, a to jak na úrovni země, tak na úrovni jednotlivce nebo rodiny, a která poskytuje nástroje nezbytné k adekvátní správě našich osobních financí a zajištění dobré kvality života“²¹

Dle výše uvedené definice je žádoucí, aby finanční vzdělávání bylo podporováno. Existují možnosti, jak se v oblasti správy financí vzdělávat. Obecně pro celou populaci je možné zvyšování finanční gramotnosti selektovat do následujících oblastí:

A. Vzdělávání na základních a středních školách

Jak již bylo uvedeno výše, od 1. září 2013 je povinnost zanesení finanční gramotnosti do ŠVP. Od této doby jsou školy povinny integrovat finanční vzdělávání do svých programů, aby studenti získali klíčové dovednosti pro efektivní správu svých financí.

B. Vzdělávací kurzy určené pro dospělou populaci

V současné době je také pestrá nabídka kurzů, seminářů a aktivit, které cílí na rozvoj finanční gramotnosti. Například Česká národní banka nabízí podporu pro přípravu učitelů na základních a středních školách, programy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a odbornou podporu.²²

²¹ Finanční vzdělávání - co to je, definice a koncept [online]. [cit. 13.11.2023] Dostupné z: <<https://cs.economy-pedia.com/11041063-financial-education>>.

²² MŠMT. Národní strategie finančního vzdělávání. [online]. 2010 [cit. 02.11.2023] Dostupné z: <file:///D:/Downloads/Narodni_strategie_financniho_vzdelavani_2010-1.pdf> s. 20.

C. Individuální poradenská a konzultační činnost bank a finančních institucí

Tato oblast zahrnuje poskytování finančních služeb prostřednictvím odborného poradenství. Tyto aktivity jsou prováděny zejména bankami a dalšími finančními institucemi a mohou se zaměřovat na různé oblasti, jako například investice, úvěry, pojištění a další finanční produkty.

D. Informace poskytované sdělovacími prostředky

S narůstajícím zájmem o využívání internetu jsou čím dál více využívána zpravodajství a cílené programy touto online formou. V menší míře jsou pak využívány tištěné informační materiály.²³

E. Projekty soukromých i neziskových organizací

Projekty soukromých i neziskových organizací jsou zaměřeny na osvětu a podporu. Finanční podpora je často poskytována ze zdrojů Evropské unie, národní, regionální a místní instituce. Tyto organizace čerpají z těchto zdrojů k financování poradenství, konzultací a metodologie. V porovnání s jinými finančními institucemi, které poskytují podobné služby, jsou tyto organizace nezávislé a převážně zdarma. Příklady zahrnují programy jako "*Rozumíme penězům*", "*Peníze do škol*" a "*Zodpovědně s penězi*".²⁴

F. Publikační a přednášková činnosti

Publikační a přednášková činnost může efektivně ovlivňovat úroveň finanční gramotnosti prostřednictvím různých prezentací a tištěných materiálů. Dnešní doba nabízí mnoho odborných konferencí, stejně jako odborných knih a příruček.

Pro svou práci jsem vybrala přehled klíčových možností pro zlepšování finanční gramotnosti, s nimiž by se učitelé mohli setkat nebo se již setkali.

²³ OPLETALOVÁ, A., KVINTOVÁ, J. *Vybrané aspekty finanční gramotnosti v podmínkách základních a středních škol*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4519-9. s. 61.

²⁴ OPLETALOVÁ, A., KVINTOVÁ, J. *Vybrané aspekty finanční gramotnosti v podmínkách základních a středních škol*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4519-9. s. 62.

2.2 Význam finančního vzdělávání

Standard finanční gramotnosti, který byl popsán výše, udává tzv. ideální úroveň pro cílové skupiny, resp. cílový stav finančního vzdělávání. Finanční vzdělávání má tedy zásadní význam pro zvyšování finanční gramotnosti. Finanční vzdělávání pomáhá jednotlivcům a komunitám získat znalosti a dovednosti potřebné k úspěšnému spravování financí. Finanční vzdělání může předcházet finančním problémům. Lidé, kteří se orientují v problematice osobních financí, rozumí finančním nástrojům a strategiím, pravděpodobněji budou schopni předejít situacím, ve kterých by mohli čelit finančním obtížím.

V rámci pozitivního dopadu na celou makroekonomiku lze uvést, že v případě individuální finanční stability lze shledávat přínos k celkové ekonomické stabilitě.

Díky finanční vzdělávání je možné snižovat zátěž finančního stresu. Toto vzdělávání pomáhá lidem například plánovat svou budoucnost a šetřit si na důchod.

Celkově lze říci, že finanční vzdělávání má význam pro jednotlivce i společnost, a to jak v ekonomickém, tak v sociálním kontextu.²⁵

2.3 Principy finančního vzdělávání

Principy mají klíčovou roli při vytváření základu finanční gramotnosti. Aby bylo finanční vzdělávání úspěšné, doporučuje se uplatňovat následující principy.

Princip objektivity znamená, že je nutné předávat informace bez svého osobního hodnocení. To znamená, prezentovat data nestranně a bez zatajování důležitých informací.

Další principem, který je doporučeno ctít je nezávislost. To znamená, že je nutné se zdržovat propagování nebo doporučování konkrétních produktů, služeb nebo poskytovatelů. Je žádoucí rozlišovat mezi finančním vzděláváním a komerčním finančním poradenstvím.

²⁵ MŠMT. *Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách*, 2007. [online]. [cit. 17.11.2023]. Dostupné z: <<https://financniagramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/financni-vzdelavani-na-skolach>>.

Odbornost lze uvést jako další z principů finančního vzdělávání. V čemž spočívá to, že vzdělavatelé jsou na dostatečné úrovni schopností a dovedností a mají tedy odpovídající odbornou kvalifikaci v této oblasti.

Na závěr je vhodné uvést princip zaměření. To znamená, pečlivě zacílit na cílovou skupinu. Na základě toho pak volit vhodné metody, abych bylo zabráněno chybným interpretacím.

Tato kapitola se věnovala finančnímu vzdělávání, kdy jsem uvedla definici finančního vzdělávání, nastínila možné oblasti zvyšování finanční gramotnosti, zaměřila se na význam finančního vzdělávání a uvedla principy v kontextu finančního vzdělávání, jež je doporučeno dodržovat.²⁶

2.4 Důsledky nízkého vzdělání v oblasti finanční gramotnosti

V případě, že nedochází ke zvyšování finančního vzdělávání, potažmo finanční gramotnosti, je to nežádoucí jak pro jedince, tak pro celou společnost. Jestliže se jedinec neorientuje ve správě financí pramení z toho jisté finanční problémy, jako například nerozvážnost utrácení, neschopnost spořit, s čímž souvisí riziko zadlužení, nezaopatření na stáří a finanční stres.

Od roku 1990 stále dochází v České republice k postupnému nárůstu zadlužení domácností. Podle mezinárodního průzkumu provedeného společností ING (Internationale Nederlanden Groep) ve 15 zemích je 49 % Čechů nějakým způsobem zadluženo, s výjimkou hypotečního úvěru.²⁷

Tyto problémy mohou mít závažný dopad, ať už na psychické zdraví jedince, tak na fyzické zdraví jedince. V širším pojetí lze shledávat dopady i na rodinný život a sociální situaci.

V rámci správy osobních financí je žádoucí, aby osoba, potýkající se s finančními problémy, byla informována o možnostech odborné pomoci a nebála se o problematice mluvit.

²⁶ Ministerstvo financí ČR – *Národní strategie finančního vzdělávání 2.0*. [online]. [cit. 20.11.2023]. Dostupné z: <<https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/strategicke-dokumenty>>.

²⁷ ZÁMEČNÍKOVÁ, J. Dluhy jsou denním chlebem nejen českých domácností. [online]. [cit. 25.11.2023]. Dostupné z: <<https://www.hypoindex.cz/clanky/dluhy-jsou-dennim-chlebem-nejen-ceskych-domacnosti/>>.

Existují bezplatné finanční poradny, které poradí, jak finanční problémy vyřešit. Pro příklad lze uvést Člověk v tísni, ADRA, Poradna při finanční tísni aj.

Častým důvodem, proč k finančním problémům dochází je nízké vzdělání, chybějící kompetence pro správu financí a nedostatek informací.²⁸

Na úrovni společnosti může nízká finanční gramotnost přispívat k makroekonomickým problémům, jako je neefektivní alokace zdrojů, snížená ekonomická stabilita a zvýšené náklady například na sociální podporu.

²⁸ *Dluhové poradenství - Člověk v tísni* [online]. [cit. 20.11.2023]. Dostupné z: <<https://www.clovekvtsni.cz/co-delame/socialni-prace-v-cr/dluhove-poradenstvi>>.

3 Motivace ve vzdělávání

V této kapitole bude zaměřena pozornost na motivaci. Nastíněno bude obecné dělení motivace, kategorie motivace v pedagogickém procesu a motivace pro výuku finanční gramotnosti.

Motivace je termín odvozený z latin. „*motivus*“, což vyjadřuje pohyb a hybné síly. Motivace je tedy hybnou silou našeho jednání.²⁹ Z hlediska naší osobnosti je to důležitý faktor, který významně ovlivňuje mnohé – například spokojenost s prací, výkon a kvalitu poskytovaného vzdělávání aj.

Vybraná publikace od autorů Lokšové a Lokšy uvádí: „*Motivace je souhrn činitelů, které podněcují, energizují a řídí průběh chování člověka a jeho prožívání ve vztazích k okolnímu světu a k sobě samému.*“³⁰ Motivovat, znamená pochopit nejen okolnosti, které k motivaci přispívají, ale i ty, které jí brání. Souhrnně je používáno označení – motivační faktory. Ty uspokojují lidské potřeby nebo v jejich uspokojení brání.³¹

V rámci kapitoly zabývající se potřebami bude později objasněno třídění motivačních faktorů podle Klasifikace lidských potřeb dle Maslowa.

3.1 Teorie motivace

Teorie motivace se zabývá studiem procesu motivace, kde zkoumá, jak vzniká motivace. V obecné rovině lze rozdělit teorie motivace do dvou hlavních skupin. První skupina se zaměřuje na to, co jednotlivce motivuje, zabývá se definicí potřeb, preferencí a faktorů, které vedou k jejich uspokojení.

Druhá skupina zahrnuje sofistikovanější modely, které předpokládají hlubší teoretické koncepty a poskytují podrobnější vysvětlení motivace. Robbins a Decenzo uvádí například

²⁹ HANUŠ, R. a CHYTILOVÁ, L. *Zážitkově pedagogické učení*. Praha: Grada, 2009. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2816-2. s. 63.

³⁰ LOKŠOVÁ, I. a LOKŠA, J. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. Praha: Portál, 1999. s. 11.

³¹ URBAN, J. *Motivace a odměňování pracovníků: co musíte vědět, abyste ze svých spolupracovníků dostali to nejlepší*. Praha: Grada, 2017. Manažer. ISBN 978-80-271-0227-3. s. 12.

základní rozdělení motivačních teorií do skupin, a to podle potřeb, očekávání, spravedlnosti a procesních příčin.³²

3.2 Pracovní motivace

Specifický druh motivace je motivace pracovní. Jelikož se tato diplomová práce zabývá povoláním učitele základních škol, je nutné uvést, jak je to s motivací pracovníka v obecné rovině. Motivování pracovníka je hlavní úkol i odpovědnost vedení, které by mělo podporovat pozitivní a udržitelnou pracovní motivaci.

Hlavním důvodem je fakt, že motivovaný pracovník pracuje s větším úsilím, se vstřícnějším a ochotnějším postojem a s menším počtem chyb. Z toho vyplývá, že to není pouze o tom, aby zaměstnanec měl chuť pracovat, ale důležitou roli sehrává hybná síla, která ho žene ke konkrétním krokům. Jak již bylo uvedeno, motivovat pracovníka lze v případě pochopení nejen okolností, které k jejich motivaci přispívají, ale i ty, které omezují. Jedná se o motivační faktory, které byly uvedeny již výše. Z toho důvodu je nutné podotknout, že motivační faktory jsou na pracovištích významnými aspekty pro výkon práce. V pracovní sféře lze uvést nejčastější motivační faktory jako například: uspokojování základních lidských potřeb, očekávání odměny, dosažení cílů a příležitosti pro rozvoj a osobní či kariérní růst.³³

3.3 Motivace vnější a vnitřní

Jak již bylo nastíněno v předchozí podkapitole, motivaci můžeme rozdělit, a to na vnější a vnitřní motivaci. Motivace vnitřní vychází tzv. zevnitř, například z lásky k výuce a z upřímné touhy pomoci studentům učit se. Patří zde potřeba poznávací, potřeba činnosti, uspokojení z nově naučeného a uspokojení z činnosti společně. Vnější motivace naopak souvisí s učební činností jen zprostředkovaně – učitel pracuje, aby dosáhl odměny – platu či udržení stálého zaměstnání. U valné většiny převládá vnější motivace, která by ale neměla být hlavní, jelikož nevede k dlouhodobým výsledkům.³⁴

³² *Psychologické aspekty motivace*. [online]. [cit. 20.11.2023]. Dostupné z: <<https://publi.cz/books/171/04.html>>.

³³ URBAN, J. *Motivace a odměňování pracovníků: co musíte vědět, abyste ze svých spolupracovníků dostali to nejlepší*. Praha: Grada, 2017. Manažer. ISBN 978-80-271-0227-3. s. 12.

³⁴ ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-534-3.

3.4 Motivace v pedagogickém procesu

Dobry učitel je motivován tak, že při výkonu své učitelské práce uspokojuje vyšší psychické potřeby. Podle Maslowovy hierarchie lidských potřeb se jedná o potřeby seberealizace. Konkrétně potřeba poznávat nové, zajímavou formou předat informace a zkušenosti ostatním, touha pomoci zvládnout školní vzdělávání, ale hlavně uvádět je do světa dospělých.³⁵

Jedním z hlavních úkolů je vytvořit takové klima, aby zaměstnaní, v této rovině pedagogové, byli spokojeni a mohli naplňovat potřeby vyšší, jak již bylo uvedeno.

Teorie osobnostních a motivačních potřeb podle Henryho Murraye, rozvíjená Davidem McClellandem, uvádí potřeby zaměstnaných. Další autoři tyto teorie dále rozvíjeli a rozpracovávali.³⁶ Pro ilustraci uvádím vybraných sedm kategorií potřeb, které jsou podle publikace od Plevové a Petrové:

3.4.1 Autonomie

Učitelé oceňují autonomii ve své práci. Učitelé kvitují svobodu rozhodování o průběhu náplně tematického plánu, metodách výuky a řízení třídy. Je zde prostor pro flexibilitu a kreativitu, což může přispět k lepšímu vzdělávacímu prostředí a zlepšení výsledků studentů.

3.4.2 Profesní rozvoj

Učitelé mají touhu po zlepšování svých dovedností a po neustálém poznávání. Důležitým úkolem nadřízených je poskytnutí prostoru pro obohacování znalostí a dovednostní spojených s trendy ve vzdělávání. Učitelům by proto mělo být umožněno účastnit se různých školení, workshopů a dalšího vzdělávání se.

³⁵ HOLEČEK, V. *Psychologie v učitelské praxi*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3704-1. s. 15.

³⁶ HALÍK, J. *Vedení a řízení lidských zdrojů*. Praha: Grada, 2008. Vedení lidí v praxi. ISBN 978-80-247-2475-1. s. 81-82.

3.4.3 Podporující pracovní prostředí

Pozitivní a podpůrné pracovní prostředí zvyšuje motivaci učitelů. K pocitu sounáležitosti a motivaci učitele přispívají faktory, jako jsou podporující kolegové, kultura školy založená na spolupráci a efektivním vedení.

3.4.4 Uznání a ocenění

Zahrnuje potřebu úspěšného výkonu a potřebu uznání. Konkrétně ze strany vedení, rodičů a žáků může být velmi silným motivačním faktorem.

3.4.5 Rovnováha mezi osobním a pracovním životem

Pokud jsou učitelé přepracovaní a vystresovaní, může to mít negativní vliv na jejich motivaci a spokojenost s prací. Školy, které kladou důraz na rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem, si mohou udržet motivované pedagogy.

3.4.6 Prevence vyhoření

Nadměrná pracovní zátěž, nedostatek podpory a tlak na vysoké nároky jsou demotivující. Strategie prevence vyhoření mohou pomoci dlouhodobě udržet motivaci učitelů.

3.4.7 Úspěch žáků

Být svědkem toho, jak studenti dosahují svých vzdělávacích cílů, a jak se jim daří ve studiu i v osobním životě, může být pro pedagogy neuvěřitelně naplňující. Tímto si vyučující může potvrdit, že jeho činnosti pedagoga je vykonávána správně. Zároveň tato zpětná vazba může působit jako silný motivační faktor, jelikož podnítl učitele k dalšímu úsilí v rámci svého pedagogického působení. Úspěchy žáků mohou být také formou odměny.³⁷

³⁷ PLEVOVÁ, I., & PETROVÁ, A. (2012). *Obecná psychologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. s.117.

3.5 Motivace pro výuku finanční gramotnosti

Dle klasifikace lidských potřeb, viz níže, je potřebné, aby učitelé vyučující finanční gramotnost vzali toto téma „za své“, tedy „přisvojili“ si jej, jako jednu ze svých vyšších lidských potřeb. Nevnímali to pouze na základě vnější motivace, na základě nařízení České školní inspekce, ale na základě vnitřní motivace. Poté může docházet ke zlepšení plnění cílů finanční gramotnosti.³⁸

³⁸ Česká školní inspekce. Tematická zpráva. *Podpora rozvoje matematické, finanční a čtenářské gramotnosti*. Čj.: ČŠIG-3025/13-G21. Praha. [online]. [cit. 25.11.2023]. Dostupné z: <<http://www.csicr.cz/getattachment/af0099dc-1653-4f68-b01a-83a38b71d801>>.

4 Vzdělávací potřeby

V předchozí kapitole bylo uvedeno obecné dělení motivace, kategorie motivace v pedagogickém procesu a motivace pro výuku finanční gramotnosti.

V první části této kapitoly bude objasněn pojem potřeba. Následně bude vymezen ve vztahu k motivaci. Lidské potřeby a motivace spolu úzce souvisejí a často se prolínají. Lze říci, že jsou to dvě spojené nádoby. Tento vztah je zásadní pro psychologii, sociologii a různé oblasti lidského chování a pohody.

Potřeby jsou cíle, kterých chce jednotlivec, popřípadě skupina dosáhnout. Proto je důležité věnovat se jejich analýze a na jejím základě vhodně motivovat.

4.1 Definice potřeby

Dle publikace od Baštecké a kolektivu „*potřeba nutí člověka jednat směrem k tomu, co považuje za důležité, co je pro něj hodnotou*“.³⁹

Mezi klíčové motivátory patří potřeba. Je provázána vnitřním duševním napětím, které motivuje naše chování, tzn. k saturaci potřeby a vymizení tohoto vnitřního napětí. Vzápětí se však objeví nová potřeba s novým napětím.⁴⁰

Jak je uvedeno v publikaci od Bělohlávka „*mezi potřebou a motivem je velmi malý rozdíl, a proto tyto pojmy v praxi běžně zaměňujeme*“.⁴¹

Veteška uvádí: „*rozvoj profesních a osobnostních kompetencí učitelů je cyklickým procesem, na jehož začátku by vždy měla stát kvalitní analýza potřeb*“⁴²

³⁹ BAŠTECKÁ, B., *Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy*, Praha: Grada Publishing, 2005, ISBN 9788024707082. s.78.

⁴⁰ Psychologické aspekty motivace. [online]. [cit. 20.11.2023]. Dostupné z: <<https://publi.cz/books/171/04.html>>.

⁴¹ BĚLOHLÁVEK, F., *Jak řídit a vést lidi: testy, případové studie, styly řízení, motivace a hodnocení*, 2. dopl. vyd. Praha: Computer Press, 2000, ISBN 978-80-7226-308-0. s.40.

⁴² VETEŠKA, J. *Další vzdělávání a rozvoj učitelů v kontextu fenoménu digitalizace a umělé inteligence*. In Krystoň, M. a I. Pavlov (eds.). *Andragogické štúdie 2019*. Banská Bystrica: Belianum, 2019. ISBN 978-80-557-1598-8. s. 338.

Porozumění potřebám jednotlivců je klíčové pro motivaci v pracovním či osobním prostředí. Zohlednění daných potřeb může vést ke zvýšení pracovní spokojenosti, zlepšení výkonu a podpoře dalšího rozvoje.

4.2 Klasifikace lidských potřeb dle Maslowa

Abraham Maslow uvádí, že postup uspokojování svých potřeb má probíhat postupně, tedy od základních až po nejvyšší úroveň (viz Maslowova pyramida). Potřeba je základem lidské aktivity.

Obrázek 1: Pyramida potřeb od Abrahama Maslowa
(podle Noveského a Balabána), vlastní zpracování

Při nepostupném uspokojování potřeb nelze očekávat naplnění potřeb hierarchicky vyšších.

4.2.1 Vyšší potřeby dle Maslowa

Vyšší potřeby jsou následující:

- potřeba někam patřit, být milován, být zapojen
- potřeba úcty a respektu
- potřeba poznání
- potřeba estetiky
- potřeba seberealizace
- potřeba transcendence – spirituálních potřeb

Celkově lze říci, že vyšší potřeby dle Maslowa jsou důležité, protože vedou k osobnímu rozvoji, plnějšimu prožívání života a lepšímu porozumění sobě samému.⁴³

4.3 Motivace jako snaha o uspokojení potřeb

Motivace neboli vnitřní síla či pohnutka nutí jedince jednat tak, aby uspokojil své potřeby. Například hlad (fyziologická potřeba) podněcuje člověka k vyhledávání potravy. Touha po společenském uznání a sounáležitosti (psychologické potřeby) stimuluje člověka k navazování vztahů a hledání společenského uznání.⁴⁴

4.4 Potřeby pro výuku finanční gramotnosti

V této kapitole budou uvedeny klíčové faktory, které učitelé potřebují pro výuku finanční gramotnosti, jelikož to úzce souvisí s motivací pro danou problematiku.

4.4.1 Zdroje pro realizaci výuky finanční gramotnosti

V současné době existuje nepřeberné množství tzv. online zdrojů pro výuku finanční gramotnosti na 1., 2. stupni základních škol a středních škol. Níže je uvedeno 6 příkladů.

4.4.1.1 ČS: Abeceda peněz

Tato webová stránka již dle uvedeného sloganu přináší do škol inspiraci a motivaci. Doporučuje se využití hlavně na prvním stupni základních škol, přičemž i na druhém stupni lze nalézt uplatnění. Přehledně rozděluje hlavní 3 okruhy: pro školy, pro rodiče, pro seniory.

V této diplomové práci bude stručně objasněn pouze okruh určený školám, tedy učitelům. Školám poskytuje zdarma koncepční pomoc s finanční výukou včetně pomůcek a materiálů vytvořených dle standardu MF ČR. Organizuje soutěže o hodnotné ceny pro celou třídu.⁴⁵

⁴³ ŘÍČAN, P. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*, 6., rev. a dopl. vyd., Grada Publishing 2. Praha: Grada, 2010. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3133. s.111.

⁴⁴ NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. Praha: Academia, 1996. ISBN 80-200-0592-7. s.27-29.

⁴⁵ *Abeceda peněz*. [online]. [cit. 30.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.abecedapenez.cz/cs/uvod#co-delame>>.

4.4.1.2 Yourchance: FG do škol

Tento online zdroj je vhodný pro využití na 1. stupni základních škol, 2. stupni základních škol a na středních školách. Pomáhá vytvářet finančně gramotné školy, kdy na webových stránkách je dostupný formulář, kde je možné vyjádřit žádost o pomoc s výukou finanční gramotnosti a podnikavostí na konkrétní škole. Je zde možné nalézt teorii, ale především i konkrétní nástroje a metody, které je možné uplatnit v rámci správy osobních financí, tedy v praxi využitelné informace.⁴⁶

4.4.1.3 JA: e-Ekonomie

Tento výukový program je určen převážně pro střední školy. Vybrané materiály je možné využít i na 2. stupni základních škol. Umožňuje lépe porozumět hospodářským vztahům, fungování institucí a lépe se vyznat v předpokladech úspěšného podnikání. Nachází se zde učební texty zahrnující komplexně zpracované informace o makro a mikroekonomické teorii doplněné potřebnými konkrétními údaji o ekonomice České republiky. Pro přístup k výše uvedenému je nutná smlouva o spolupráci související s poplatkem.⁴⁷

4.4.1.4 ČNB: Osobní finance, proč vznikají krize?

Díky tomuto online zdroji jsou dostupné různé aktivity a metody na podporu finanční gramotnosti se zaměřením především na žáky druhého stupně základních škol a studenty středních škol. Jsou zde dostupné prezentace, naučná videa a seriály, dokonce i pozvánky na aktuální výstavy a expozice týkající se této problematiky.⁴⁸

Pro uspokojení potřeby dalšího vzdělávání mají učitelé na výběr z různých možností dalšího vzdělávání. Například mnoho univerzit a vysokých škol nabízí postgraduální programy v oblasti vzdělávání.

⁴⁶ *Finanční gramotnost do škol*. [online]. [cit. 30.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.fgdoskol.cz/>>.

⁴⁷ *E-ekonomie*. [online]. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: <<http://e-ekonomie.jacr.cz/index.php?strAction=participate>>.

⁴⁸ *Finanční a ekonomická gramotnost*. [online]. [cit. 30.10.2023]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/financni-a-ekonomicka-gramotnost/>.

Finanční svět se neustále mění díky novým produktům a technologiím. Učitelé proto potřebují průběžné školení, aby si udrželi aktuální informace. Důležité v rámci této problematiky také je využívání nových výukových metody. Školení může učitelům pomoci zaujmout studenty a zpřístupnit jim danou látku.

4.4.2 Další vzdělávání

Podle expertů je zvyšování odbornosti důležitou potřebou, která napomáhá, jak tuto problematiku vyučovat – případně vzorové plány hodin. Zvyšuje to nejenom odbornost, ale i sebevědomí. Učitelé se cítí více kompetentní. „*Je důležité mít ve třídě vysoce kvalifikovaného a sebevědomého učitele.*“ Dle amerického výzkumu se 75 % dotázaných učitelů cítí velmi sebevědomě, pokud jde o výuku o rozpočtování a zadlužení, méně než 50 % říká totéž o investování, daních, riziku a behaviorálních financích.

Pokud vedení školy chce podnítit vzdělávání svých zaměstnanců, je poté v kompetenci ředitele školy, zda uvolní finanční prostředky na školení učitelů v oblasti finanční gramotnosti a odejme tak možnou finanční zátěž učitele.⁴⁹

4.4.3 Financování

Školy mohou žádat o granty z různých zdrojů, včetně nadací, neziskových organizací a finančních institucí. Je nutné si stanovit cíle financování a sepsat více návrhů. Například návrh exkurze, projektového vyučování, tandemové výuky apod.

V současné době je také velmi populární partnerství s finančními institucemi jako jsou banky, spořitelny a další finanční instituce. Jelikož podporují projekty finanční gramotnosti ve školách. Mohou také nabízet granty, poskytovat zdroje nebo vysílat své zástupce, aby vyučovali finanční gramotnost.⁵⁰

⁴⁹ *States that require personal finance classes should not overlook teacher training, experts say.* [online]. [cit. 01.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.cnbc.com/2021/04/05/states-requiring-personal-finance-classes-need-to-train-teachers-too.html>>.

⁵⁰ *A Guide to Personal Finance for Teachers.* [online]. [cit. 01.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.moneygeek.com/financial-planning/resources/personal-finance-for-teachers/>>.

V některých krajích nařizují, aby bylo finanční vzdělávání zahrnuto do tematických plánů. V takových případech mohou být na zajištění souladu s těmito požadavky vyčleněny finanční prostředky. Příkladem je dotační program Jihomoravského kraje.⁵¹

4.4.4 Praktické využití

Učitelé musí do výuky osobních financí zahrnout praktické a reálné příležitosti, aby se témata žákům vryla do paměti. Učitelé mohou například používat hrací karty, aby žáky naučili o rozpočtu. Žáci si mohou na modelových situacích vyzkoušet řešení daného problému aj. Důležité je, aby hodiny výuky finanční gramotnosti odpovídaly cílům a problémům daných žáků.⁵²

4.4.5 Komunikace

Učitelé potřebují vědět, že jsou ve svém úsilí o výuku osobních financí vyslyšeni a podporováni. Klíčem k udržení profesionální vzdělávací komunity v oblasti finanční gramotnosti je komunikace. Kolektivní participace učitelů je důležitá pro umožnění diskutování, co se povedlo, co naopak nesklidilo úspěch. Dále společné uvažování a vzájemné ovlivňování se. Je to mocný nástroj.⁵³

⁵¹ *Dotační programy jihomoravského kraje*. [online]. [cit. 01.10.2023]. Dostupné z: <https://dotace.kr-jihomoravsky.cz/Uploads/21115-7-Dotacni_katalog_2023pdf.aspx>.

⁵² Getting Started Teaching Personal Finance. [online]. [cit. 01.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.edutopia.org/article/getting-started-teaching-personal-finance/>>.

⁵³ The art of designing a professional development programme for teachers. [online]. [cit. 01.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/19415257.2022.2038234>>.

EMPIRICKÁ ČÁST

5 Výzkumné šetření

Teoretická část vznikla na základě zkoumání odborné literatury a analýzy dostupných dokumentů. V teoretické části byla vymezena potřebnost výuky finanční gramotnosti ve vztahu k motivaci učitelů základních škol.

Praktická část diplomové práce navazuje na teoretickou část. Cílem diplomové práce je **analyzovat a posoudit potřeby a motivaci učitelů základních škol pro výuku finanční gramotnosti.**

Cílem praktické části je **zjistit aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku finanční gramotnosti** z hlediska potřeb a motivace. Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů **vymezit aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku finanční gramotnosti** z hlediska potřeb a motivace. Další cílem je **přijetí závěru a navrhnout** doporučení.

V této kapitole je objasněna metodologie výzkumného šetření, cílová skupina a výzkumné otázky.

5.1 Formulace cíle a výzkumných otázek

V závislosti na hlavním cíli výzkumného šetření, který je uveden výše, jsem zvolila kombinaci kvantitativního a kvalitativního šetření. Je možné použít označení jako tzv. smíšený nebo kombinovaný výzkum. Díky kvantitativnímu šetření mohu nabýt data pro analyzování potřeb a motivaci učitelů základních škol pro výuku finanční gramotnosti. Díky kvalitativnímu šetření mohu získat detailnější informace o jednotlivých přístupech.

Pro empirickou část diplomové práce byla využita jako opora publikace od Chrásky (2016) – *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*⁵⁴, a od Hendla (2012) – *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*⁵⁵.

Vzhledem k výše uvedeným cílům byly stanoveny tyto výzkumné otázky:

⁵⁴ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

⁵⁵ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0219-6.

- 1. Jaký mají přístup učitelé ZŠ k FG (finanční gramotnosti, dále FG)?**
- 2. Jak učitele ZŠ ovlivňuje ve výuce FG vyučovaný předmět?**
- 3. Jak učitelé ZŠ hodnotí úroveň svého vzdělání v oblasti FG pro výuku na ZŠ?**
- 4. Jaké výukové metody (dělení např. dle Maňáka a Švece) využívají učitelé ZŠ při výuce FG?**
- 5. Jaké faktory motivují učitele ZŠ k zařazení témat FG do výuky?**
- 6. Co učitele pozitivně a negativně ovlivňuje v zapojení výuky FG do výuky na ZŠ?**

5.2 Limity výzkumu

Je nutné uvést jistá omezení, která při výzkumném šetření vyvstala. Za jisté omezení výzkumu považuji to, že se tato práce nerozlišuje odpovědi začínajících učitelů a učitelů působících v pedagogické praxi více než 5 let. Nebyla prováděna analýza těchto skupin nebo segmentace respondentů na základě uvedených kritérií.

V rámci limitů je také nutné uvést, že výzkumné šetření bylo pouze pro učitele druhého stupně základního vzdělávání. Nikoliv pro první stupeň základního vzdělávání či střední školy.

Dále je nutné uvést, že zastoupení reprezentativního vzorku souvisí s ochotou učitelů odpovídat a účastnit se výzkumného šetření.

Limitem je také to, že nejsou zohledněny aspekty související s rodinným prostředím jedinců.

5.3 Metodologie kvantitativního šetření

S ohledem na cíl výzkumného šetření je využito obou rovin pedagogických výzkumů. Výzkumná část je rozdělena do dvou fází. Jednotlivé fáze vyplývají z využití přístupů pedagogického výzkumu.

Pro první fázi výzkumu byl zvolen kvantitativní přístup, který je dle literatury vymezen jako „*záměrná a systematická činnost, při které se empirickými metodami zkoumají hypotézy o vztazích mezi pedagogickými jevy*“. ⁵⁶

Byla využita metoda dotazníku.

Výhodou kvantitativního šetření především je, že lze získat velké množství informací za krátké období. Nevýhody kvantitativního šetření lze sledovat v omezení schopnosti porozumět a ve zkrácení výsledků díky omezenému prostoru. ⁵⁷

Průběh výzkumu je blíže nastíněn níže.

Prostřednictvím otázek dotazníkového šetření (Příloha č. 2) byly zjišťovány odpovědi na výzkumné otázky č. 1, 3, 4, 5, 6.

5.3.1 Popis použitých metod

Pro tuto práci byla využita nejfrekventovanější metoda získávání dat. „*Dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba odpovídá písemně*.“⁵⁸

Dotazník zpracovaný pro tuto diplomovou práci byl anonymní, učitelé uváděli pouze věk a délku své pedagogické činnosti. Dotazník obsahoval celkem 27 otázek, uzavřených i otevřených. Dotazník byl respondentům předložen díky online prostředí.

První část zahrnovala základní informace.

Další část, konkrétně od otázky č. 3 byla, se věnovala pojetí učitelů FG – například zkušenostem, současnému začlenění FG do výuky aj.

Následně byla část, která zjišťovala úroveň vzdělání a znalostí učitelů v oblasti FG.

Následovala část, jež se zaměřovala na metody a materiály v rámci výuky FG.

⁵⁶ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3. s. 11.

⁵⁷ GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paído, 2000. Edice pedagogické literatury. s. 99.

⁵⁸ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3. s. 158.

Poslední část byla věnována motivačním faktorům a negativnímu či pozitivnímu vlivu okolností v rámci pojetí výuky finanční gramotnosti.

5.3.2 Výzkumný vzorek

Respondenti dotazníkového šetření byli učitelé základních škol druhého stupně. Celkem byly získány odpovědi od 119 respondentů.

Věková hranice vytyčena nebyla. Nejstaršímu respondentovi bylo 78 let. Nejmladšímu 21 let.

5.3.3 Průběh výzkumu

Nejprve byla provedena realizace dotazníkového šetření pomocí Microsoft Forms, který umožňuje vytvářet průzkumy a kvízy, přičemž jednoduše zobrazuje přicházející výsledky. Respondentům byl zaslán odkaz, pomocí kterého byli přesměrováni na dotazníkové šetření. Pro zacílení na určitou skupinu, byl odkaz vložen i na facebookové skupiny sdružující učitele druhého stupně základních škol. Pro zastoupení co největšího počtu respondentů byly zaslány odkazy na emailové adresy vybraných základních škol v České republice.

V úvodu dotazníku bylo napsáno, kdo je autorem, co je cílem výzkumného šetření a k čemu budou výsledky použity. Zdůrazněna byla také anonymita a apel na pravdivé odpovědi.

Dotazník byl k dispozici od 24.10.2023 do 13.11.2023, přičemž i za tak poměrně krátké období jej vyplnil dostatečný počet respondentů, jelikož se odpovědi začaly brzy opakovat. Vyplňování dotazníku průměrně trvalo 9 minut.

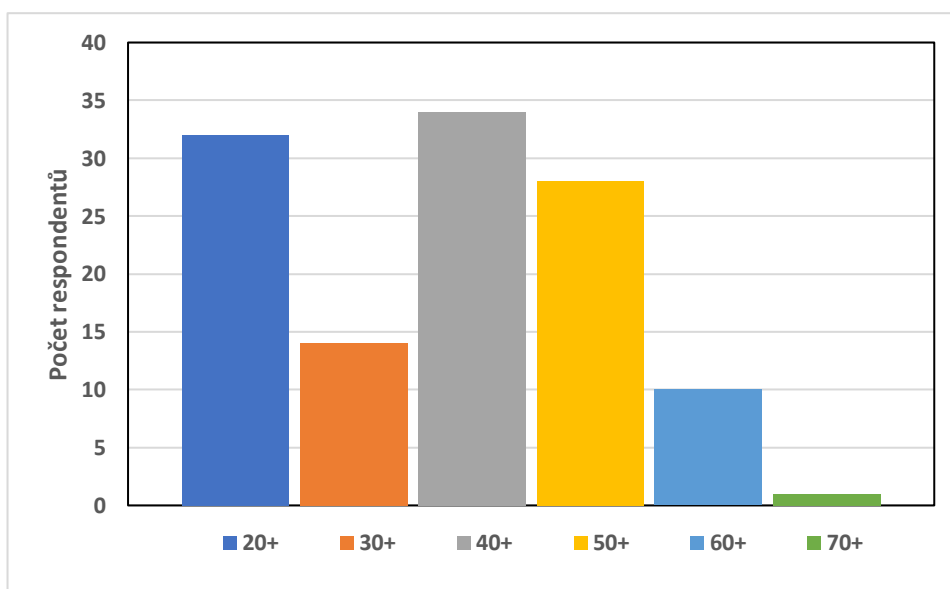
Elektronický sběr dat má několik výhod oproti tradičním metodám sběru dat. Mezi hlavní výhody patří například snížení časového intervalu pro sběr dat či okamžitá kontrola a přístup k jednoduché analýze dat. Možná omezení lze sledovat v interakci, například rizika selektivního zkreslení nebo technologické překážky u některých osob.

Získaná data byla následně zpracována pomocí Excelu 2016 od společnosti Microsoft Office. Některá data byla získána ve formě čísel, jiná ve formě kategorií.

5.3.4 Analýza zjištěných dat

Otázka č. 1 - **Jaký je Váš věk?**

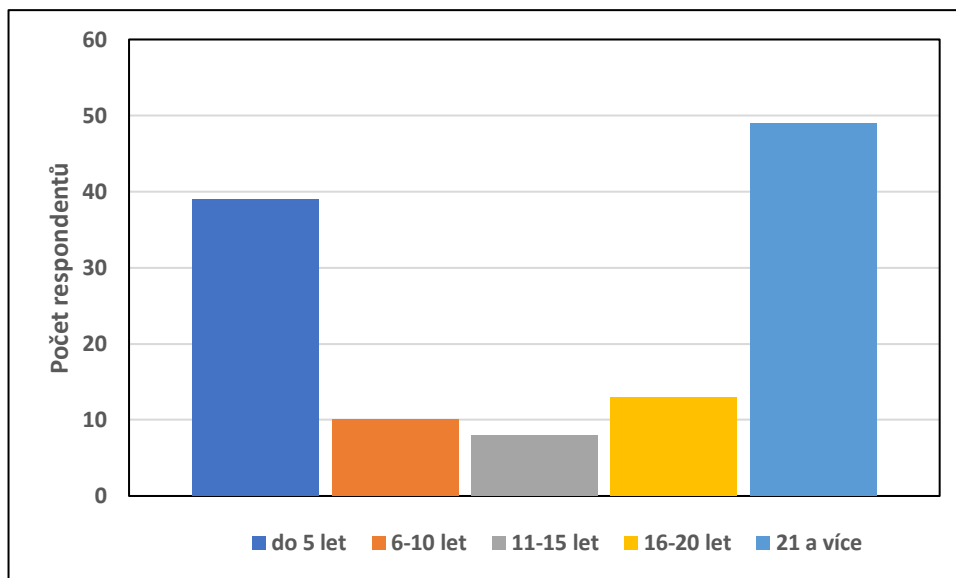
Dotazníkového šetření se zúčastnilo 119 respondentů. Charakteristika vzorku je znázorněna níže viz **Graf 1**. Z výsledků je patrné, že nejvíce respondentů, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření byly ve věkovém intervalu od 40 do 49 let včetně. Celkem se jednalo o 34 respondentů. Druhá nejvíce zastoupená skupina byla ve věkovém rozmezí od 20 do 29 let včetně, kde se šetření zúčastnilo celkem 32 respondentů. Třetí nejvíce zastoupená skupina byla ve věkovém rozmezí od 50 do 59 let včetně. Počet respondentů v ostatních skupinách nepřesáhl hodnotu 14 zúčastněných. Ve věku 47 a 24 se nacházelo nejvíce respondentů stejného věku, kteří se dotazníkového šetření zúčastnili, a to v obou případech v počtu 8. Nejmladší účastník dotazníkového šetření měl 21 let a naopak nejstaršímu respondentovi bylo 78 let.

Graf 1: Věk respondentů

Otázka č. 2 – **Délka Vaší pedagogické činnosti?**

Druhá otázka dotazníkového šetření se týkala délky působení ve škole. Z výsledků viz **Graf 2** je patrné, že do vyplňování dotazníkového šetření se zapojil okruh učitelů, kteří působí v pedagogické praxi více než 21 let, a to v celkovém počtu 49 respondentů. Druhou nejpočetněji zastoupenou skupinou, byly učitelé s pedagogickou praxí, která nepřevyšovala délku 5 let. Těchto respondentů bylo 39. Ve zbývajících kategoriích nepřesáhl počet respondentů hodnotu 13 v jednotlivých kategoriích.

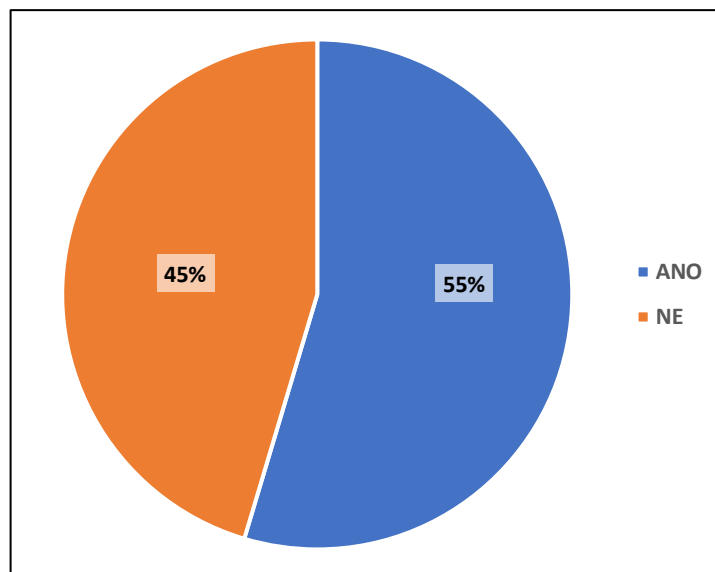
Graf 2: Délka pedagogické činnosti

Otázka č. 3 - Máte zkušenosti s výukou finanční gramotnosti?

Tato otázka zjišťovala, zda respondenti mají zkušenost s výukou finanční gramotnosti viz **Graf 3**. Z celkového počtu 119 respondentů celkem 65 (55 %) uvedlo, že tyto zkušenosti mají. Naopak celkem 54 (45 %) respondentů uvedlo, že nemají zkušenost s výukou finanční gramotnosti.

Česká školní inspekce doporučuje vytvořit banku obsahující inspirativní příklady z praxe, které budou dostupné pro učitele, čímž lze podporovat výměnu zkušeností učitelů, potažmo mezi školami.⁵⁹

⁵⁹ Česká školní inspekce. *Finanční gramotnost žáků základních škol a výuka finanční gramotnosti na středních školách*. 2023. ISBN 978-80-88492-34-4. s. 38.

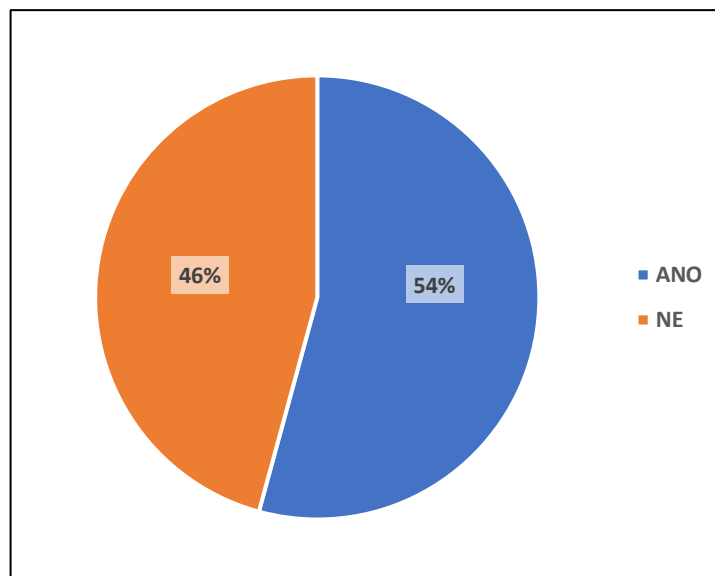
Graf 3: Zkušenost s výukou finanční gramotnosti

Otázka č.4 - **Začleňujete v současné době témata finanční gramotnosti do výuky?**

Následovala otázka číslo 4, ve které byli respondenti dotazováni na začlenění finanční gramotnosti do výuky v současnosti, viz **Graf 4**. Z celkového počtu 119 respondentů, tuto otázku zodpovědělo 118, přičemž 64 (54 %) respondentů v současné době začleňuje téma finanční gramotnosti do výuky. Naopak 54 (46 %) respondentů téma finanční gramotnosti do výuky nezačleňuje.

Z doporučení od České školní inspekce vyplývá, že u pedagogů by měla být snaha hledat možnosti, jak začlenit témata finančního vzdělávání do jednotlivých vzdělávacích oborů. Nikoliv vyučovat finanční gramotnost pouze izolovaně, například pouze ve výchově k občanství.⁶⁰

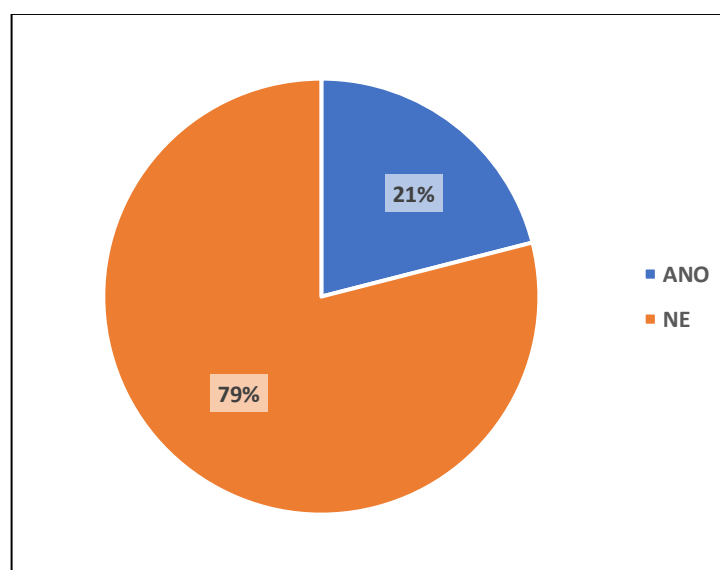
⁶⁰ Česká školní inspekce. *Finanční gramotnost žáků základních škol a výuka finanční gramotnosti na středních školách*. 2023. ISBN 978-80-88492-34-4. s. 38.

Graf 4: Začlenění témat finanční gramotnosti do výuky

Otázka č. 5 - Absolvovali jste formální školení nebo profesní rozvoj týkající se výuky finanční gramotnosti?

V rámci otázky číslo 5 bylo zjišťováno, zda respondenti absolvovali formální školení nebo profesní rozvoj týkající se výuky finanční gramotnosti viz **Graf 5**. Z celkového počtu 119 respondentů právě 25 (21 %) absolvovalo školení, popřípadě prodělalo profesní rozvoj, který se týká výuky finanční gramotnosti. Naopak většina, tedy 94 respondentů (79 %) školení ani profesní rozvoj, který se týká výuky finanční gramotnosti neabsolvovali.

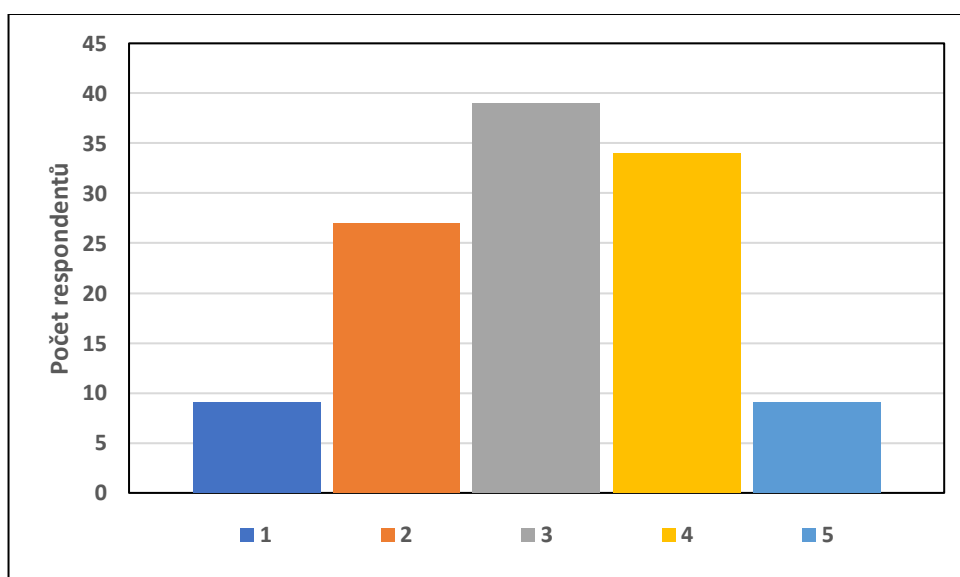

Graf 5: Absolvování školení

Otázka č.6 - **Nakolik si věříte ve své vlastní schopnosti efektivně vyučovat koncepty finanční gramotnosti?**

Cílem otázky číslo 6 bylo zjistit, na kolik si respondenti věří ve svých vlastních schopnostech efektivně vyučovat koncepty finanční gramotnosti. Respondenti odpovídali, dle uvedené škály; 1 – znamenalo nevěřím si. 5 – znamenalo velmi si věřím viz **Graf 6**. Z celkového počtu 119 respondentů, na tuto otázku zodpovědělo 118, přičemž 39 respondentů, zůstává u neutrálního hodnocení svých schopností efektivně vyučovat finanční gramotnost. Celkem 34 respondentů si spíše věří, což je pozitivní zjištění, jelikož o 7 respondentů méně, tedy 27 si spíše nevěří. Na opačných stranách, dle škálového hodnocení, tedy nevěřím si a velmi si věřím odpovědělo v obou případech právě 9 respondentů.

V porovnání s předchozí otázkou je překvapující, že přesto, že většina učitelů neabsolvovala formální školení nebo profesní rozvoj týkající se výuky finanční gramotnosti, určitá míra sebedůvěry v oblasti této problematiky je.

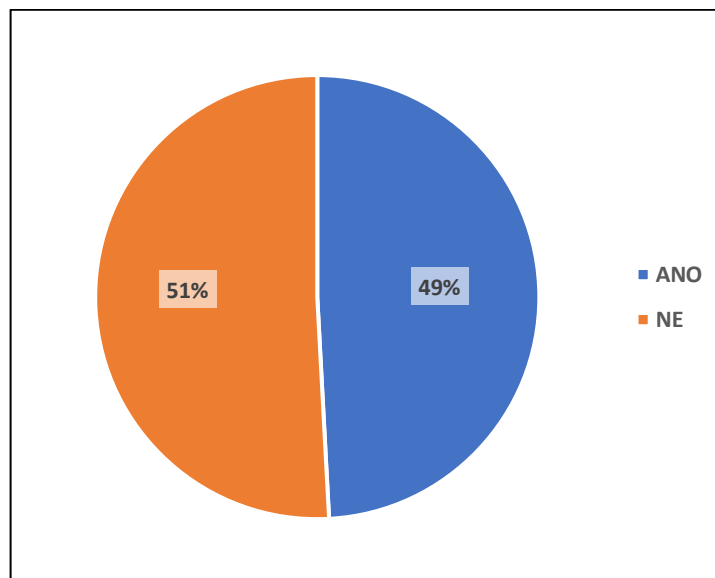

Graf 6: Sebejistota ve schopnosti efektivně vyučovat finanční gramotnost

Otázka č. 7 - **Ovlivňuje Vás nedostatek vzdělání a znalostí v oblasti finanční gramotnosti ve vaší sebejistotě a ochotě tato témata vyučovat?**

V rámci otázky číslo 7 byli respondenti dotazováni, zda v důsledku nedostatku vzdělání v oblasti finanční gramotnosti byla ovlivněna jejich sebejistota a ochota toto téma vyučovat viz **Graf 7**. Z celkového počtu 119 respondentů tuto otázku zodpovědělo 118, přičemž právě 60 (51 %) respondentů nedostatek vzdělání a znalostí v oblasti finanční gramotnosti neovlivnil

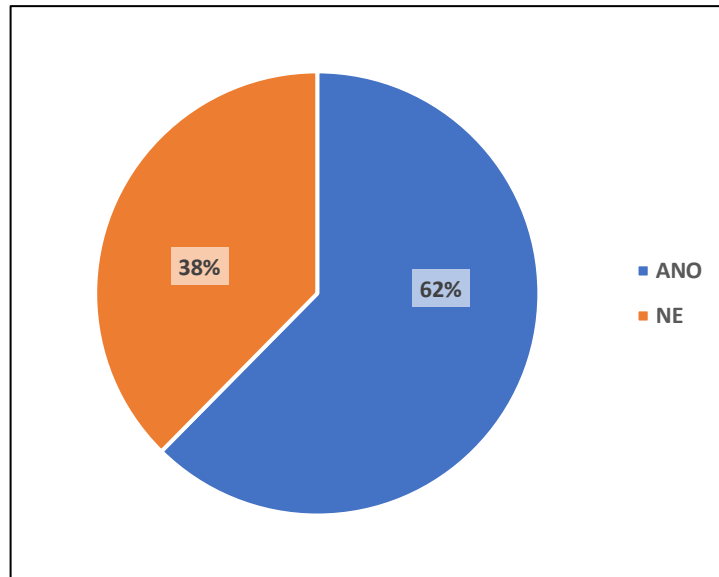
v jejich sebejistotě a ochotě toto téma vyučovat. Naopak právě 58 (51 %) respondentů, bylo ovlivněno nedostatkem vzdělání a znalostí v této oblasti, což mělo za následek ovlivnění jejich sebejistoty a ochoty finanční gramotnost vyučovat.

Graf 7: Nedostatek vzdělání a znalostí

Otázka č. 8 - Chtěli byste se v této oblasti dále vzdělávat?

Jaké je ochota učitelů se v této oblasti vzdělávat bylo zjišťováno prostřednictvím otázky číslo 8. Z výsledků viz **Graf 8** je zřejmé, že ze strany učitelů je zájem o další vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti. Z celkového počtu 119 respondentů, tuto otázku zodpovědělo 117, z toho právě 73 (62 %) má zájem se dále vzdělávat v této oblasti. Naopak celkem 44 (38 %) respondentů nejeví zájem o další vzdělání.

Graf 8: Zájem o další vzdělávání se

Otázka č. 9 - Jak a v čem konkrétně byste se v této oblasti chtěli vzdělávat?

Jednalo se o otevřenou odpověď, kdy nejčastěji se objevovalo:

Jak?

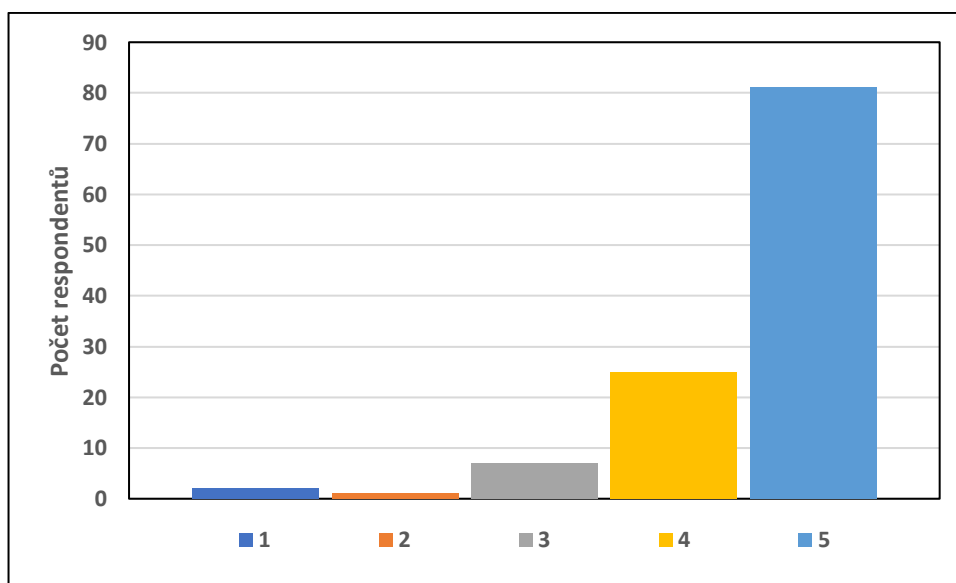
- Pomocí seminářů či webinářů
- Pomocí dalšího vzdělávání
- Pomocí školení od odborníků přímo na vybrané škole
- Pomocí podpůrných programů

V čem?

- Metody výuky
- Bankovníctví
- Půjčky
- Spoření a investování
- Finanční plánování
- Podpora podnikatelského ducha

Otázka č. 10 - Jak důležitá je podle vašeho názoru výuka finanční gramotnosti?

Cílem otázky číslo 10 bylo zjistit, jak je dle názoru respondentů důležitá výuka finanční gramotnosti. Respondenti odpovídali, dle uvedené škály; 1 – znamenalo, že není důležitá. 5 – znamenalo, že je velmi důležitá, viz **Graf 9**. Z celkového počtu 119 respondentů, tuto otázku zodpovědělo 116, přičemž pro majoritní skupinu, tedy 81 respondentů je výuka finanční gramotnosti velmi důležitá. Pro dalších 25 respondentů je výuka finanční gramotnosti spíše důležitá. Zbylé kategorie, které zahrnovaly neutrální postoj, spíše nedůležitá a není důležitá nabývaly pouze jednotky odpovědí a názorů respondentů. Závěrem lze konstatovat, že učitelé si uvědomují důležitost výuky finanční gramotnosti.

Graf 9: Důležitost výuky finanční gramotnosti

Otázka č. 11 - **Jaké jsou podle vás hlavní přínosy výuky finanční gramotnosti pro žáky?**

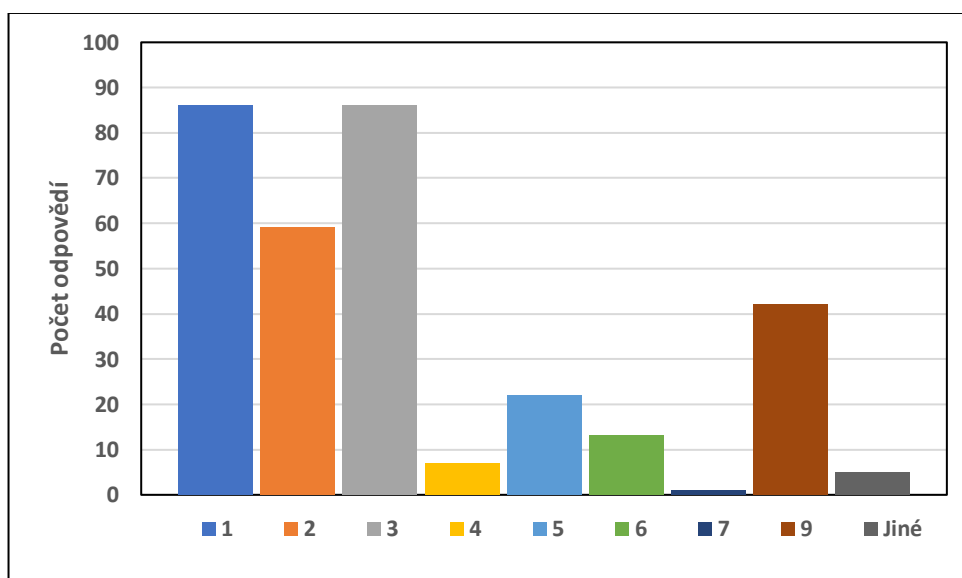
Na to, jaké jsou hlavní přínosy výuky finanční gramotnosti byli respondenti dotázáni prostřednictvím otázky číslo 11. Respondentům byly předloženy hlavní přínosy výuky finanční gramotnosti v celkovém počtu 10 možností viz **Tabulka 1**.

Tabulka 1: Možnosti hlavních přínosů výuky finanční gramotnosti pro žáky

Přidělené číslo	Možnosti
1	Znalost sestavování rozpočtu
2	Spoření a investice
3	Eliminace rizik
4	Plánování stáří
5	Snížení finančního stresu
6	Podpora podnikatelského ducha
7	Snížení majetkové nerovnosti

8	Budování dědictví
9	Připravenost na krizové situace
10	Jiné

Respondenti následně zvolili až 3 možnosti, které byly vyhodnoceny a výsledky šetření této otázky znázorněny viz **Graf 10**. Nejvíce respondentů shledává jako hlavní přínos pro výuku finanční gramotnosti možnost číslo 1 – Znalost sestavování rozpočtu spolu s možností číslo 3 - Eliminace rizik, kdy v obou případech byl počet odpovědí 86. Jako třetí přínos plynoucí z výuky finanční gramotnosti je dle respondentů možnost číslo 2 – Spoření a investice, kterou označilo právě 59 respondentů. Neméně důležitý přínos výuky finanční gramotnosti byl označen respondenty pod možností číslo 9 – Připravenost na krizové situace, kterou označilo právě 42 respondentů. Možnost číslo 5 – Snížení finančního stresu označilo jako jeden z hlavních přínosů výuky finanční gramotnosti 22 respondentů. K možnosti číslo 10 – Jiné bylo přiřazeno 5 odpovědí, které v obecné rovině vyjadřovali potřebu předat znalosti v oblasti všeobecného základu a orientace ve světě financí a jeho pochopení. Zajímavostí zůstává, že ani jeden respondent neuvedl možnost číslo 8 – Budování dědictví, jako jeden z hlavních přínosů výuky finanční gramotnosti.

Graf 10: Hlavní přínosy výuky finanční gramotnosti; 1 = znalost sestavování rozpočtu, 2 = spoření a investice, 3 = eliminace rizik, 4 = plánování stáří, 5 = snížení finančního stresu, 6 = podpora podnikatelského ducha, 7 = snížení majetkové nerovnosti, 8 = budování dědictví, 9 = připravenost na krizové situace

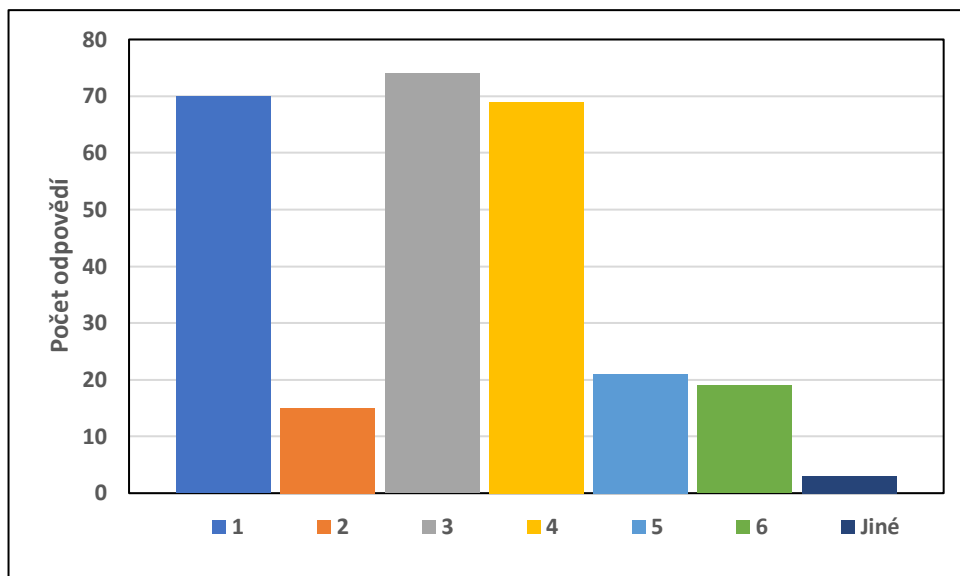
Otázka č. 12 - **Jaké překážky považujete za nejvýraznější, pokud jde o výuku finanční gramotnosti ve školách?**

V rámci otázky číslo 12 byli respondenti dotazováni, jako jsou podle nich nejvýraznější překážky, pokud jde o výuku finanční gramotnosti ve školách. Respondentům byl předložen výčet překážek, který nabýval 7 možností viz **Tabulka 2**.

Tabulka 2: Možnosti nejvýraznějších překážek pro výuku finanční gramotnosti ve školách

Přidělené číslo	Možnosti
1	Nedostatek času
2	Nedostatečná finanční podpora
3	Nedostatek informací k pojetí výuky
4	Nedostatek vzdělání u vyučujících
5	Nezájem u žáků
6	Nezájem u učitelů
7	Jiné

Respondenti měli možnost vybrat až 3 možnosti, které byly vyhodnoceny a výsledky šetření této otázky byly znázorněny viz **Graf 11**. Jak je patrné z grafu, tak se z celkového počtu 119 respondentů se většina shodla na třech nejzásadnějších překážkách, s kterými se potýkají, pokud jde o výuku finanční gramotnosti na školách. Jako nejvýraznější překážku uvádějí respondenti možnost číslo 3 – Nedostatek informací k pojetí výuky, kterou jich označilo právě 74. V závěsu za ní byla uvedena možnost číslo 1 – Nedostatek času, která byla označena 70 respondenty. A jako třetí nejvýraznější překážka je považována ze strany respondentů možnost číslo 4 – Nedostatek vzdělání u vyučujících, která byla označena 69 respondenty. Možnosti číslo 2, 5 a 6 nejsou považovány za nejvýraznější překážky dle šetření, ale překážkami zůstávají. V možnosti číslo 7 – Jiné byl opět zmíněn nedostatek, tentokrát ve smyslu nedostatku například interaktivních pomůcek, ale také nedostatečná podpora ze strany vedení, což může být znepokojivé.

Graf 11: Překážky pro výuku finanční gramotnosti; 1 = nedostatek času, 2 = nedostatečná finanční podpora, 3 = nedostatek informací k pojetí výuky, 4 = nedostatek vzdělání u vyučujících, 5 = nezájem u žáků, 6 = nezájem u učitelů

Otázka č. 13 - Jakou podporu učitelé potřebují, aby mohli efektivně vyučovat finanční gramotnost?

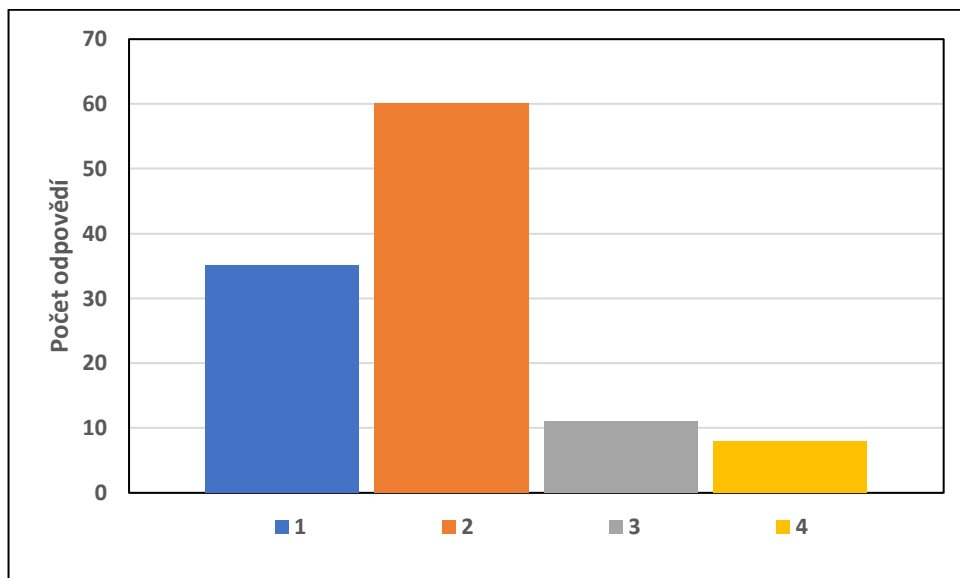
Otázka číslo 13 cílila na to, co učitelé potřebují pro efektivní výuku finanční gramotnosti. Respondentům byl předložen výčet potřeb a podpory, který nabýval 4 možností viz **Tabulka 3**.

Tabulka 3: Možnosti podpory pro učitele pro efektivní výuku finanční gramotnosti

Přidělené číslo	Možnosti
1	Další vzdělávání
2	Další metodické materiály
3	Dostatečná finanční podpora
4	Jiné

Respondenti vybírali právě 1 možnost. Z celkového počtu 119 respondentů na tuto otázku odpovědělo 114, jejichž odpovědi byly vyhodnoceny a výsledky znázorněny viz **Graf 12**. Podpora, která je ze strany učitelů nejvíce žádaná je pro celkem 60 respondentů, možnost číslo 2 - nedostatek materiálů pro výuku. Celkem 35 respondentů by uvítalo možnost číslo 1 - Další vzdělávání k tomu, aby mohli efektivně vyučovat finanční gramotnost. Právě 11 respondentů vidí možnost číslo 3 - Nedostatečnou finanční podporu, jako překážku

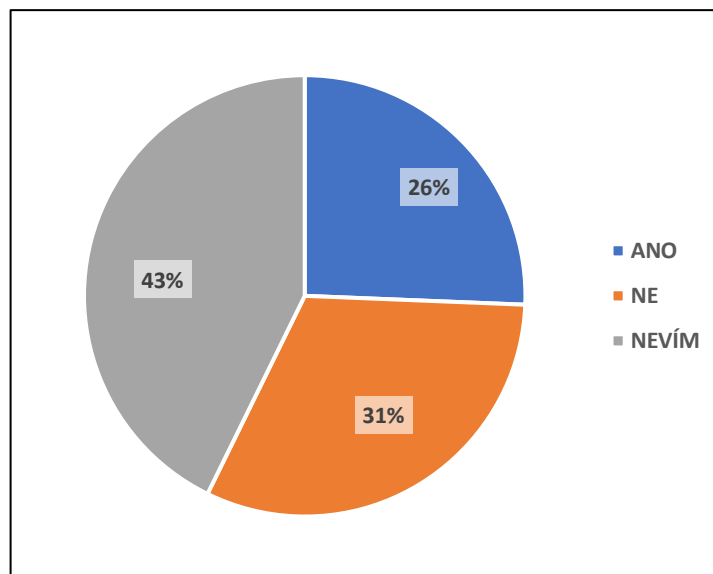
v tom, aby mohli tuto oblast efektivně vyučovat. Možnost číslo 4 – Jiné si zvolilo 8 respondentů, kde více než polovina z nich odpověděla, že by pro efektivní výuku finanční gramotnosti potřebovali možnosti číslo 1,2 a 3 zároveň.

Graf 12: Potřeba pro efektivní vyučování finanční gramotnosti; 1 = další vzdělávání, 2 = další metodické materiály, 3 = dostatečná finanční podpora, 4 = jiné

Otázka č. 14 - Existují konkrétní výukové metody, které považujete při výuce finanční gramotnosti za účinné?

Prostřednictvím otázky číslo 14 bylo zjišťováno, zda jsou k dispozici takové výukové metody, které učitelé ve spojitosti s výukou finanční gramotnosti považují za efektivní. Z celkového počtu 119 dotazovaných respondentů na tuto otázku odpovědělo 117 viz **Graf 13**. Z toho 50 (43 %) respondentů se nepřiklání ani k jedné straně a jejich odpověď byla neví. Dalších 37 (31 %) respondentů považuje repertoár výukových metody pro výuku finanční gramotnosti za nedostatečný a neúčinný. Pouze podle 30 (26 %) respondentů existují takové výukové medy, které jsou při výuce této problematiky účinné. Zajímavý zjištěním bylo, že 50 respondentů, tedy 42 % uvedlo, že nevědí. Na základě těchto výsledků můžeme konstatovat, že je zde naznačena ze strany respondentů potřebu ohledně informovanosti, kde mohou učitelé čerpat pro výuku, popřípadě jakými vhodnými metodami výuku vést.

Graf 13: Účinné výukové metody pro výuku finanční gramotnosti

Otázka č. 15 - **Jaké?**

Tato otázka se vztahovala k předchozí otázce. Přičemž při odpovědi respondenta „ano“, proběhlo přesměrování na tuto otázku.

Dle dělení výukových metod od autorů Maňáka a Švece ⁶¹ lze uvést tyto metody, jež nejvíce učitelé shledávají za účinné ve spojitosti s finanční gramotností:

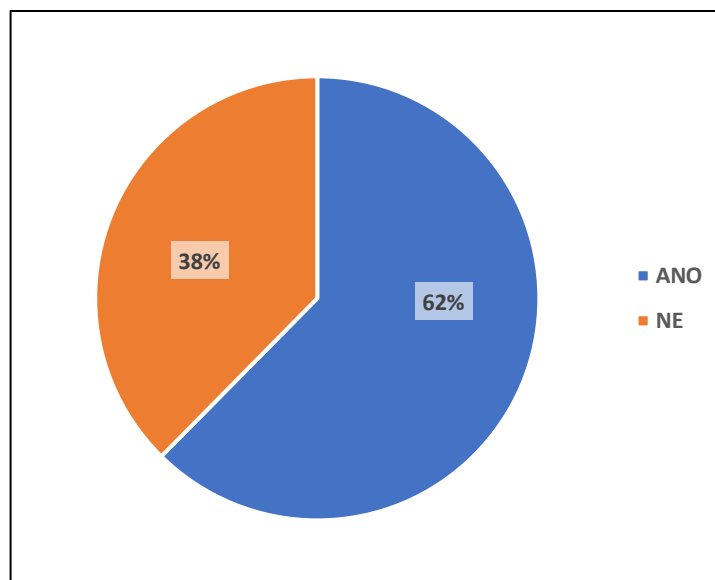
- Klasické výukové metody – produkční metody
- Aktivizující metody – diskusní, heuristické, situační
- Komplexní – skupinová výuka, kritické myšlení, projektová výuka, učení v životních situacích

Otázka č. 16 - **Setkali jste se ve svém životě s konkrétními finančními problémy, které vás motivují k zapojení finanční gramotnosti do výuky?**

Při otázce číslo 16 se respondenti měli zamyslet, zda se sami ve svém životě potýkali s finančními problémy, které je následně mohly ovlivnit v tom, že zapojili finanční gramotnost do výuky. Z celkového počtu 119 respondentů na tuto otázku odpovědělo 117, z toho 80 (62 %) viz **Graf 14** se ve svém životě setkali s některým typem finančních problému, a to je následně motivovalo k tomu, že zapojili osvětu finanční gramotnosti do výuky. Naopak 37 (38 %)

⁶¹ MAŇÁK, J. a ŠVEC V. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5.

respondentů odpovědělo, že ne, což ovšem nutně nemusí znamenat, že nejsou motivováni k výuce finanční gramotnosti. Jednou z možností je, že se nesetkali ve svém životě s vážnějšími finančními problémy, ale i přesto finanční gramotnost vyučují. Další možností je, že se sami v problematice finanční gramotnosti neorientují, a tudíž nejsou ani motivováni k její výuce.

Graf 14: Motivace pro výuku na základě vlastní zkušenosti

Otázka č. 17 - **S jakými?**

Otázka číslo 17 byla vázaná na otázku číslo 16. Pokud respondent v otázce číslo 16. odpověděl „ano“, byl přesměrován na tuto otázku.

Mezi nejčastější odpovědi patřily:

- Nízký příjem
- Okradení/Vykradení
- Pracovní neschopnost
- Znehodnocení peněz
- Nevhodné investování
- Dluhové pasti
- Nástrahy online prostředí

Pokud se respondent setkal s finančními problémy, je velmi pravděpodobné, že některé oblasti finanční gramotnosti jsou mu blízké, má s nimi vlastní zkušenost, což může ovlivnit vnitřní motivovanost pro předání zkušenosti dál, ve smyslu prevence.

Otázka č. 18 - V čem vidíte dlouhodobý přínos výuky finanční gramotnosti, a to jak pro jednotlivce, tak pro celou společnost?

Tato otázka zjišťovala, zda učitelé vnímají přesah problematiky finanční gramotnosti do celé společnosti.

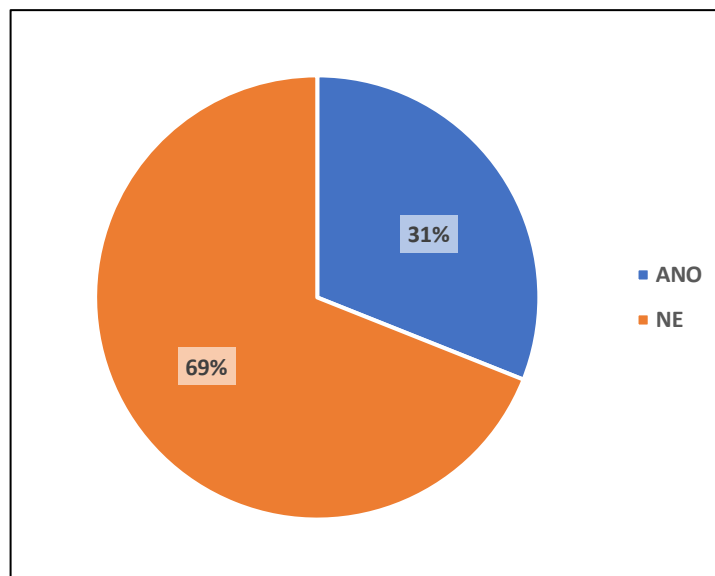
Nejčastěji bylo uvedeno:

- V snížení zadluženosti
- V promyšleném nakládání s penězi
- V rozvoji soukromého podnikání
- Ve vnímání vyšší míry odpovědnosti

Na základě uvedených odpovědí je patrné, že učitelé vnímají vliv finanční gramotnosti na jednotlivce i na společnost, a to nejen v ekonomickém smyslu, ale i ve vztahu k sociálním aspektům života.

Otázka č. 19 - Existují vnější faktory, jako jsou vládní politiky nebo společenské trendy, které ovlivňují vaši motivaci k výuce finanční gramotnosti?

Otázka číslo 19 byla zaměřená na existenci vnějších faktorů, které mohou ovlivňovat motivaci učitelů k výuce finanční gramotnosti. Pro zjednodušení byly v otázce uvedeny příklady vnějších faktorů, kterými mohou být vládní politiky či společenské trendy. Z celkového počtu 119 respondentů na tuto otázku zareagovalo právě 116, z toho 80 (69 %) viz **Graf 15** není ovlivňováno vnějšími faktory pro motivaci k výuce finanční gramotnosti. Zbýlých 36 (31 %) respondentů je ovlivňováno vnějšími faktory, které plynou ze společenských trendů, popřípadě politických potřeb, aby se žáci dostatečně orientovali v problematice finanční gramotnosti.

Graf 15: Vnější faktory ve spojitosti s motivací pro výuku

Otázka č. 20 – **Jaké?**

Na tuto otázku odpovídali respondenti, kteří zvolili u otázky č. 19 odpověď „ano“. Následně byli přesměrováni na konkretizování vnějších faktorů, které je ovlivňují z hlediska motivace k výuce finanční gramotnosti.

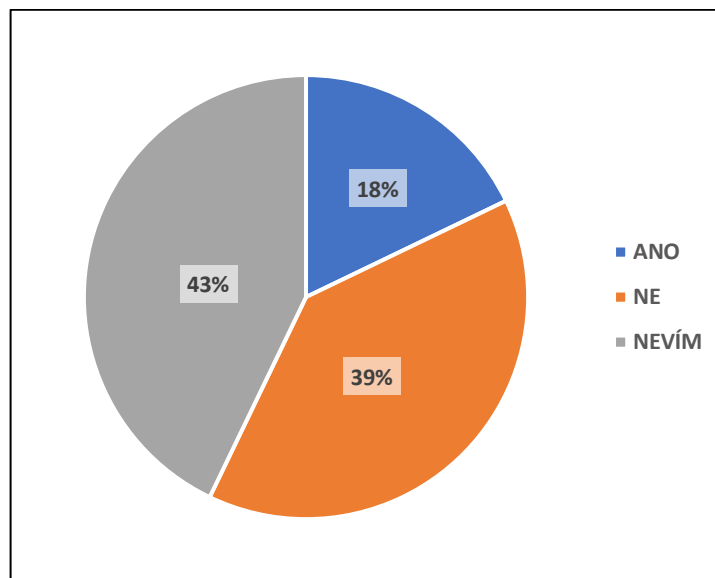
Mezi nejčastější odpovědi patřily:

- Program podpory podnikavosti v Jihomoravském kraji
- Vliv Ministerstva školství
- Kurikulum
- Nezodpovědný přístup spoluobčanů k financím

Otázka č. 21 – **Jsou vnější tlaky nebo očekávání (např. standardizované testování, administrativní nařízení...) negativním vlivem pro Váš přístup k výuce finanční gramotnosti?**

Na to, zda existují nějaké vnější tlaky či očekávání, která negativně ovlivňují motivaci a přístup k výuce finanční gramotnosti byly respondenti dotazováni v rámci otázky číslo 21. Z celkového počtu 119 respondentů na tuto otázku odpovědělo 112, z toho 48 (43 %) viz **Graf 16** se nepřiklání ani k jedné z jednoznačných odpovědí a zastávalo neutrální postoj s odpovědí nevím. Dalších 44 (39 %) respondentů nepocítuje vnější tlak takový, aby negativním způsobem ovlivňoval jejich přístup pro výuku finanční gramotnosti. Zbýlých

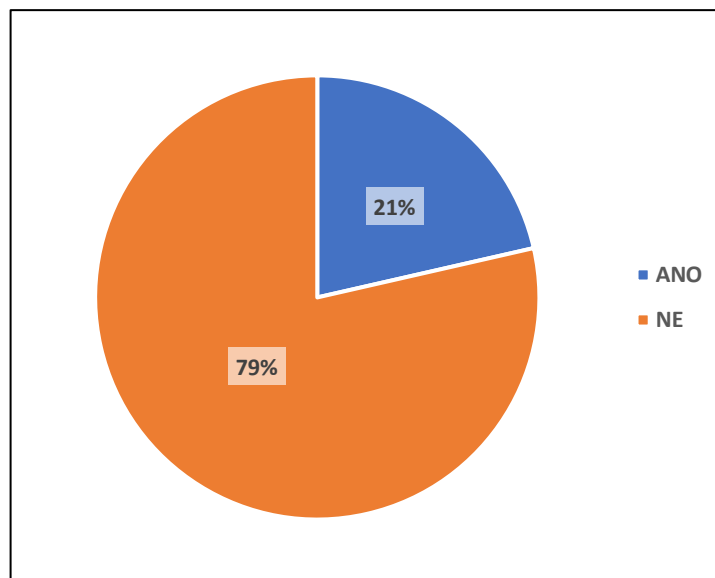
20 (18 %) respondentů se cítí být ovlivňováno vnějšími tlaky či očekáváními s následným negativním dopadem pro přístup k výuce finanční gramotnosti. V těchto případech se může jednat například o standardizované testování, administrativní nařízení apod.

Graf 16: Negativní vliv vnější faktorů

Otázka č. 22 - Máte pocit, že ve vaší škole chybí podpora a zdroje pro efektivní výuku finanční gramotnosti?

U otázky číslo 22 byli respondenti dotazováni, zda ve škole, kde působí, mají pocit, že chybí podpora, popřípadě zdroje pro efektivní výuku finanční gramotnosti. Z celkového počtu 119 respondentů na tuto otázku odpovědělo 112, z toho 88 (79 %) viz **Graf 17** nezastává názor, že by v místě jejich působiště chyběla podpora a zdroje pro výuku této problematiky. Zbýlých 24 (21 %) respondentů se potýká ve škole, kde působí s nedostatečnou podporou a zdroji pro výuku finanční gramotnosti.

Graf 17: Absence podpory a zdrojů pro výuku finanční gramotnosti

Otázka č. 23 – **Jak se to projevuje?**

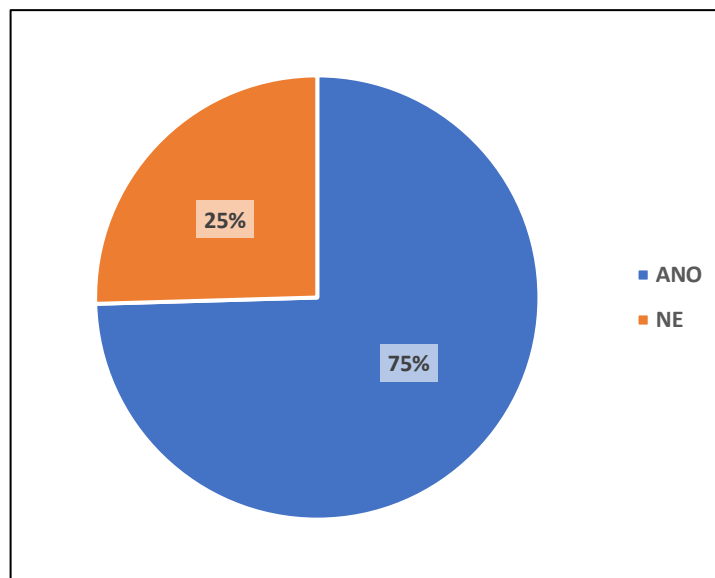
V případě, že dotazovaný zvolil v předchozí otázce č. 22 odpověď „ano“ byl přesměrován na tuto otázku.

Respondenti nejčastěji uvedli:

- Téma není bráno jako důležité
- Malá časová dotace
- Neuvolnění peněz na další vzdělávání
- Zastaralý a konzervativní přístup kolegů

Otázka č. 24 - **Podporuje zařazení finanční gramotnosti do vzdělávání na Vaší škole vedení (management školy - ředitel či zástupce)?**

Otázka číslo 24 měla přiblížit míru podpory, které je respondentům dostáváno v rámci zařazení finanční gramotnosti do výuky na škole, kde působí. Z celkového počtu 119 respondentů na tuto otázku odpovědělo 110, z toho 82 (75 %) viz **Graf 18** uvedlo, že ze strany vedení školy je zařazení výuky finanční gramotnosti podporováno. Zbýlých 28 respondentů (25 %) neshledalo podporu vedení školy na zařazení finanční gramotnosti do výuky za dostatečné.

Graf 18: Podpora od vedení školy

Otázka č. 25 – Jak konkrétně?

Pokud respondent odpověděl „ano“, byl přesměrován na další otázku, kde podporu od vedení školy vyjádřil konkrétně.

Nejčastěji se objevovaly tyto odpovědi:

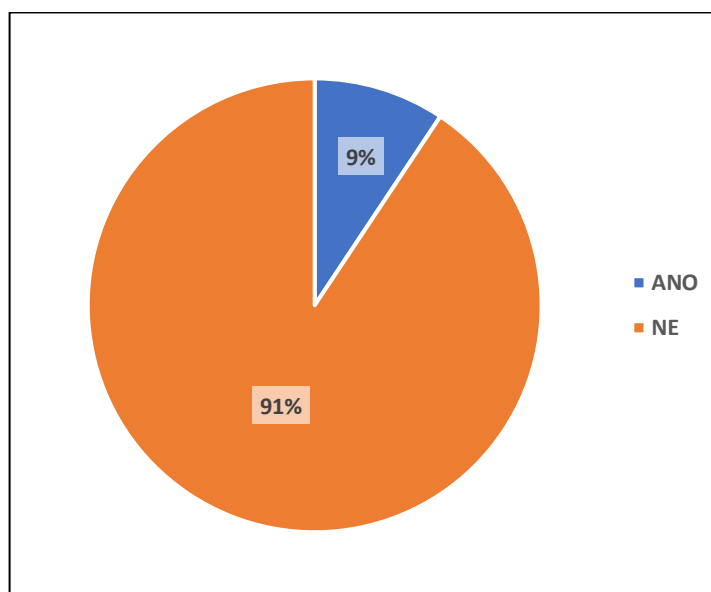
- Nabídka dalšího vzdělávání
- Uvolnění financí – na další vzdělávání učitelů, koupi pomůcek aj.
- Využití disponibilních hodin
- Projektový den
- Spolupráce s externími subjekty (banky, odborníci aj.)

Otázka č. 26 - Myslíte si, že by to bylo žádoucí, v čem by měla podpora spočívat?

Pokud dotazovaný v otázce číslo 24 odpověděl „ne“, byl přesměrován na tuto otázku. Téměř většina uvedla, že by to žádoucí bylo. Podpora by měla spočívat hlavně v umožnění sdílení si zkušeností, ve finančním ohodnocení a ve vytvoření dostatečného času, jež by byl využit pro věnování se problematice finanční gramotnosti. Většina učitelů uvedla, že je velmi zatížena administrativou, bylo by žádoucí je od toho oprostít.

Otázka č. 27 - Setkali jste se někdy s odporem kolegů v souvislosti se zařazením finanční gramotnosti do ŠVP?

V případě otázky číslo 27 bylo zjišťováno, zda se respondenti setkali s odporem kolegů v souvislosti se zařazením finanční gramotnosti do ŠVP (Školního vzdělávacího programu). Z celkového počtu 119 respondentů na tuto otázku odpovědělo 107, z toho 97 (91 %) viz **Graf 19** se nesetkalo s tímto odporem, což lze považovat za pozitivní zjištění. Zbýlých 10 (9 %) respondentů se naopak setkalo s kolegy, kteří nesouhlasili se zařazením výuky finanční gramotnosti do ŠVP.

Graf 19: Odpor kolegů k zařazení finanční gramotnosti do ŠVP

5.3.5 Závěr kvantitativního šetření

Možnost využití internetového prohlížeče Google Form poskytovalo snadné vytvoření, rozeslání a posléze vyhodnocení dat, díky exportu do Excelu. Přepis dotazníku je v příloze číslo 3. Samotný vyplněný dotazník přímo z internetového prohlížeče do diplomové práce nevkládám.

Vzhledem k rozmístění do mnoha Facebookových skupin a také díky využití vlastních kontaktů se do výzkumného kvantitativního šetření zapojilo 119 respondentů, což souviselo s ochotou učitelů se do tohoto šetření zapojit.

Kvantitativní šetření bylo prováděno před kvalitativním šetřením. Prostřednictvím otázek dotazníkového šetření byly zjišťovány odpovědi na výzkumné otázky č. 1, 3, 4, 5, 6. Výzkumné otázky jsou klíčové pro dosažení úspěšného výzkumu, jelikož poskytly důležitou strukturu, směr a jasnost v celém procesu. Přispěly k plnění cíle výzkumu a zaměřily

se na konkrétní témata, která jsou relevantní pro zkoumaný jev. Specifikace otázek zajistila, že dotazník pokrývá klíčové oblasti zájmu. Dotazníkové šetření zjistilo aktuální stav a potřebnost výuky finanční gramotnosti učitelů na základní škole.

Z dotazníkového šetření vyvstalo, že aktuální pohled učitelů základních škol z hlediska pojetí výuky finanční gramotnosti je takový, že finanční gramotnost vnímají jako důležité téma v oblasti vzdělávání. Lze zde sledovat prvky vnější motivace, přičemž i motivace vnitřní. Z výsledků je však patné, že stále existuje množství potřeb, které aktuálně učitelé v této oblasti pocítují.

Jak již bylo uvedeno výše, vzhledem k tomu, že byl zvolen smíšený výzkum, bude následovat kvalitativní šetření. Kombinace dotazníkového šetření a realizace rozhovorů s sebou nese několik výhod jako například: komplexnější a hlubší porozumění, validace dat a širší generalizace.

Dotazníkové šetření zjistilo aktuální stav a potřebnost výuky finanční gramotnosti učitelů na základní škole. Pomocí následujícího kvalitativního šetření bude vymezena aktuální situace výuky finanční gramotnosti ve spojitosti s potřebami a motivací učitelů.

5.4 Metodologie **kvalitativního** šetření

S ohledem na cíl výzkumného šetření je využito obou rovin pedagogických výzkumů.

Pro druhou fázi výzkumu byl zvolen kvalitativní přístup, který je dle literatury vymezen jako *„proces zkoumání jevů a problémů v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu.“*⁶²

Byla využita metoda polostrukturovaného rozhovoru.

Výhodou kvalitativního šetření především je, že lze zjistit podrobná data z přirozeného prostředí. Je umožněna detailní a hloubková analýza. Je nutné zmínit také výhodu možného

⁶² ŠVARÍČEK, R. a ŠEĐOVÁ K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha, Česká republika: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0. s. 377.

zachycení emocionálního a sociálního kontextu jevů. Nevýhody však lze sledovat v dlouhodobém charakteru, menším vzorku či možnosti omezení objektivity.⁶³

I přesto, že kvalitativní výzkum má své výhody, vyvstala i omezení, což podtrhuje vzájemné doplňování s kvantitativním přístupem v rámci komplexního výzkumného programu, jak bylo pro tuto diplomovou práci zvoleno.

Průběh výzkumu je blíže nastíněn níže.

Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů (Příloha č. 3) byla **vymezena aktuální situace výuky finanční gramotnosti ve spojitosti s potřebami a motivací učitelů**. To bylo umožněno v návaznosti na předchozí, kvantitativní šetření. **Jednalo se o výzkumné otázky č. 1, 2, 3, 4, 5, 6**, uvedené výše.

5.4.1 Popis použitých metod

V rámci této diplomové práce byly realizovány rozhovory. Podle míry strukturace můžeme rozhovory rozdělit do tří základních skupin, a sice na nestrukturované, polostrukturované a strukturované rozhovory.⁶⁴ Pro tuto diplomovou práci byla zvolena metoda polostrukturovaného rozhovoru, které je nakloněna flexibilitě v průběhu rozhovoru, s čímž souvisely možnosti pro hlubší porozumění.

5.4.2 Výzkumný vzorek

Polostrukturovaných rozhovorů se celkem zúčastnilo 7 učitelů. Jednalo se o učitele z Jihomoravského kraje, Pardubického kraje, Olomouckého kraje a Kraje Vysočina.

Nejmladší dotazovaný měl 25 let, naopak nejstarší měl 72 let. Přepisy rozhovorů jsou v Příloze č. 3. Příloha č. 4 obsahuje souhlasy s poskytnutím informací pro výzkumné šetření.

⁶³ EMANOVSKÝ, P. *Úvod do metodologie pedagogického výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2013. ISBN 978-80-244-3664-7. s. 56-61.

⁶⁴ URIGA, J a Miovský M.: *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Psychológia a patopsychológia dieťaťa. Bratislava: Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, 2006, 41(1), 89-90. ISSN 0555-5574. s. 157.

5.4.3 Průběh výzkumu

Před zahájením polostrukturovaných rozhovorů byla vytvořena příprava, která spočívala v tvorbě otázek do polostrukturovaného rozhovoru, na základě otázek výzkumných. Otázky byly otevřené.

Následovalo oslovování učitelů na toto kvalitativní šetření. Výběr závisel na ochotě učitelů spolupracovat a poznatky poskytnout. Realizace rozhovorů proběhla od 16.11.2023 do 22.11.2023. Před zahájením rozhovoru byl dotazovaným předložen informovaný souhlas viz Příloha č. 4. S některými účastníky výzkumného šetření bylo možné se setkat osobně, zde byl záznam pro přepis tvořen pomocí diktafonu. S těmi, se kterými nebylo možné se setkat osobně, proběhla schůzka pomocí platformy MS Teams, kde bylo vytvořeno nahrávání. V průběhu rozhovoru byla převážně dodržována strukturovaná část, avšak bylo možné klást flexibilně otázky, které mohly vést k hlubšímu porozumění a komplexnějšímu zkoumání.

Rozhovor byl ukončen poděkováním a byl poskytnut čas pro vyjádření dalších myšlenek či dotazů.

Po skončení realizace polostrukturovaných rozhovorů byly vytvořeny přepisy rozhovorů viz Příloha č. 3.

Poté byla provedena analýza zjištěných dat a vyslovení závěru.

5.4.4 Analýza získaných dat

Tato kapitola se věnuje analýze a rozboru kvalitativního šetření, které bylo realizováno pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Šetření se zaměřovalo na výpovědi jednotlivých učitelů základních škol. **Cílem je vymežit aktuální situaci výuky finanční gramotnosti ve spojitosti s potřebami a motivací učitelů.**

Zjištěné informace byly analyzovány pomocí tzv. otevřeného kódování.

Otevřené kódování bývá často využíváno v kvalitativních výzkumech především kvůli své jednoduchosti a efektivitě. Kódování lze popsat jako operace, které jsou postupně dekomponovány na jednotlivé části. Následně probíhá vymezení a důkladné studium všech těchto částí. Na závěr se provede srovnání a identifikace souvislostí a rozdílů. Analyzovaný

text je nutno rozčlenit na jednotky, kterým je přidělen kód. Kódem může být slovo nebo například krátká fráze, která reflektuje jev, jež daná jednotka reprezentuje.⁶⁵

Tabulka 4: Kódovací tabulka

Kategorie	Kódy
Přístup učitelů	Aktivní Nevyhraněný Neutrální
Vliv vyučovaného předmětu na výuku FG do vyučovaných předmětů	Zanedbatelný Nezanedbatelný Dílčí Výrazný Neutrální
Vzdělání/vzdělávání se učitelů	Dostatečné Chybí odbornost Nedostatečné Nedostatečná informovanost Málo osobní zkušenosti
Výukové metody	Aktivizující Klasické Komplexní Kombinace všech
Motivační faktory	Praktické využití Zájem žáků Aktuálnost tématu

⁶⁵ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0219-6. s. 247.

	<p>Nutnost</p> <p>Doporučení vedení školy</p> <p>DVPP</p> <p>Vlastní zkušenost</p> <p>Trend doby</p>
Překážky, demotivace	<p>Časově organizační faktory</p> <p>Přesnější ukotvení v RVP</p> <p>Nedostatek finančních prostředků</p> <p>Nedostatek zdrojů pro výuku</p> <p>Nedostatek pedagogické podpory</p> <p>Nedostatek DVPP</p> <p>Nedostatek podpory vedení</p> <p>Nedostatek podpory od kolegů</p>
Motivace	<p>Dostatek finančních prostředků</p> <p>Časové organizační faktory</p> <p>Praktické využití</p> <p>Pedagogická podpora</p> <p>DVPP</p> <p>Podpora vedení</p> <p>Podpora od kolegů</p>

5.4.5 Interpretace výsledků kvalitativního šetření

Tato kapitola interpretuje zjištění v rámci kvalitativního šetření dle výzkumných otázek uvedených níže. Využitím těchto odpovědí na vybrané výzkumné otázky lze dosáhnout splnění cílů.

- 1. Jaký mají přístup učitelé ZŠ k FG?**
- 2. Jak učitelé ZŠ ovlivňuje ve výuce FG vyučovaný předmět?**

3. **Jak učitelé ZŠ hodnotí úroveň svého vzdělání v oblasti FG pro výuku na ZŠ?**
4. **Jaké výukové metody (dělení dle Maňáka a Švece) využívají učitelé ZŠ při výuce FG?**
5. **Jaké faktory motivují učitele ZŠ k zařazení témat FG do výuky?**
6. **Co učitele pozitivně a negativně ovlivňuje v zapojení výuky FG do výuky na ZŠ?**

Interpretace výzkumné otázky č. 1: **Jaký mají přístup učitelé ZŠ k FG?**

Kategorie: Přístup učitelů

K začlenění finanční gramotnosti na základní škole většina učitelů přistupuje aktivně. Vnímají finanční gramotnost jako důležité a podstatné téma.

„Finanční gramotnost se promítá do jejich života. A tedy je to velmi důležitá součást jejich života. ...Vlastně v tom jejich životě se ta finanční gramotnost řeší dnes a denně.

Učitelé cítí přesah do praktického života žáků, což velmi pozitivně ovlivňuje jejich přístup k problematice finanční gramotnosti.

V případě neutrálního přístupu sehrávala významnou roli neinformovanost o této tématice.

Nesetkala jsem se s odpovědí, že by učitelé neshledávali důležitost v této tématice.

Vlastní komentář autorky diplomové práce:

Toto zjištění bylo překvapující, z toho důvodu, že se často uvádí, že učitelé jsou mnohdy odmítaví k novým věcem (finanční gramotnost je začleněna v RVP od roku 2013, jak je uvedeno výše), ať už z možného nedostatku důvěry, nedostatku podpory či zkušeností. Je příznivé, že reakce učitelů na nové prvky jsou sice ovlivněny různými faktory, ale není to vždy ryze odmítavý postoj.

Interpretace výzkumné otázky č. 2: **Jak učitelé ZŠ ovlivňuje ve výuce FG vyučovaný předmět?**

Kategorie: Vliv vyučovaného předmětu na výuku FG do vyučovaných předmětů

Co se týče vyučovaného předmětu a jeho vlivu na výuku finanční gramotnosti, vyvstalo, že vyučovaný předmět sehrává výraznou roli. Učitelé uváděli, že v předmětech jako je výchova k občanství, matematika a cizí jazyk dokážou zařadit prvky finanční gramotnosti do výuky. V ostatních předmětech vnímají začlenění za problematické.

V případě zanedbatelného vlivu vyučovaného předmětu na vliv výuky finanční gramotnosti bylo patrné, že odbornosti, znalosti a osobní zkušenosti přirozeně přispívají k zařazení finanční gramotnosti téměř do jakéhokoliv předmětu.

Doporučení České školní inspekce pojednává právě o tom, že je vhodné „hledat prostor pro integraci témat finančního vzdělávání do jednotlivých vzdělávacích oborů s cílem zařadit finanční problematiku co nejčastěji do výuky z různých úhlů pohledů...“⁶⁶

Interpretace výzkumné otázky č. 3: **Jak učitelé ZŠ hodnotí úroveň svého vzdělání v oblasti finanční gramotnosti pro výuku na základní škole?**

Kategorie: Vzdělání/vzdělávání se učitelů

Z odpovědí dotazovaných je zřejmé, že chybí odbornost v této oblasti. Učitelé uvedli, že se s tématem finanční gramotnosti na vysoké škole nesetkali. Až na jednoho dotazovaného. Chybějící vědomosti si museli doplnit, ať už formální cestou, neformální či informální. Přesto se necítí komfortně a mají zájem o další vzdělávání se.

Z polostrukturovaných rozhovorů také vyvstalo, že nejpříjemnější typ vzdělávání se, je pro učitele neformální a informální typ. Jak uvádí MŠMT, právě díky neformálnímu vzdělávání lze podpořit u pedagogů vnitřní motivaci k celoživotnímu učení.⁶⁷

Interpretace výzkumné otázky č. 4: **Jaké výukové metody (dělení dle Maňáka a Švece) využívají učitelé ZŠ při výuce FG?**

Kategorie: Výukové metody

Čtvrtá výzkumná otázka poukázala na fakt, že učitelé v rámci pojetí výuky finanční gramotnosti využívají minimálně pouze klasické metody. Učitelé se snaží metody různě

⁶⁶ Česká školní inspekce. *Finanční gramotnost žáků základních škol a výuka finanční gramotnosti na středních školách*. 2023. ISBN 978-80-88492-34-4. s. 38.

⁶⁷ MŠMT. *Neformální vzdělávání*. [online]. [cit. 26.11.2023]. Dostupné z: <<https://www.msmt.cz/mladez/neformalni-vzdelavani-1>>.

kombinovat, tak aby žákům poskytli co nejvíce praktických dovedností, pro jejich budoucí život. Je vhodné, aby učitel byl flexibilní, a v případě, že třída nemá vhodné naladění pro danou metodu, doporučuje se metodu přehodnotit, změnit.

„...u mě výukové metody takový mix a zase jak říkám, záleží na situaci, na té skupině, mám třeba rád, když se fakt do toho, jakože zapojí ti studenti, ... o tom nad tím přemýšlet, hledat ty souvislosti, ale jak říkám, jo nemusí se to vždycky setkat s úspěchem úplně, protože jak i studenti jsou jenom lidi, že? A někdy mají lepší den, horší den a záleží také, která je to hodina.“

Klíčovým cílem je naučit je správně hospodařit s penězi, aby se vyhnuli finančním problémům. Učitelé proto vnímají, že docítit tohoto cíle je možné právě díky převaze aktivizačních a komplexních metod.

Jak uvedla Česká školní inspekce v roce 2013, ve většině škol (89 %) je výuka finanční gramotnosti realizována pomocí metody řešení úloh z běžného života (89 %). Kromě toho se také často používají didaktické hry a inscenační metody. Co se týče formy výuky, běžně se praktikuje skupinová výuka a návštěvy finančních institucí.⁶⁸

Interpretace výzkumné otázky č. 5: **Jaké faktory motivují učitele ZŠ k zařazení témat FG do výuky?**

Kategorie: Motivační faktory

Tato otázka se zaměřila na motivační faktory učitelů v rámci zařazení témat finanční gramotnosti do výuky. V tomto výzkumném šetření bylo zjištěno, že mezi hlavní motivační faktory patří praktické využití v běžném životě žáků, ať už v nynějším či pozdějším životě. Dále bylo uvedeno, že je důležitý zájem žáků, je to důležitý aspekt, který učitele tzv. vnitřně uspokojuje.

„V první řadě, když bych to měl vzít na tu vnitřní motivaci, tak mě to svým způsobem jako baví tady ta oblast, což je pro mě jako vnitřní motivace to předávat dál. Neberu to jako nějakou povinnost, ale spíš jako nutnost a jako něco, co ti studenti by měli vědět. Zároveň je to praktická část do života, bude se jim hodit.“

Nikdo z dotazovaných se nesetkal s odporem žáků k finanční gramotnosti jako takové.

⁶⁸ Česká školní inspekce. Tematická zpráva. *Podpora rozvoje matematické, finanční a čtenářské gramotnosti*. Čj.: ČŠIG-3025/13-G21. Praha. [online]. [cit. 25.11.2023]. Dostupné z: <<http://www.csicr.cz/getattachment/af0099dc-1653-4f68-b01a-83a38b71d801>>.

Další motivační faktor, který významně ovlivňuje učitele je aktuálnost tématu. Finančního vzdělávání a finanční gramotnosti je předmětem zájmu vlád, různých finančních institucí, médií a dalších subjektů, a to i na mezinárodní úrovni.

Například aktivity Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) toho důkazem, jelikož, vytvořili projekt finančního vzdělávání, který se zabýval nízkou úrovní finanční gramotnosti daných členských států.⁶⁹

Jak uvádí publikace od Michaely Pugnerové: znalost motivačních faktorů pomáhá porozumět chování a jednání.⁷⁰ Přičemž je významné vnímat, co je motivační pro žáky. Dle polostrukturovaných rozhovorů nepřímo vyplynulo, že hlavní motivační faktor je to, že se mohou z vyučovacích hodiny s prvky finanční gramotnosti dozvědět užitečné informace pro praktický život.

Interpretace výzkumné otázky č. 6: **Jaké faktory motivují učitele ZŠ k zařazení témat FG do výuky?**

Kategorie: Demotivace a motivace

Hybnou silou, která učitele motivuje v rámci pojetí výuky finanční gramotnosti je praktické využití. A to pro učitele i pro žáky. Jak již bylo zmíněno, finanční gramotnost může pro jedince přinést mnoho výhod a praktických rad pro různé oblasti života.

Další pozitivní vliv na učitele má podpora vedení a pedagogických pracovníků. Podpora vedení je kvitována na různé projekty spojené s tematikou finanční gramotnosti. Vedení je také ochotno uvolnit finance, ať už na další vzdělávání pedagogů či nákup materiálů do výuky. Podpora pedagogických pracovníků spočívá v poskytnutí rady v případě nejasností u specifických témat.

K negativním vlivům se řadí nedostatek času. Dále také, že učitelé nejsou informovaní, jak do určitých témat aspekty finanční gramotnosti zařadit.

„Tak k těm negativním věcem, určitě patří,, že ne do veškerých témat se dá ta finanční gramotnosti zapojit, nebo nevím jak. Ale také určitě nedostatek času. To je asi hlavní negativum.“

⁶⁹ BUIOVÁ A. a OPLETALOVÁ A. *Finanční gramotnost na základních školách z pohledu výukových metod*. [online]. [cit. 26.11.2023]. Dostupné z: <https://capv.cz/wp-content/uploads/2019/09/CAPV14_Opl_Finan.pdf>.

⁷⁰ PUGNEROVÁ, M. *Psychologie: pro studenty pedagogických oborů*. Praha: Grada, 2019. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0532-8. s. 27.

Dotazovaní uvedli, že by bylo ideální, kdyby byl k dispozici portál, kde by bylo vše souhrnně uvedeno. Podnětem může být ČNB. Zajímavý tip zazněl od učitelky, vyučující zeměpis, která vyzdvihla zdroj, který ve výuce využívá - „Zachraň zeměpis“. Z něhož by se tvůrci podkladů pro finanční gramotnost mohli inspirovat.

„Portál by byl super, když by byl prostě nějaký portál, kdyby tam byla různá témata, třeba podle úrovní, nějaké kvízy, pracovní listy. Mohla by se třeba stáhnout i prezentace. Právě tam se mi velice líbilo ty stránky té ČNB, kde se tam dá stáhnout i prezentace na různé téma. Jsou tam k tomu pak ty pracovní listy nebo de facto testy a je to moc pěkně udělané.“

Pouze jeden z dotazovaných uvedl, že na něj má negativní vliv to, že nemá dostatek vzdělání v rámci pojetí finanční gramotnosti. Ostatní dotazovaní to pravděpodobně tak nevnímají.

5.4.6 Závěr kvalitativního šetření

Možnost osobního setkání či online setkání z důvodu polostrukturovaných rozhovorů s učiteli bylo přínosné, ať už pro cenný sběr dat pro tuto diplomovou práci, tak i pro předávání zkušeností a obohacení se navzájem.

Rozhovory se uskutečnily dle časových možností učitelů. Sběr dat probíhal od 16.11.2023 do 22.11.2023. Přepisy rozhovorů jsou vloženy v Příloze č.3. Z důvodu anonymity nejsou však uvedena celá jména a osobní údaje.

Vzhledem k ochotě spolupráce se polostrukturovaných rozhovorů zúčastnilo celkem 7 osob. Výpovědi dotazovaných se však velmi rychle začaly opakovat a vzorek byl naplněn.

Kvalitativní šetření bylo prováděno po kvantitativním šetřením. Prostřednictvím otázek polostrukturovaného rozhovoru byly zjišťovány odpovědi na výzkumné otázky č. 1, 2, 3, 4, 5, 6. **Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů byl naplněn cíl – vymezit aktuální situaci výuky finanční gramotnosti ve spojitosti s potřebami a motivací učitelů.**

Z kvalitativního šetření vyvstalo, že aktuální situace výuky finanční gramotnosti na základních školách ve spojitosti s potřebami a motivací učitelů je taková, že učitelé potřebují více času, přehledný zdroj pro čerpání do výuky a dostatečnou informovanost, kde mohou čerpat, jak do vybraných témat, po případně předmětů, tuto tematiku začlenit. Učitelé problematiku finanční gramotnosti vnímají jako důležitou oblast, vnímají přesah do praktického

život, jen nemají dostatečně kvalitní zdroje pro výuku. Velmi motivující pro učitele je, že tato problematika zajímá žáky, ale potažmo i učitele samotné. Učitelé cítí, že žákům mohou předat základní prvky ohledně správy osobních financí, které mohou využít každý den ve svém životě.

Mnozí by také ocenili více času, který by mohli využít na věnování se aspektům finanční gramotnosti.

Závěr

Diplomová práce se zabývala potřebami a motivací učitelů na druhém stupni základních škol v rámci výuky finanční gramotnosti. Bylo zjištěno, že učitelé jsou pro výuku finanční gramotnosti vnitřně motivováni, jelikož je pro ně hybnou silou přesah obsahu učiva do praktického života, s čímž úzce souvisí zájem žáků.

Vnitřní motivace sehrává klíčovou roli pro uspokojování potřeb. Učitelé potřebují v rámci pojetí výuky finanční gramotnosti jednotný zdroj, kde by mohli podle témat či věku žáků vyhledávat inspirace pro výuku a předávat si zkušenosti mezi sebou. Dále je žádoucí, aby nebyli učitelé tolik zatíženi časově organizačními faktory. Vznikl by tak prostor pro doplnění nedostatků v rámci jejich informací, znalostí a dovedností z oblasti finančního vzdělávání.

Z mnohých dostupných výzkumů je patrné, že výuka finanční gramotnosti není na zcela uspokojivé úrovni, i přesto, že je ukotvena v RVP od roku 2013. Začlenění finanční gramotnosti do vzdělávacího kurikula bylo a je proaktivním přístupem, který má pomáhat k rozvíjení dovedností a znalostí, které jsou potřebné k zodpovědným finančním rozhodnutím a k dosažení finančního zabezpečení v průběhu celého života. Aktivní přístup může mít pozitivní dopad na ekonomickou prosperitu jednotlivců i na celou ekonomiku.

Z dotazníkového šetření vyvstalo, že aktuální pohled učitelů základních škol z hlediska pojetí výuky finanční gramotnosti je takový, že finanční gramotnost vnímají jako důležité téma v oblasti vzdělávání. U učitelů lze sledovat prvky vnější motivace i vnitřní motivace pro výuku finanční gramotnosti.

Na základě realizace polostrukturovaných rozhovorů vyvstalo, že učitelé potřebují více času, přehledný zdroj pro čerpání do výuky a dostatečnou informovanost, kde mohou čerpat. Ohledně nedostatku času bylo uváděno, že učitelé jsou zatěžováni dozory, dohledy, administrativou a rádi by soustředili svoji aktivitu jiným směrem. K zamyšlení je také snížení přímé pedagogické činnosti učitelů. Učitelé by uvítali, kdyby byli informováni, jak do vybraných témat, po případně předmětů, tuto tematiku začlenit. Učitelé problematiku finanční gramotnosti vnímají jako důležitou oblast, cítí přesah do praktického života, jen nemají dostatečně kvalitní zdroje pro výuku. Velmi motivující pro učitele je, že tato problematika zajímá žáky, ale i učitele samotné. Učitelé sledávají velký přínos v tom, že žákům mohou předat základní prvky ohledně správy osobních financí, které mohou využít každý den ve svém životě.

Cílem diplomové práce bylo analyzovat a posoudit potřeby a motivaci učitelů druhého stupně základních škol pro výuku finanční gramotnosti.

V teoretické části byla vymezena potřebnost výuky finanční gramotnosti ve vztahu k motivaci učitelů základních škol.

Pomocí dotazníkového šetření byla zjištěna aktuální situace pohledu učitelů základních škol na výuku finanční gramotnosti z hlediska potřeb a motivace.

Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů byla vymezena aktuální situace výuky finanční gramotnosti ve spojitosti s potřebami a motivací učitelů.

Rozhodla jsem se zabývat touto problematikou ze dvou hlavních důvodů. Za prvé mě zaujala aktuálnost tématu a za druhé sehrál významnou roli můj osobní zájem o oblast finančního vzdělávání.

Přínos této práce shledávám v tom, že samotný rozhovor s učiteli je přiměl k tomu se nad touto problematikou zamyslet, přivedl je na inspirativní myšlenky, způsobil stimul pro zapojování finanční gramotnosti do výuky i tam, kde předtím ani neměli zdání, že by to tak začlenit bylo možné. Většina dotazovaných si přeje být informována o výsledcích praktické části diplomové práce.

Využití pro pedagogickou teorii a praxi lze spatřovat v teoretické části, kde jsou vymezeny nejdůležitější pojmy a nachází se zde inspirace pro možné využití zdrojů pro výuku finanční gramotnosti, ale i v praktické části, která zjistila a vymezila aktuální situace výuky finanční gramotnosti, přičemž z výsledků je patrné, v čem jsou nedostatky, v čem je přístup učitelů odlišný, v čem naopak stejný. Samotné přepisy rozhovorů mohou být vhodným zprostředkováním zkušeností pedagogů pedagogům dalším.

Proto věřím, že moje diplomová práce může posloužit jako inspirace učitelům, kteří se chtějí v oblasti finanční gramotnosti více rozvíjet. Považuji za důležité, aby se zvyšování úrovně finanční gramotnosti stalo klíčovou oblastí zájmu.

Jak již bylo zmíněno, tím bychom mohli přispět k ozdravení celé ekonomiky, například pokles alarmujících statistik ohledně zadlužení domácností a s tím související neschopnost splácet, by byl pro společnost žádoucí, nejen kvůli že jednotlivci budou mít větší kapacitu utrácet a investovat, ale hlavně budou méně pod finančním stresem, budou emočně stabilní, což nese blahodárný vliv na psychické zdraví.

Mým přáním je, aby všichni učitelé tuto problematiku přijali za své a nebyla pouze pokynem z vnějšího prostředí.

Seznam použitých zkratek

aj. – a jiné

DVPP – Další vzdělávání pedagogických pracovníků

FG – Finanční gramotnost

MFČR – Ministerstvo financí České republiky

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

RVP – Rámcový vzdělávací program

ŠVP – Školní vzdělávací program

tzv. – tak zvaně

ZŠ – Základní škola

Seznam použité literatury a zdrojů

Odborná literatura

1. BAŠTECKÁ, B., *Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy*, Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 9788024707082.
2. BĚLOHLÁVEK, F., *Jak řídit a vést lidi: testy, případové studie, styly řízení, motivace a hodnocení*, 2. dopl. vyd. Praha: Computer Press, 2000. ISBN 978-80-7226-308-0.
3. BERTL, I. *Kapitoly o finanční gramotnosti*. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387-622-7.
4. ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-534-3.
5. Česká školní inspekce. *Finanční gramotnost žáků základních škol a výuka finanční gramotnosti na středních školách*. 2023. ISBN 978-80-88492-34-4.
6. DOLEŽALOVÁ, J. *Funkční gramotnost - proměny a faktory gramotnosti ve vztazích a souvislostech*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2005. ISBN 80-7041-115-5.
7. EMANOVSKÝ, P. *Úvod do metodologie pedagogického výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2013. ISBN 978-80-244-3664-7.
8. GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury.
9. HALÍK, J. *Vedení a řízení lidských zdrojů*. Praha: Grada, 2008. Vedení lidí v praxi. ISBN 978-80-247-2475-1.
10. HANUŠ, R. a CHYTILOVÁ, L. *Zážitkově pedagogické učení*. Praha: Grada, 2009. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2816-2.
11. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0219-6.
12. HOLEČEK, V. *Psychologie v učitelské praxi*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3704-1.
13. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.
14. KÁRNÍKOVÁ, J. *Kapitoly z obecné pedagogiky*. Praha, 1969.
15. LOKŠOVÁ, I. a LOKŠA, J. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. Praha: Portál, 1999.

16. MAŇÁK, J., JANÍK T. a ŠVEC V., 2008. *Kurikulum v současné škole*. Brno: Paido. Pedagogický výzkum v teorii a praxi. ISBN 978-807-3151-751.
17. NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. Praha: Academia, 1996. ISBN 80-200-0592-7.
18. OPLETALOVÁ, A., KVINTOVÁ, J. *Vybrané aspekty finanční gramotnosti v podmínkách základních a středních škol*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4519-9.
19. PLEVOVÁ, I., & PETROVÁ, A. (2012). *Obecná psychologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
20. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009.
21. PUGNEROVÁ, M. *Psychologie: pro studenty pedagogických oborů*. Praha: Grada, 2019. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0532-8.
22. ŘÍČAN, P. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*, 6., rev. a dopl. vyd., Grada Publishing 2. Praha: Grada, 2010. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3133.
23. Srov. Finanční gramotnost: Doporučení, inspirace, náměty. Rvp.cz: Metodický portál [online]. [cit.30.09.2023]. Dostupné z: <<http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=646>>
24. ŠVAŘÍČEK, R. a ŠEĐOVÁ K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha, Česká republika: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
25. URBAN, J. *Motivace a odměňování pracovníků: co musíte vědět, abyste ze svých spolupracovníků dostali to nejlepší*. Praha: Grada, 2017. Manažer. ISBN 978-80-271-0227-3.
26. URIGA, J a Miovský M.: *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Psychológia a patopsychológia dieťaťa. Bratislava: Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, 2006, 41(1), 89-90. ISSN 0555-5574.
27. VETEŠKA, J. *Další vzdělávání a rozvoj učitelů v kontextu fenoménu digitalizace a umělé inteligence*. In Krystoň, M. a I. Pavlov (eds.). *Andragogické štúdie 2019*. Banská Bystrica: Belianum, 2019. ISBN 978-80-557-1598-8.

Internetové zdroje

28. A Guide to Personal Finance for Teachers. [online]. [cit. 01.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.moneygeek.com/financial-planning/resources/personal-finance-for-teachers/>>
29. *Abeceda peněz*. [online]. [cit. 30.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.abecedapenez.cz/cs/uvod#co-delame>>
30. BUIOVÁ A. a OPLETALOVÁ A. *Finanční gramotnost na základních školách z pohledu výukových metod*. [online]. [cit. 26.11.2023]. Dostupné z: <https://capv.cz/wp-content/uploads/2019/09/CAPV14_Opl_Finan.pdf>
31. *Co je gramotnost?* Národní ústav pro vzdělávání [online]. [cit. 21.11.2023]. Dostupné z: <<http://provzdelavani.nuv.cz/clanky/ze-zahranici/co-je-gramotnost>>
32. Česká školní inspekce. *Tematická zpráva. Podpora rozvoje matematické, finanční a čtenářské gramotnosti*. Čj.: ČŠIG-3025/13-G21. Praha. [online]. [cit. 25.11.2023]. Dostupné z: <<http://www.csicr.cz/getattachment/af0099dc-1653-4f68-b01a-83a38b71d801>>
33. *Dluhové poradenství - Člověk v tísní* [online]. [cit. 20.11.2023]. Dostupné z: <<https://www.clovekvtsni.cz/co-delame/socialni-prace-v-cr/dluhove-poradenstvi>>.
34. *Dotační programy jihomoravského kraje*. [online]. [cit. 01.10.2023]. Dostupné z: <https://dotace.kr-jihomoravsky.cz/Uploads/21115-7-Dotacni_katalog_2023pdf.aspx>
35. *E-ekonomie*. [online]. [cit.29.10.2023]. Dostupné z: <<http://e ekonomie.jacr.cz/index.php?strAction=participate>>
36. *Finanční vzdělávání - co to je, definice a koncept* [online]. [cit. 13.11.2023] Dostupné z: <<https://cs.economy-pedia.com/11041063-financial-education>>
37. *Finanční a ekonomická gramotnost*. [online]. [cit. 30.10.2023]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/financni-a-ekonomicka-gramotnost/>
38. *Finanční gramotnost do škol*. [online]. [cit. 30.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.fgdoskol.cz/>>
39. Getting Started Teaching Personal Finance. [online]. [cit. 01.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.edutopia.org/article/getting-started-teaching-personal-finance/>>
40. *Gramotnosti*. NÚV [online]. [cit. 22.11.2023]. Dostupné z: <<http://www.nuv.cz/t/gramotnosti-1.>>
41. MFČR. *Strategické dokumenty*. [online]. [cit. 30.09.2023]. Dostupné z: <<https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/strategicke-dokumenty>>

42. MFČR. [online]. [cit. 27.11.2023]. Dostupné z:<<https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/zajimave-odkazy/zahranici>>
43. Ministerstvo financí ČR – *Národní strategie finančního vzdělávání 2.0*. [online]. [cit. 20.11.2023]. Dostupné z: <<https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/strategicke-dokumenty>>
44. MŠMT. *Národní strategie finančního vzdělávání*. [online]. 2010 [cit. 30.09.2023] Dostupné z: <file:///D:/Downloads/Narodni_strategie_financniho_vzdelavani_2010-1.pdf>
45. MŠMT. *Národní strategie finančního vzdělávání*. [online]. 2010 [cit. 02.11.2023] Dostupné z: <file:///D:/Downloads/Narodni_strategie_financniho_vzdelavani_2010-1.pdf>
46. MŠMT. *Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách*, 2007. [online]. [cit. 17.11.2023]. Dostupné z: <<https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/financi-vzdelavani-na-skolach>>
47. MŠMT. *Neformální vzdělávání*. [online]. [cit. 26.11.2023]. Dostupné z: <<https://www.msmt.cz/mladez/neformalni-vzdelavani-1>>
48. NPI. [online]. [cit. 27.11.2023]. Dostupné z:<<https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=2935>>
49. NPI. [online]. [cit. 28.11.2023]. Dostupné z:< <https://archiv-nuv.npi.cz/t/strucne-vymezeni-digitalni-gramotnosti-a-informatickeho.html>>
50. NPI. [online]. [cit. 27.11.2023]. Dostupné z:<<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/12941/p-rirodovedna-gramotnost-v-rvp-zv.html>>
51. NPI. [online]. [cit. 28.11.2023]. Dostupné z:<<https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/rozvoj-ctenarske-a-matematicke-gramotnosti.html>>
52. Právní výklady MŠMT / Právní výklad k § 23 zákona o pedagogických pracovnících, Aktuální znění zákona o pedagogických pracovnících k 1. září 2012 [online]. [cit. 29.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari>>
53. *Psychologické aspekty motivace*. [online]. [cit. 20.11.2023]. Dostupné z: <<https://publi.cz/books/171/04.html>>
54. RVP. 2017. [online]. [cit. 25.11.2023]. Dostupné z: <<https://www.msmt.cz/file/41216/>>
55. *Standard finanční gramotnosti 2017* [online]. Praha: MŠMT, 2017. [cit. 01.10.2023]. Dostupné z: <https://mfcr.cz/...2017_Standard-financi-gramotnosti.pdf>

56. *States that require personal finance classes should not overlook teacher training, experts say.* [online]. [cit. 01.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.cnbc.com/2021/04/05/states-requiring-personal-finance-classes-need-to-train-teachers-too.html>>
57. *The art of designing a professional development programme for teachers.* [online]. [cit. 01.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/19415257.2022.2038234>>
58. *Učit s ČNB? Jde to! S výukovými materiály na téma Osobní finance* [online]. [cit. 30.09.2023]. Dostupné z: <<https://www.cnb.cz/cs/cnb-news/aktuality/Setkani-CNB-s-uciteli-Ucit-s-CNB-Jde-to/>>
59. ZÁMEČNÍKOVÁ, J. *Dluhy jsou denním chlebem nejen českých domácností.* [online]. [cit. 25.11.2023]. Dostupné z: <<https://www.hypindex.cz/clanky/dluhy-jsou-dennim-chlebem-nejen-ceskych-domacnosti/>>

Seznam grafů, obrázků a tabulek

Graf 1: Věk respondentů.....	39
Graf 2: Délka pedagogické činnosti.....	40
Graf 3: Zkušenost s výukou finanční gramotnosti.....	41
Graf 4: Začlenění témat finanční gramotnosti do výuky.....	42
Graf 5: Absolvování školení.....	42
Graf 6: Sebejistota ve schopnosti efektivně vyučovat finanční gramotnost.....	43
Graf 7: Nedostatek vzdělání a znalostí.....	44
Graf 8: Zájem o další vzdělávání se.....	45
Graf 9: Důležitost výuky finanční gramotnosti.....	46
Graf 10: Hlavní přínosy výuky finanční gramotnosti; 1 = znalost sestavování rozpočtu, 2 = spoření a investice, 3 = eliminace rizik, 4 = plánování stáří, 5 = snížení finančního stresu, 6 = podpora podnikatelského ducha, 7 = snížení majetkové nerovnosti, 8 = budování dědictví, 9 = připravenost na krizové situace.....	47
Graf 11: Překážky pro výuku finanční gramotnosti; 1 = nedostatek času, 2 = nedostatečná finanční podpora, 3 = nedostatek informací k pojetí výuky, 4 = nedostatek vzdělání u vyučujících, 5 = nezájem u žáků, 6 = nezájem u učitelů.....	49
Graf 12: Potřeba pro efektivní vyučování finanční gramotnosti; 1 = další vzdělávání, 2 = další metodické materiály, 3 = dostatečná finanční podpora, 4 = jiné.....	50
Graf 13: Účinné výukové metody pro výuku finanční gramotnosti.....	51
Graf 14: Motivace pro výuku na základě vlastní zkušenosti.....	52
Graf 15: Vnější faktory ve spojitosti s motivací pro výuku.....	54
Graf 16: Negativní vliv vnější faktorů.....	55
Graf 17: Absence podpory a zdrojů pro výuku finanční gramotnosti.....	56
Graf 18: Podpora od vedení školy.....	57
Graf 19: Odpor kolegů k zařazení finanční gramotnosti do ŠVP.....	58
Obrázek 1: Pyramida potřeb od Abrahama Maslowa (podle Noveského a Balabána), vlastní zpracování.....	29
Tabulka 1: Možnosti hlavních přínosů výuky finanční gramotnosti pro žáky.....	46
Tabulka 2: Možnosti nejvýraznějších překážek pro výuku finanční gramotnosti ve školách..	48
Tabulka 3: Možnosti podpory pro učitele pro efektivní výuku finanční gramotnosti.....	49
Tabulka 4: Kódovací tabulka.....	62

Seznam příloh

Příloha č. 1: Standard finanční gramotnosti 2017

(*Standard finanční gramotnosti 2017* [online]. Praha: MŠMT, 2017. [cit.10.10.2023].

Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/PSFV_2017_Standard-financi-gramotnosti.pdf>)

Příloha č. 2: Dotazník

Příloha č. 3: Přepisy rozhovorů

Příloha č. 4: Informované souhlasy

Příloha č. 1

Standard finanční gramotnosti

A. Nakupování a placení

1. ZŠ

1.1 I. stupeň

1. používá hotové, případně bezhotovostní peníze
2. odhadne a zkontroluje cenu nákupu a doklad, případně vrácenou hotovost
3. při nákupu srovnává zboží podle ceny či jednotkové ceny

1.2 II. stupeň

1. nakupování

- a. vysvětlí stanovení ceny podle nákladů, poptávky a konkurence
- b. na příkladu vysvětlí, jak reklamovat zboží či službu, a na koho se obrátit v případě stížnosti či sporu
- c. popíše vliv inflace na hodnotu peněz
- d. rozpozná nekalé obchodní praktiky

2. bezhotovostní placení

- a. popíše výhody a rizika bezhotovostního placení a vysvětlí, jak bezpečně platit
- b. vysvětlí odlišnosti a omezení debetní a kreditní karty
- c. popíše možnosti kontroly pohybu a stavu prostředků na účtu

2. SŠ

1. nakupování

- a. zkontroluje ukázky vzorového dokladu a smlouvy
- b. uvede příklad důsledků neznalosti smlouvy, včetně všeobecných podmínek
- c. kriticky posoudí nabídku zboží a služeb (podle vlastních či vyhledaných informací)

2. placení

- a. vybere vhodný způsob placení

b. vybere vhodnou možnost směny cizí měny a vypočte částku potřebnou pro tuto směnu

3. inflace

a. vysvětlí vliv inflace na příjmy, vklady, úvěry

b. navrhne, jak se občan může chránit proti mírné a proti vysoké inflaci

B. Hospodaření domácnosti

1. ZŠ

1.1 I. stupeň

1. porovná své potřeby a přání s finančními možnostmi

2. sestaví jednoduchý rozpočet a v příkladu rozliší vyrovnaný, přebytkový a schodkový rozpočet

3. uvede příklady zvýšení příjmů a snížení výdajů

1.2 II. stupeň

1. rozpočet

a. sestaví rozpočet jednotlivce i domácnosti

b. odliší čistý a hrubý příjem

c. odliší pravidelné, nepravidelné a jednorázové příjmy

d. odliší pevné, kontrolovatelné a jednorázové výdaje

e. zváží nezbytnost výdajů

2. porovná majetek a závazky domácnosti v bilanci

3. úvod do finančních služeb

a. charakterizuje jednotlivé finanční produkty a jejich využití

b. provádí výpočty jednoduchého úročení a popíše princip složeného úročení

c. charakterizuje úrok a poplatky a jejich vliv na cenu finančního produktu

d. porovná finanční produkty, zejména z hlediska rizika, výnosu a likvidity

4. plánování

a. stanoví své krátkodobé a dlouhodobé finanční cíle a rozhodne o způsobu dosažení těchto cílů

b. určí rizika ohrožující dosažení finančních cílů a navrhne způsob jejich zmírnění

2. *SŠ*

1. prohloubit úroveň osvojení

C. Přebytek rozpočtu domácnosti

1. *ZŠ*

1.1 I. stupeň

1. vysvětlí proč spořit

2. uvede příklady jak spořit

1.2 II. stupeň

1. odliší spotřebu, úspory a investice a jejich využití

2. v příkladu navrhne řešení přebytku rozpočtu

3. odliší druhy pojištění

4. v příkladu navrhne vhodné využití pojištění

2. *SŠ*

1. spoření

a. vybere vhodné spoření

b. vypočte jak dlouho spořit na určitý účel

2. investice

a. posoudí různé druhy investic, včetně investic do majetku

b. na příkladu ukáže nutnost rozložení rizika

3. pojištění

a. v příkladu vybere vhodný druh pojištění

b. uvede příklady povinných pojištění

4. popíše možnosti zabezpečení na stáří

D. Schodek rozpočtu domácnosti

1. ZŠ

1.1 I. stupeň

1. objasní vznik dluhů a nutnost jejich placení
2. objasní rizika půjček a vysvětlí, v jakém případě je vhodné si půjčit
3. uvede příklady jak si půjčit

1.2 II. stupeň

1. navrhne řešení schodku rozpočtu domácnosti
2. půjčování
 - a. rozhodne, v jaké situaci je vhodné a nevhodné si půjčit
 - b. porovná nabídky úvěrů
 - c. uvede příklady spotřebitelských úvěrů
 - d. vysvětlí postup získání úvěru včetně posouzení schopnosti splácet
3. důsledky nesplácení
 - a. vysvětlí příčiny a důsledky nesplácení dluhu
 - b. vysvětlí postup vymáhání dluhu
 - c. v příkladu navrhne řešení zadlužení
 - d. vysvětlí jak se vyvarovat předlužení

2. SŠ

1. úroky, úvěry

- a. vysvětlí způsoby stanovení úrokových sazeb a využití RPSN
- b. odhaduje nebo vyhledá obvyklou úrokovou sazbu a RPSN běžných druhů úvěrů
- c. v příkladu vybere nejvhodnější úvěr
- d. v příkladu posoudí úvěruschopnost a možnost zajištění úvěru

2. důsledky nesplácení

a. navrhne řešení situace předlužení

b. vysvětlí důsledky oddlužení

Příloha č. 2

Dotazník

Vážení respondenti,

jmenuji se Anna Matušková a studuji na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, obor NJ – ZSV. V současné chvíli také vyučuji na druhém stupni na základní škole. Chtěla bych proto Vás, mé kolegy a kolegyně ze základních škol, požádat o vyplnění dotazníku, který je součástí mé diplomové práce na téma: Potřeby a motivace učitelů finanční gramotnosti na základní škole.

Veškeré Vámi vyplněné informace jsou zcela anonymní a slouží pouze k mému šetření.

Děkuji za Váš čas a pravdivé odpovědi.

1. Jaký je Váš věk? (*Uved'te číslicí.*)

2. Délka Vaší pedagogické činnosti:

- do 5 let
- 6-10
- 11-15
- 16-20
- 21 a více

3. Máte zkušenosti s výukou finanční gramotnosti?

- Ano
- Ne

4. Začleňujete v současné době témata finanční gramotnosti do výuky?

- Ano
- Ne

5. Absolvovali jste formální školení nebo profesní rozvoj týkající se výuky finanční gramotnosti?

- Ano
- Ne

6. Nakolik si věříte ve své vlastní schopnosti efektivně vyučovat koncepty finanční gramotnosti? (1 - nevěřím, 5 - velmi věřím)

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

7. Ovlivňuje Vás nedostatek vzdělání a znalostí v oblasti finanční gramotnosti ve vaší sebejistotě a ochotě tato témata vyučovat?

- Ano
- Ne

8. Chtěli byste se v této oblasti dál vzdělávat?

- Ano
- Ne

9. Jak a v čem konkrétně byste se v této oblasti chtěli vzdělávat?

10. Jak důležitá je podle Vašeho názoru výuka finanční gramotnosti? (1 - není důležitá, 5 - velmi důležitá)

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

11. Jaké jsou podle vás hlavní přínosy výuky finanční gramotnosti pro žáky? (vyberte 3)

- Znalost sestavování rozpočtu – příjmy x výdaje
- Spoření a investice
- Eliminace rizik (dluhy, bezdomovectví, sociální dávky, finanční podvody...)
- Plánování stáří
- Snížení finančního stresu
- Podpora podnikatelského ducha
- Snížení majetkové nerovnosti
- Budování dědictví
- Přípravenost na krizové situace
- Jiné: _____

12. Jaké překážky považujete za **nejvýraznější**, pokud jde o výuku finanční gramotnosti ve školách? (možno vybrat až 3 odpovědi)

- Nedostatek času

- Nedostatečná finanční podpora
- Nedostatek informací k pojetí výuky finanční gramotnosti
- Nedostatek vzdělání u vyučujících
- Nezájem u žáků
- Nezájem u učitelů

13. Jakou podporu učitelé potřebují, aby mohli efektivně vyučovat finanční gramotnost?

- Další vzdělávání
- Další metodické materiály
- Dostatečnou finanční podporu
- Jiné: _____

14. Existují konkrétní výukové metody, které považujete při výuce finanční gramotnosti za účinné?

- Ano
- Ne
- Ještě nevím

15. Jaké?

16. Setkali jste se ve svém životě s konkrétními finančními problémy, které vás motivují k zapojení finanční gramotnosti do výuky?

- Ano
- Ne

17. S jakými?

18. V čem vidíte dlouhodobý přínos výuky finanční gramotnosti, a to jak pro jednotlivce, tak pro celou společnost?

19. Existují vnější faktory, jako jsou vládní politiky nebo společenské trendy, které ovlivňují vaši motivaci k výuce finanční gramotnosti?

- Ano
- Ne

20. Jaké?

21. Jsou vnější tlaky nebo očekávání (např. standardizované testování, administrativní nařízení...) negativním vlivem pro Váš přístup k výuce finanční gramotnosti?

- Ano
- Ne
- Nevím

22. Máte pocit, že ve vaší škole chybí podpora a zdroje pro efektivní výuku finanční gramotnosti?

- Ano
- Ne

23. Jak se to projevuje?

24. Podporuje zařazení finanční gramotnosti do vzdělávání na Vaší škole vedení (management školy - ředitel či zástupce)?

- Ano
- Ne

25. Jak konkrétně?

26. Myslíte si, že by to bylo žádoucí, v čem by měla podpora spočívat?

27. Setkali jste se někdy s odporem kolegů v souvislosti se zařazením finanční gramotnosti do ŠVP?

- Ano
- Ne

Příloha č. 3

Přepisy rozhovorů

První respondent - Michaela

Rozhovor probíhal 16. 11. 2023 a trval 36 minut. Jednalo se o respondenta ženského pohlaví ve věku 26 let, který působí prvním rokem na základní škole v Brně. Záznam byl tvořen za pomoci nahrání na platformě MS Teams. Přímé odpovědi respondentů jsou psány kurzívou. Z důvodu anonymity nejsou uvedena celá jména.

- Jaký je Váš **názor na důležitost výuky FG** v základním vzdělávání?

Vnímám FG jako důležitý aspekt výuky. Na některých školách je to třeba součástí matematiky, naše základní škola to má vyložene jako samostatný předmět! Předmět mám pro 9. Třídu a mají to vlastně 1 hodinu týdně a myslím si, že je to, že je to důležité, že jakoby sice v 15 letech ještě neřeší nějaké hypotéky a takové věci, ale aspoň když už se o tom a mohou být připraveni. Kdo je připraven, není zaskočen...

- Jak **přistupujete** k zařazení témat FG do své výuky?
- Jaké **metody a materiály** používáte k výuce FG?

Usiluji o to, aby se žáci učili spíše jako prakticky děláme různé projekty, skupinové práce, diskutujeme, pouštíme si videa s konkrétními životními situacemi.

- Můžete uvést **konkrétní příklady**?

Snažím se jim to tak nějak vždycky vysvětlit, aby to pochopili i oni a ne jenom nějakou definici a ale i jako různými aktivitami do hodin, takže se hodně inspiroji i například na ČT edu, tam jsou takové ty krátké videa. K tomu někdy pracovní listy využívám, nebo klasicky na Youtube, Zlatka, Občankáři a tak dále.

- Co považujete za **efektivní ve výuce FG**?

Samozřejmě tomu nemůžeme úplně říkat „projektová výuka“, ale hodně ji baví právě dělat jako projekty, nebo si to zkusit konkrétně, prakticky. Když například se bavíme o těch hypotékách nebo půjčkách, oni si zkusí sami vypočítat například jako jaký by z toho měli úrok nebo najít na internetu. Mohou udělat i malý průzkum doma.

- Jaké předměty vyučujete?

- Začleňujete FG do své výuky? V jakém předmětu?

A moje aprobace je výchova k občanství a německý jazyk a tím, že učím i tu výchovu k občanství, tak tam vlastně taky probíráme ekonomii s žáky a také se tam můžeme bavit o finanční gramotnosti. Ale jsem ráda, že to mají tady jako samostatný předmět, protože těch témat v ve výchově k občanství je velmi velká spousta, takže na to potom není takový prostor.

- Proč do tohoto předmětu ano/ proč do tohoto předmětu ne?

Do německého jazyka zatím FG nezapojuji. Žáci nejsou na příliš vysoké úrovni v rámci tohoto cizího jazyka. V tomto v tomto jazyku samozřejmě bereme jako počítání, čísla a tak dále, ale nemyslím si, že by to, že s tím mají s těmi pojmy, někdy mají problém v českém jazyce, takže si myslím, že v té němčině by to pro ně bylo asi problém. Hodně náročné ty slovíčka a pojmy, takže tam jsem to zatím nezkoušela aplikovat.

- Co by vám mohlo podpořit ve **větším zapojení FG v těchto předmětech?**

Tak myslím si, že asi určitě tady jako v němčině v angličtině zapojení FG lze, ale třeba trochu méně, hůře než například v zeměpise. Určitě bych ocenila tipy, jak to do těchto předmětů zapracovat.

Ted' zrovna mě napadá, že až se dostaneme k státnímu eventuálně k rodinnému rozpočtu, tak by to tam šlo udělat jako rodinný rozpočet. Vlastně ty slovíčka a některé slovíčka jako jídlo, pití a tak dále by asi už žáci měli znát, takže by to pro ně nemuselo být tak tak úplně náročné.

- Jakým způsobem jste **získali vzdělání** v oblasti FG?
- Využili jste *formální/neformální/informální* vzdělávání při zvyšování Vaší úrovně FG?

Zcela upřímně vyučuji tento předmět proto, že mám vystudovanou výchovu k občanství, kde se předpokládá, že ta ekonomie tam vlastně je. Tak tak tento předmět vyučuji. Ale že bych se cítila úplně vzdělaná, to se říct nedá. Měla jsem pouze 1 semestr finanční gramotnost. Jinak to byla samá historie a filozofie... Zpětně bych ráda doporučila vysokým školám, aby zahrnuli do svých předmětů vícero FG.

Snažím se hodně informací si vyhledat nebo když sem tam na něco zajímavého narazím, tak si to přečtu.

- Jakou z těchto forem preferujete? A proč?

Tak asi bych určitě chtěla získat nějaké informace i cestou třeba nějakého certifikátu nebo dalšího vzdělávání. Ale myslím si, že když to studuji vlastně i nebo získám ty informace neformálně, tak je to možná pro ty žáky i potom já se jim to takhle snažím vysvětlovat vlastně tou přijatelnější formou a ne úplně tou formální.

- Máte tendenci se dále vzdělávat ve FG? Proč?
- Jste nakloněni k vyhledávání dalších podnětů, které by posílily FG ve výuce?

Ano. Jelikož učím i výchovu k občanství, tak tak si tak bych se chtěla v téhle oblasti dala vzdělávat, protože si myslím, že by to mělo být do výuk dáváno, jakoby čím dál tím více. A nechci usnout na vavřínech... Chtěla bych mít více vícero znalostí, než mám teď, protože jak jak už jsem říkala, neměli jsme toho příliš na vysoké škole. Určitě bych také ocenila, kdyby například přijel učit nějaký profesionál, který by byl pro mě inspirativní.

- Jaké jsou největší výzvy, se kterými se setkáváte při výuce FG? Jak se s nimi vyrovnáváte?

A zatím musím říct, že úplné výzvy jsem neměla a jelikož jsme se zatím bavili o takových i běžných věcech, které člověk zná ze života, ale budeme se časem dostávat i k pojmům, jako je nabídka poptávka a tak dále. Tak samozřejmě vím, co to znamená, ale je pro mě spíše těžké se jakoby vžít do žáků.

- Upřednostňujete klasické/aktivizující/komplexní výukové metody?

Hlavně se snažím, aby to bylo nějak zábavné. Neřekla bych jednu metodu za všechny. Snažím se to různě kombinovat. Nejméně se snažím používat jakoby tu frontální výuku. Ale samozřejmě, občas ji používám. Hodně se snažím pracovat s textem nebo s tím obrazem s videem, ty projekty nebo i skupinové práce. Myslím si, že to to žákům taky hodně pomáhá v pochopení.

- Motivuje Vás zvolená výuková metoda k zařazení FG do výuky?

Motivační jsou pro mě různé diskuze. Zjistím jejich různé postoje a názory. Taky mě motivuje zkoušet využívat různé metody a tak nějak zkoumám, co na kterou třídu jakoby funguje. Některá skupina je více pro ty práce nebo nějaké jako skupinky, někteří zase s jsou spíše jakoby takoví introvertní, že nechcous pracovat v těch skupinách, ale asi si vždycky vezmu to téma, kterému bych se chtěla věnovat a zkouším hledat.

- Co považujete za **zásadní** pro výuku FG?

Určitě asi pracovat s nějakým tím obrazem nebo s těmi s těmi videi a nemít tu výuku jenom frontálně s nějakou s nějakou prezentací, tak jak tomu bývalo třeba hodně za nás. Tedy projektor a počítač...

Potom taky praktičnost. Jak jsem již uvedla.

- Je pro Vás důležitý zájem/nezájem a zapojení/nezapojení žáků do témat týkajících se FG?

Určitě je pro mě důležité, aby se mnou jakoby komunikovali, diskutovali. Musím říct, že se mi to zatím naplňuje, že ta třída, kterou učím, je taková komunikativní, že se zapojují a oni třeba ani kolikrát neví, že se vlastně učíme. Myslí si, že si třeba jenom povídáme, ale tím, že ty moje otázky mají nějaký cíl, mají nějaký záměr a smysl.

- Jaký způsob podpory preferujete od vedení Vaší školy? (management školy-zřizovatel, ředitel, zástupce)

Myslím, že už tím, že je ten předmět jako samostatný, tak tam ty preference jsou a je to zařazeno vlastně až v 9. Třídě, ale to si myslím, že je jako v pořádku, že dříve i ty žáci by asi nebyli na úrovni, kdyby se o tom s nimi dalo nějak komunikovat, diskutovat.

- Jaké jsou Vaše **vzdělávací potřeby**, jejichž naplněním byste více zapojil/a FG do své výuky

Školení, jen jsem ho ještě nevyužila, protože nebyl čas.

Navýšila bych časovou dotaci. Těch 45 minut je opravdu jako málo, když to člověk chce pojmout nějak, aby se žáci něco dozvěděli.

Materiálů pro výuku by mohlo být vícero, pracuji mám jako máme jako ve škole, učebnici, která není úplně špatně jako zpracovaná a ale jsou tam jako opravdu ty základy, takže se vždycky jakoby inspiroju tím tématem jsou tam vlastně hlavně jakoby to důležité, ale určitě bych tím jakoby nezaplnila celou hodinu.

Možná nějaké ucelené zdroje, ze kterých by se dalo čerpat. Zabere mi hodně času než něco vyhledám.

- Máte nějaké příklady úspěšných příběhů či zpětnou vazbu od svých studentů?

Vždycky nebo snažím se na konci hodiny si nějak vzít tu zpětnou vazbu, tak musím říct, že minimálně asi na základě testu z toho mají dobré, vlastně výborní známky. Cítím taky jejich zájem, tak si myslím, že ty hodiny nejsou nějak úplně nudné.

Snažím se to co nejvíce napasovat vlastně na ně, což oni oceňují. Například mám 1 skupinu, kde jsou samé holky, které se rády oblékají, líčí a tak dále. A teď jsme dělali jako rozpočet, kde měli za co nejmíň peněz nakoupit kvalitní kosmetiku a tak dále. Tak mě pochválili, že přemýšlím o jejich zájmech.

- Co vás pozitivně ovlivňuje v rámci pojetí výuky FG?
- Co vás negativně ovlivňuje v rámci pojetí výuky FG?

Tak pozitivně asi zatím ten zájem žáků, že když se o těch tématech bavíme, tak je vidět, že je to i zajímavá, že jsou si vědomi toho, že se s tím jednou budou určitě potýkat.

Negativní je čas. Jelikož je to je to 1 hodinu týdně a teďka, vlastně když jsou do toho ještě různé akce mimoškolní nebo nějaké svátky a podobně. Těch hodin za ten rok nebo půlrok moc moc není.

Takže se pak člověk musí s nějakými těmi aktivitami a tak dále usměrnit, aby vlastně jako stihl naplnit veškerá témata, co má.

- Jaké jste zaznamenal/a reakce u kolegů či vedení na výuku FG?

A já si myslím, že reakce jsou vesměs jako pozitivní. Dokonce i teď probíhá nebo proběhla nějaká, jestli olympiáda nebo soutěž ve finanční gramotnosti. A tak bylo to myslím jakoby online, takže jsme se toho i účastnili. Měli na to vlastně jakoby žáci tu 1 vyučovací hodinu a bylo to bylo to vlastně nějaké zatím teprve školní kolo. Postoje kolegů jsou kladné, vedení to nebere jako úplně zbytečný, jako nějaký předmět, který se musí vyučovat.

Druhý respondent - Jan

Rozhovor probíhal 17. 11. 2023 a trval 29 minut. Jednalo se o respondenta mužského pohlaví ve věku 25 let, který působí prvním rokem na základní škole v Lanškrouně. Záznam byl tvořen za pomoci nahrání na platformě MS Teams. Přímé odpovědi respondenta jsou psány kurzívou.

Z důvodu anonymity není uvedeno celé jméno.

- Jaký je Váš **názor na důležitost výuky FG** v základním vzdělávání?

Tak já si myslím, že finanční gramotnost je velmi důležitá, pro žáky. Finanční gramotnost se promítá do jejich života. A tedy je to velmi důležitá součást jejich života. Poté budou stárnout, že jo? Jak budou i na střední škole potom dospělí a neustále... Vlastně v tom jejich životě se ta finanční gramotnost řeší dnes a denně. Takže já si myslím, že je velmi důležitá pro jejich životy.

- Jak **přístupujete** k zařazení témat FG do své výuky?

Tak samozřejmě, v tematickém plánu nelze ke všem tématům zařadit finanční gramotnost, ale pokud je možnost i do nějakého tématu zapracovat, tak se o to pokouším.

- Jaké metody a materiály používáte k výuce FG?

Třeba zrovna na naší škole jsou výborné učebnice, ve kterých jsou i aktivity, které se poté dají využít v rámci finanční gramotnosti (skupinové práce, projekty...) nebo také ještě čerpám z internetových webů, jako například Výchova k občanství.cz nebo Občankáři.cz.

- Můžete uvést konkrétní příklady? Co považujete za efektivní ve výuce FG?

Tak třeba v rámci těch metod, tak si myslím, že je výborná skupinová práce. Dětem je zadaná práce, teďka dám příklad, že mají vytvořit rozpočet domácnosti a každá ta skupina dostane určitou rodinu, která má určitý finanční příjem, a to se mi třeba jako velmi osvědčilo v rámci výuky, že to děti je hodně bavilo. A spolupracovali ve skupinách, diskutovali.

- Jaké předměty vyučujete?

Tak já vyučuji anglický jazyk a výchovu k občanství.

- Začleňujete FG do své výuky? V jakém předmětu?
- Proč do tohoto předmětu ano/ proč do tohoto předmětu ne?

Do výchovy k občanství maximálně. Do anglického jazyka, záleží asi podle toho podle, jaký například sestavený je tématický plán od každého, každý už to má asi sestavený, trochu jinak a také záleží, jakoby hodně na učebnici, která se používá, protože v některých učebnicích toho anglického jazyka už můžou být třeba i aktivity nebo cvičení, která se i soustředí na to finanční gramotnost, ale v některých učebnicích, to teda těch toho staršího typu vůbec nejsou témata, do kterých bych se ta finanční gramotnost dala zařadit.

Myslím, že určitě to do angličtiny lze zařadit, ale to si myslím, že každý učitel nebo ne každý učitel, ale často se to dá tak jako vycítit. Prostě toho člověka napadne, že by třeba v tomhle tématu by se finanční gramotnost dala využít.

Jo, když je třeba třeba zrovna v angličtině, kdyby bylo téma rodina nebo kdybychom se bavili zrovna kdyby byla slovíčka, která by se týkala práce/povolání. Právě té rodiny, tak si myslím, že do těchto témat by se určitě finanční gramotnost zařadit dala.

- Co by vám mohlo podpořit ve větším zapojení FG v těchto předmětech?

No já si myslím, že by byly třeba super nějaké i webináře, kdyby někdo pořádal. Konkrétně pro daný předmět. No, že by třeba byl, že by někdo uspořádal webinář, který by se jmenoval finanční gramotnost v rámci anglického jazyka. Že by zase, že by někdo nás inspiroval, ve kterých tématech využít finanční gramotnost.

Samozřejmě taky zapojit anglický jazyk do výchovy k občanství.

Poskytnout nějakou základní slovní zásobu, co se týče té finanční gramotnosti a na to právě napojit i tu vzdělávací část.

- Jakým způsobem jste získali vzdělání v oblasti FG?

My jsme určitě na základní škole finanční gramotnost měli.

Ale teď jako konkrétně nejsem schopen říct, co přesně jsme v rámci té finanční gramotnosti na základní škole dělali. Na střední škole si teď nevzpomínám, že bysme měli vůbec finanční gramotnost. Tam to bylo vyloženě spíš, že jsme jeli jako společenské vědy, teorie. Ale je pravda, že tam byla teda třeba ekonomika a tam jsme zase řešili, jako co vyloženě třeba makroekonomie a mikroekonomie. Jo, takže na střední škole vyloženě ne? Ale já si myslím, že velkou roli v tom vzdělávání ve finanční gramotnosti hraje právě třeba rodina.

Že většinu těch informací o finanční gramotnosti - jak zacházet s penězi, co si můžu dovolit si koupit, tak na tom má velký podíl právě rodina.

Na vysoké škole jsme vyloženě áčkový předmět neměli. Který by obsahoval finanční gramotnost. Ale vím, že jsme si mohli zvolit povinně volitelný předmět tedy béčkový předmět. Protože to bylo v posledním ročníku, tak jsem to nevyužil.

- *Využili jste formální/neformální/informální vzdělávání při zvyšování Vaší úrovně FG?*
- *Jakou z těchto forem preferujete? A proč?*

Mě třeba vyhovovala právě ta jako rodinná forma, kdyžtak řeknu laicky, že. Rodiče mají za první možnost dávat dětem kapesné. Většina dětí teda dostává to kapesné. Vlastně cílem toho kapesného je ukázat dětem, jak vlastně hospodařit s penězi. Oni třeba dostanou dejme tomu 100 korun na týden a oni mají za úkol nějak s těmi stokorunami na ten týden vyžít jo, nebo dostávají kapesné, jo, tak třeba čtrnáctileté děti dostávají kapesné. Nevím 2 stovky na týden.

Ale zároveň pak, když třeba jsou i Vánoce, že jo, tak před Vánoci samozřejmě ty děti musí nakoupit vánoční dárky. A už si a tím pádem si už rozdělují ty příjmy, co si můžu dovolit, jako co kolik peněz můžu dát za zábavu? Jo a kolik peněz musím ušetřit.

A tak jsem se to naučil i já.

- *Máte tendenci se dále vzdělávat ve FG? Proč?*

No tak já osobně samozřejmě já učím chvíli, že jo, takže já si myslím, že se k tomu ještě časem určitě dopracuji. Pro začínajícího učitele je toho moc. Ale co si myslím, že je důležité tak procházet si všechny ty materiály, opakovat si to, pak se snažit asi předat dětem, jakoby to nejdůležitější, aby i oni jako věděli teda, co je v životě čeká.

A pak se teda ještě mluvil o těch webinářích, kdy bylo dobré, teda se na nějaký ten webinář připojit a vyslechnout si ostatní, jaký na to mají názor, protože by to mohlo bejt velmi inspirativní do budoucna.

- *Jste nakloněni k vyhledávání dalších podnětů, které by posílily FG ve výuce?*

Pokud narazím na oblast v rámci té finanční gramotnosti, které pořádně nerozumím, nebo mi něco není jasné, tak samozřejmě si vyhledám dodatečné informace a snažím se zjistit. Jak teda vše funguje a jak by to mělo fungovat? Abych potom dětem mohl předat ty správné informace. Aby z toho nevznikl třeba nějaký paskvil.

- Jaké jsou největší výzvy, se kterými se setkáváte při výuce FG? Jak se s nimi vyrovnáváte?

No zatím jsem nenarazil na žádnou oblast, která by byla jakoby složitá na vysvětlení zatím vše probíhalo tak, jak má. Samozřejmě učitel, než jde do té třídy, tak si musí nastudovat veškerá veškeré informace k dané látce, což někdy může být výzva.

- Upřednostňujete *klasické/aktivizující/komplexní* výukové metody?
- **Motivuje Vás zvolená výuková metoda** k zařazení FG do výuky?

Tak co se týče klasických výukových metod, tak si myslím, že je určitě dobrá práce s textem.

Ať už se jedná o nějaký příběh nebo o nějaký text, ze kterého mají žáci vybrat ty správné informace? Nebo si myslím, že taky výborné vyprávění.

Samozřejmě je spousta příběhů, které souvisí s finanční gramotností, kdy lidé třeba spadli do exekučních pastí nebo začaly gamblit. A tak dále a tak dále. Co s tím teda velmi souvisí a někdy právě ty příběhy mohou být velmi srdcervoucí nebo i velmi zajímavé. I pro ty děti.

No a co se týče aktivizujících metod, tak si myslím, že jsou určitě výborné v tomto tématu diskusní metody nebo i metody situační. Například diskusní metody a třeba zase ty nezkušenosti. Právě můžu zmínit, že mně se to úplně osvědčilo.

Jo a jak jsem už na začátku zmiňoval, tak skupinová a kooperativní výuka je taky velmi dobrá. Kde děti pracují ve skupinách, diskusní metody, kde je specifické, že ne všechny třídy jsou ochotny diskutovat na dané téma...takže učitel musí vhodně vybrat metodu na danou třídu.

- Co považujete za **zásadní** pro výuku FG?

No nejdůležitější asi, aby učitel měl nějaké znalosti finanční gramotnosti.

To si myslím, že asi bude nejpodstatnější, a pak aby měl teda dostatek materiálu pro výuku té finanční gramotnosti. Jo, což někdy může být problém. Jo ono v té výchově k občanství, ke spoustě těch témat je málo zdrojů v rámci finanční gramotnosti. Zrovna třeba, na těch

internetových webech, jak jsem zmiňoval občankáři nebo výchova k občanství, tak samozřejmě se nachází výukové materiály k tomuto tématu, ale není jich zase tolik.

- Je pro Vás důležitý zájem/nezájem a zapojení/nezapojení žáků do témat týkajících se FG?

Ted' myslíš jako jestli jsou aktivní při hodinách? No já si myslím, že každý učitel vidí rád, když se děti o dané téma zajímají a jeho to i částečně naplňuje, že jo že ví, že v té výuce dělá pokroky. A že to vzdělávání dělá takzvaně správně.

Pokud vidím, že žáci nemají zájem o dané téma, nebo že se nechtějí zapojit, tak potom musím změnit metody, popřípadně téma. Abych ty děti zaktivizoval, aby se teda zapojily do té výuky, i když ne vždy to samozřejmě možné.

- Jaký způsob podpory preferujete od vedení Vaší školy? (management školy- zřizovatel, ředitel, zástupce)

No mě bys mě se třeba líbí, když teda vedení školy za námi přijde a třeba nabídne nám i účast na nějakém tom webináři, nebo se nás zeptejte, zda bychom nepotřebovali více podkladů pro danou problematiku. Či mě třeba osobně na začátku velmi pomohlo vedení školy tím, že my vlastně vypůjčili veškerý materiál, který je dostupný na škole. Takže mám určitou formu podpory u kolegů.

- Jaké jsou Vaše **vzdělávací potřeby**, jejichž naplněním byste více zapojil/a FG do své výuky?

No, já bych řekl, třeba, že by bylo super více výukových videí. A ted'ka mě víc jako vyloženě nenapadlo.

Nebo plakáty celkově, které by se daly třeba vyvěsit bud' ve škole nebo i přímo v té třídě, ve které by se zrovna finanční gramotnost jako probírala. Těch je málo. Je samozřejmě dobře, když to mají žáci na očích. Tak si to můžu třeba o přestávce přečíst, kdyby to zajímalo, nebo poté může využít učitel.

Nebo i jiní učitelé, že by v jiných předmětech ty plakáty, které budou přístupné nebo zpřístupněny v té třídě využili.

- Máte nějaké příklady úspěšných příběhů či zpětnou vazbu od svých studentů?

No co vím tak jako že se třeba více začali zajímat o příjmy a výdaje nebo o rodinné příjmy. Nebo rodinné výdaje, že předtím si ani neuvědomovali, co vlastně kolik stojí v obchodech. Co všechno pro ně rodiče musí kupovat, ať už od oblečení až po jídlo nebo až po dárky a tak dále. Nebo kolik třeba stojí i školní pomůcky? Jo, protože většině dětí to koupí rodiče a oni pak nemají přehled. Když si zajdou pro sešit sami, tak poté zjistí, jakou hodnotu má třeba takový sešit, nebo taková učebnice.

- Co vás pozitivně ovlivňuje v rámci pojetí výuky FG?
- Co vás negativně ovlivňuje v rámci pojetí výuky FG?

Tak k těm negativním věcem, určitě patří, že ne do veškerých témat se dá ta finanční gramotnost zapojit, nebo nevím jak. Ale také určitě nedostatek času. To je asi hlavní negativum. Jo proto se ten učitel musí snažit zapojit tu finanční gramotnost i do jiných témat, protože není samozřejmě dána dotace pro finanční gramotnost a bylo by super, kdyby například tu mohl být jako volitelný předmět na škole.

Nebo některé školy mají dotaci 2 hodiny týdně pro občanskou výchovu, tak 1 z těch hodin by se dala třeba použít právě pro výuku například finanční gramotnosti a také pro výuku mediální výchovy a tak dále.

A pozitivně, co mě ovlivňuje, zpětná vazba od dětí, která většinou bývá pozitivní.

A zase je důležité, aby pro ty děti učitel vybíral aktuální témata, respektive jim blízká. Jelikož ve finanční gramotnosti, což je teda možné další negativum, že některé ty věci se jich zatím netýkají, ať už je například rozpočet domácnosti. Rozpočet domácnosti z jejich pohledu zařizuje většinou maminka a tatínek. Naplno se s tím budou potýkat až po škole atd.

- Jaké jste zaznamenal/a reakce u kolegů či vedení na výuku FG?

Tak jelikož jsem na škole krátce velmi tak jsem se ještě k reakcím kolegu či vedení nedostal. Ale dle jejich podpory odvozují pozitivní přístup.

Třetí respondent – Věra

Rozhovor probíhal 19. 11. 2023 a trval 20 minut. Jednalo se o respondenta ženského pohlaví ve věku 52 let, který působí na základní škole v Bystřici nad Pernštejnem. Celkem v pedagogické praxi působí 22 let. Záznam byl tvořen pomocí diktafonu. Jednalo se o osobní setkání.

Přímé odpovědi respondenta jsou psány kurzívou.

Z důvodu anonymity není uvedeno celé jméno.

- Jaký je Váš **názor na důležitost výuky FG** v základním vzdělávání?

Dle mého názoru se jedná o důležité téma. Vzhledem k tomu, že jsem vystudovala i obor sociální práce, vnímám tuto problematiku komplexně a považuji ji za opravdu velmi důležitou.

- Jak **přístupujete** k zařazení témat FG do své výuky?
- Můžete uvést **konkrétní příklady**? Co považujete za **efektivní ve výuce FG**?

Přístup mám kladný. Zařazuji kam se dá, tedy do výuky ve vlastivědě, ve výchově k občanství, pokud ho zrovna učím, tak i v politickém zeměpise, tam spíše v širším měřítku.

*Mám k tomu takový přístup, abych probrala základní, a za to považuji: **Peníze a transakce** – znalost základních produktů a základních operací s penězi (co je dluh, úrok, jak se platí platební kartou, složenkou, atd.)*

***Plánování a správa rodinného rozpočtu** – znalost různých typů příjmů a výdajů (plat, mzda, hrubá/čistá, daně, povinné pojištění), schopnost určit priority výdajů při omezeném rozpočtu, plánovat výdaje, spořit.*

***Posouzení rizik a očekávaného zisku** – znalost rizik u různých typů produktů, zejména úvěrů, kapitalizace úroků a [úvěrové riziko |rizik spojených s nesplácením], úroková sazba, inflace.*

***Širší finanční souvislosti** – reklama, nepoctivé praktiky obchodníků, znalost spotřebitelských práv a povinností, důležitost právní dokumentace související s nákupy, trestné činy spojené se světem financí (úvěrové podvody, apod.).*

- Jaké **metody a materiály** používáte k výuce FG?

Práce s videem a diskuze, také pracovní listy, modelové situace, počítání příkladů aj. Pokud mohu uvést konkrétně, například diskuze vhodný a nevhodný dluh, návrh vlastního platidla + bezpečnostní prvky, zapojení odborníka z praxe – student magisterského studia oboru ekonomie – projektový den – propojení finanční gramotnosti a informatiky. Zastávám názor – kombinovat metody. Tudiž zapojit více metod, a tak aktivizovat žáky.

- Jaké předměty vyučujete?

Já vyučuji výchovu k občanství, vlastivědu, výchovu ke zdraví, informatiku a ruský jazyk.

- Začleňujete FG do své výuky? V jakém předmětu?

Ano, ve výchově k občanství, vlastivědě a výchově ke zdraví.

- Proč do tohoto předmětu ano/ proč do tohoto předmětu ne?

Ve výchově k občanství a ve vlastivědě je součástí ŠVP naší školy. Mnohdy se výchova k občanství prolíná s výchovou ke zdraví. V ostatních nevím, jak zapojit.

- Co by vám mohlo podpořit **ve větším zapojení FG v těchto předmětech?**

Podpora je dle mého dostatečná, bylo by třeba dobré, pokud by bylo možné častěji využít odborníka z praxe.

- Jakým způsobem jste **získali vzdělání** v oblasti FG?

Hlavně samostudium.

- Využili jste *formální/neformální/informální* vzdělávání při zvyšování Vaší úrovně FG?

Neformální a informální vzdělávání

- Jakou z těchto forem preferujete? A proč?

Forma pro mě není rozhodující, důležitý je zdroj informací.

- Máte tendenci se dále vzdělávat ve FG? Proč?

Ano, protože je to oblast, ve které dochází k častým změnám. Je to praktické do života.

- Jste nakloněni k vyhledávání dalších podnětů, které by posílily FG ve výuce?

Ano, ráda se dozvím více.

- Jaké jsou největší výzvy, se kterými se setkáváte při výuce FG? Jak se s nimi vyrovnáváte?

Motivovat žáky k větší sebedůvěře v rámci finanční matematiky. Zkouším všechno možné.

- Upřednostňujete *klasické/aktivizující/komplexní* výukové metody?

Aktivizační a komplexní, ovšem i klasické mají podle mne ve výuce místo.

- **Motivuje Vás zvolená výuková metoda** k zařazení FG do výuky?

Ne, naopak podle toho, jaké téma učím, volím výukové metody.

- Co považujete za **zásadní** pro výuku FG?

Propojení teorie z praxí.

- Je pro Vás důležitý zájem/nezájem a zapojení/nezapojení žáků do témat týkajících se FG?

FG považují za podstatné téma, s nezájmem o tuto oblast jsem se u žáků nesešla. Pokud by k tomu došlo, snažila bych se je motivovat, aby význam FG pochopili.

- Jaký způsob podpory preferujete od vedení Vaší školy? (management školy-zřizovatel, ředitel, zástupce)

Možnost vzdělávat se, nakoupit pomůcky pro žáky, diskuze o zvoleném tématu.

- Jaké jsou Vaše **vzdělávací potřeby**, jejichž naplněním byste více zapojil/a FG do své výuky? (metodické materiály, výukové materiály...)

Myslím si, že množství materiálů je dostatečné, pociťuji spíše nedostatek času.

Např. dozory a další činnosti, které ve školství realizují učitelé, by dle mého názoru měly vykonávat osoby bez VŠ vzdělání.

- Máte nějaké příklady úspěšných příběhů či zpětnou vazbu od svých studentů?
V této oblasti ne.
- Co vás pozitivně ovlivňuje v rámci pojetí výuky FG?

Je zde určitá míra svobody. Možnost svobodně si vybrat metody a formy práce se žáky. A také ta propojenost s praxí.

- Co vás negativně ovlivňuje v rámci pojetí výuky FG?

Neřekla bych, že úplně negativně, ale jako výzvu vnímám obavy části žáků s finanční matematiky. Dále je jako výzvu možné brát i finanční situaci některých žáků a je nutné dát pozor, aby toto téma pro ně nebylo zraňující, pokud se např. jejich rodina ocitla v tíživé finanční situaci.

A jak jsem zmínila nedostatek času.

- Jaké jste zaznamenal/a reakce u kolegů či vedení na výuku FG?

Vedení školy ji považuje za důležitou součást ŠVP, kolegové spolupracují, věnují se více finanční matematice, ve výchově k občanství se věnujeme ostatním tématům, ve vlastivědě se jedná o prvotní vhled do problematiky.

Čtvrtý respondent - Petr

Rozhovor probíhal 19. 11. 2023 a trval 25 minut. Jednalo se o respondenta mužského pohlaví ve věku 72 let, který působí na základní škole v Nedvědicích. Celkem v pedagogické praxi působí 49 let. Záznam byl tvořen za diktafonu. Jednalo se o osobní setkání.

Přímé odpovědi respondenta jsou psány kurzívou.

Z důvodu anonymity není uvedeno celé jméno.

- Jaký je Váš názor na důležitost výuky FG v základním vzdělávání?

Myslím si, že vzdělávání k FG je potřeba. Je to důležité pro jejich život.

- Jak přistupujete k zařazení témat FG do své výuky?

Příležitostně v jednotlivých tématech, v 9. ročníku je to samostatné téma (základní pojmy finanční matematiky).

- Jaké metody a materiály používáte k výuce FG?

Využívám metody klasické, jelikož si myslím, že je důležitý obsah, nikoli forma.

- Můžete uvést konkrétní příklady? Co považujete za efektivní ve výuce FG?

Pro příklad bych rád zmínil výpočet daně, dalších povinných odvodů státu, pojištění, výpočet daně z úroku při spoření apod. Tak například počítáme úměrnost, následně procenta, rovnice. Vždycky lze využít k upozornění na důležitost pro praktický život v rámci ekonomiky rodiny, obce, státu.

- Jaké předměty vyučujete?

Moje aprobace je matematika a chemie. Letos učím pouze matematiku, v celé své pedagogické historii toho bylo...Na malých školách to ani jinak moc nešlo.

- Začleňujete FG do své výuky? V jakém předmětu?
- Proč do tohoto předmětu ano/ proč do tohoto předmětu ne?

Finanční gramotnost uplatňuji v matematice. Proč? Je to učebním obsahem a když se nad tím zamýšlím, je to práce s čísly, vhodně to jde s FG propojit. Nevím, jak bych to případně do chemie ani zařadil.

- Co by vám mohlo podpořit ve větším zapojení FG v těchto předmětech?

V případě chemie určitě nějaké další vzdělávání, jak by bylo možné přímo začlenit. Ale jak jsem již zmiňoval, některé věci jsou ze života, běžné příklady z praktického života, tak není potřeba nic mimořádného, když mě to napadne, rád začlením.

- Jakým způsobem jste získali vzdělání v oblasti FG?

Učí mě, respektive naučil mě sám život. Nijak záměrně jsem to nestudoval.

- Využili jste formální/neformální/informální vzdělávání při zvyšování Vaší úrovně FG?
- Jakou z těchto forem preferujete? A proč?

Spíše tedy neformální či informální.

- Máte tendenci se dále vzdělávat ve FG? Proč?

Co mě zajímá, to si přečtu, pídím po nových informacích. Tak bych se tomu nebránil.

- Jste nakloněni k vyhledávání dalších podnětů, které by posílily FG ve výuce?

Ano, rád učím finanční matematiku, i žáci mohou vidět, že matematika a praxe jsou v souladu. Na této filozofii to zakládám. Ano, praktický přesah bych klidně posílil.

- Jaké jsou největší výzvy, se kterými se setkáváte při výuce FG? Jak se s nimi vyrovnáváte?

Zásadní je získat zájem žáků, ostatně to platí obecně, zde (FG) je to o maličko snazší.

- Upřednostňujete klasické/aktivizující/komplexní výukové metody?
- Motivuje Vás zvolená výuková metoda k zařazení FG do výuky?

Upřednostňuji klasické výukové metody, už jsem to zmínil. A vnitřně cítím, je to to potřebné pro život, dává mi to smysl, mohu říct, že je to motivující z hlediska toho, že jim předávám něco užitečného, z mého pohledu něco z praxe. Mohu zkušenosti předat dál.

- Co považujete za zásadní pro výuku FG?

Abych měl znalosti, zkušenosti v této oblasti. To znamená, byl si jistý, co předávám, jaký obsah.

- Je pro Vás důležitý zájem/nezájem a zapojení/nezapojení žáků do témat týkajících se FG?

Samozřejmě, je pro mě důležitý zájem studentů, a to v obecné rovině!

- Jaký způsob podpory preferujete od vedení Vaší školy? (management školy-zřizovatel, ředitel, zástupce)

To nedokážu říct, z hlediska finanční gramotnosti to pro mě nesehrává významnou roli.

- Jaké jsou Vaše vzdělávací potřeby, jejichž naplněním byste více zapojil/a FG do své výuky?

Čas. Základní znalosti finanční gramotnosti po těch letech si myslím, že mám, tak vědomosti nezmiňuju.

- Máte nějaké příklady úspěšných příběhů či zpětnou vazbu od svých studentů?

No, byla doba, kdy v tématu procenta žáci měli za domácí úkol sami sestavit příklad s touto tematikou. A to mělo úspěch. Různě doma zjišťovali, dělali si takový průzkum.

- Co vás pozitivně ovlivňuje v rámci pojetí výuky FG?

Že jim předávám něco praktického a taky vlastně to, co já sám vím, co jsem zažil, řešil, vyzkoušel. Chápete...

- Co vás negativně ovlivňuje v rámci pojetí výuky FG?

Časová náročnost. Není úplně prostor se dlouho například věnovat daním. Kdyby bylo více hodin, to by hned byla jiná...

Pátý respondent – Pavla

Rozhovor probíhal 21. 11. 2023 a trval 45 minut. Jednalo se o respondenta ženského pohlaví ve věku 49 let, který působí 25 let na základní škole v Bystřici nad Pernštejnem. Záznam byl tvořen za pomoci nahrávání na diktafon. Přímé odpovědi respondenta jsou psány kurzívou.

Z důvodu anonymity není uvedeno celé jméno.

- Jaký je Váš **názor na důležitost výuky FG** v základním vzdělávání?

Je důležitá, ostatně jako všechny gramotnosti. Je to taková příprava do života.

- Jak **přistupujete** k zařazení témat FG do své výuky?

No ne nějak cíleně, spíše náhodně, když narazím na témata, která by mohla sloužit k celkovému rozhledu žáků.

- Jaké **metody a materiály** používáte k výuce FG? Můžete uvést **konkrétní příklady**?

Jo, práce s textem, diskuze, modelové situace, určitě děkuji a mohla bys jo příklady konkrétně už sám uvedla že třeba vychází z textu právě nebo máš ráda diskuzní metody já třeba pomatuju tak a myslíš si že tohle je efektivní právě ty diskuzní metody nebo práce s textem ve své ve tvé výuce tak

- Co považujete za **efektivní ve výuce FG**?

Myslím, že to efektivní je, teda doufám. Nevím, co bych jinak aplikovala. Hlavně propojení s realitou. Aby se neseťkávali jen pasivně – frontálně.

- Jaké předměty vyučujete?

Prioritní je pro mě německý jazyk, ale také jsem kariérový poradce. Pár hodin mám občanské výchovy.

- Začleňujete FG do své výuky? V jakém předmětu?

Proč nezačleňuji? Řekla bych, že se ke mně ty informace nedostávají a nebo nevidím v tom přínos. Něco na sílu tam cpát není dobré. Ale ve výuce německého jazyka se snažím to zapojit náhodně. Například porovnání cen bydlení u nás vs. v Německu na dopravu, náklady na kulturní život, sport aj.

- Proč do tohoto předmětu ano/ proč do tohoto předmětu ne?

Do výchovy k občanství opět intuitivně, témata co jsem učila, moc ve spojitosti s FG realizovat nešla.

- Co by vám mohlo podpořit ve **větším zapojení FG v těchto předmětech**?

Třeba nějaký portál, rady odborníka nebo mě napadá něco, co by přímo bylo ušito pro německý jazyk.

- Využili jste *formální/neformální/informální* vzdělávání při zvyšování Vaší úrovně FG?

- Jakou z těchto forem preferujete? A proč?

Z internetu, článků, ze zpráv, ze života. Třeba bych upřednostnila právě i tu formální nebo neformální. Aby to mnohdy nemuselo být pokus, omyl.

- Máte tendenci se dále vzdělávat ve FG? Proč?
- Jste nakloněni k vyhledávání dalších podnětů, které by posílily FG ve výuce?

Tendenci bych měla, jenže je otázka, na kolik mi to čas dovolí. Ve školství řešíme mnoho projektů, dozorů, zaměřit se cíleně jenom na FG zabere spoustu času. Nemám „žádný balíček“, kde bych souhrnně přehledně mohla brát.

- Jaké jsou největší výzvy, se kterými se setkáváte při výuce FG? Jak se s nimi vyrovnáváte?

Největší výzvu v rámci výuky finanční gramotnosti lze uvést čas. Říká se, že učíme 30% času, zbytek je papírování, řeší se záležitosti ohledně třeba i morálky a komunikace s rodiči, což samozřejmě také velmi důležité, ale mívám potom mnohem méně času pro tu praktickou část.

- Upřednostňujete klasické/aktivizující/komplexní výukové metody?

Kombinuji. Já se snažím, aby žáky výuka hlavně bavila, aby se ty metody hodně střídaly, ale hlavně v tom cizím jazyce, to je velice nutné, aby teda to žáky bavilo, byli aktivní a spolupracovali.

- **Motivuje Vás zvolená výuková metoda** k zařazení FG do výuky?

Pokud vidím, že je ta metoda zpracovaná vhodně na to téma, sáhnu po tom. Určitě.

- Co považujete za **zásadní** pro výuku FG?
- Je pro Vás důležitý zájem/nezájem a zapojení/nezapojení žáků do témat týkajících se FG?

Důležitý je, aby žáci měli zájem, aby se dokázali o těchto tématech bavit, nebo aspoň jakoby naznačit, co je zajímavé. Potom i ten přesah do té praxe, aby jim to dalo něco dalo do osobního života. Vnitřně člověk tak musí cítit... Neříká se jen tak, že učitelství je poslání...

- Jaký způsob podpory preferujete od vedení Vaší školy? (management školy-zřizovatel, ředitel, zástupce)

- Jaké jsou Vaše **vzdělávací potřeby**, jejichž naplněním byste více zapojil/a FG do své výuky? (metodické materiály, výukové materiály...)

V tomhle směru podporu od vedení máme, uvolnění financí, možnost dalšího vzdělávání, spíš je o to množství těch materiálů podkladů nebo zpracovaných listů. Bylo by to přínosnější, než když si člověk pak informace hledá. Pracně z různých zdrojů vyhledá...

Konkrétně třeba i na ten německý jazyk by bylo přínosem vytvořit něco, kde by bylo simulováno, jak zde aplikovat.

- Máte nějaké příklady úspěšných příběhů či zpětnou vazbu od svých studentů?

Napadá mě, organizujeme různé partnerské výměny, jazykové kurzy v zahraničí, speciálně do Německa, Rakouska a tam řešíme porovnání cen, porovnání nabídky zboží u nás vs. u nich, porovnání kvality zboží, cena atrakcí v souvislosti s jejich „kapesným“ apod.

- Co vás pozitivně ovlivňuje v rámci pojetí výuky FG?
- Co vás negativně ovlivňuje v rámci pojetí výuky FG?

No možnost využívat tady tyto informace i ve svém soukromém životě, například při vycestování, řešení zaopatrění, pojištění, pro tu organizaci výjezdů. Negativní je maximálně ten nedostatek podkladů a času.

- Jaké jste zaznamenal/a reakce u kolegů či vedení na výuku FG?

Řekla bych, že je to různorodé. Záleží na tom, jakými obory se kolegové zabývají. Takže do některých oborů je snadnější FG začlenit do jiných zase ne. Z toho i pramení jejich postoj. Něco ryze negativního jsem však neslyšela. Každopádně, že mě, se týká FG nás všech. A to každý den, kdekoliv. "

Šestý respondent - Lukáš

Rozhovor probíhal 21. 11. 2023 a trval 47 minut. Jednalo se o respondenta mužského pohlaví ve věku 32 let, který působí 8 let na základní škole v Prostějově. Záznam byl tvořen za pomoci nahrání na platformě MS Teams. Přímé odpovědi respondenta jsou psány kurzívou.

Z důvodu anonymity není uvedeno celé jméno.

- Jaký je Váš **názor na důležitost výuky FG** v základním vzdělávání?

Tak určitě je to důležité. A co se týče mé vlastní zkušenosti, tak my máme zakomponovanou finanční gramotnost v několika ročnících.

Základ je, který je dán v tom tematickém plánu a potom záleží na vyučujícím, jestli to ještě nějak prokládá.

Myslím si, že by toho prostoru jako věnovat se té finanční gramotnosti mělo být ve škole více nejenom teda v matematice, ale obecně v rámci ostatních předmětů.

- Jak **přistupujete** k zařazení témat FG do své výuky?

Tak já jelikož učím kromě jiného matematiku, tak mám vlastně vystudovaný ekonomický směr taktéž, takže vidím tam nějaké propojení. Myslím si, že mám určitý nadhled v mnoha věcech a snažím se to tedy tam zařazovat nejenom v těch ročnících, kde to je povinné, ale v rámci nějakých třeba zajímavostí, které se týkají té finanční gramotnosti. Co by ti studenti měli vědět, třeba když se hodně hovořilo o té inflaci a tak dál. Tak jsem to tam zařadil, i když to tam být nemělo. Snažím se to tam zahrnovat jako trochu jinak v tom, že se moc nedržím takových těch pouček, jakože jak je to nastaveno, protože konkrétně v té matematice ta finanční gramotnost je založena pouze na nějaké bázi počítání. Já nevím jako hypoték a všeho. A to mi přijde jakože je to škoda, že to je hlavně málo a že to je takové jako úzkoprofilové.

- Jaké **metody a materiály** používáte k výuce FG?
- Můžete uvést **konkrétní příklady**? Co považujete za **efektivní ve výuce FG**?

Tak já vlastně jsem používal víceméně nějaké buď prezentace, které jsem si vytvořil, nebo jakože učebnici jsem vlastně nepoužil žádnou. Občas jsem využil i něco třeba, co mám knížky marketingu managementu ještě z vysoké školy.

A potom spoustu věcí jsem dělal třeba nějakou jako řízenou diskuzi, že de facto jsem jim potom z toho třeba udělal nějaký výcuc, nebo jsem jim nadiktoval pár pojmů, které byly důležité, ale bylo to třeba formou jako nějaké skupinové diskuze a stokrát. Také jsem třeba kombinoval nějaké zápisy, které jsem jim vytvořil. Já z různých prostě zdrojů na internetu.

Protože když jsem to tak procházel, tak vlastně z každé té učebnice jsem si bral nějaký výcuc něčeho a není to moc tak jako kompaktní, že by se mě by se prostě líbilo, kdyby bylo fakt nějaký třeba zdroj nějaká knížka, která by byla nebo která by sloužila.

Kombinuju ale všechny metody. Aby to nebylo moc těžké, moc jednoduché, aby to bylo zároveň nějakou hravou formou. Třeba jsem minulý rok byl se třídou v Praze, jsem zařídil exkurzi do ČNB, takže to bylo třeba také důležité, že jsme brali tu finanční gramotnost. A právě v tom období, když jsme tam byli, jsme tam měli super program o tom, jak vznikají peníze, jak všechno funguje, bylo to hodně takové interaktivně. Spousta prostě otázek, jo o penězích ochranné prvky, jak vznikly editace a všechno možné a myslím, že se to studentům líbilo, takže to je třeba 1 věc, kterou jsem zařadil, a potom jsem třeba využil různé materiály. Jo na stránkách ČNB je několik různých materiálů. Takže to se mi třeba moc líbilo a svědčilo.

- Jaké předměty vyučujete?
- Začleňujete FG do své výuky? V jakém předmětu?
- Proč do tohoto předmětu ano/ proč do tohoto předmětu ne?

Takže já vyučuji matematiku, angličtinu a druhý cizí jazyk.

No určitě ano, protože vlastně ty cizí jazyky jsou super v tom, že kromě těch jako témat nebo kromě nějaké té gramatiky a takových těch klasických témat my se hodně bavíme jako o aktuálních věcech. Co se třeba děje ve světě, jaké jsou situace problémy? Takže prostě to s tou finanční gramotností souvisí, a řešili jsme tam právě třeba, jak tu inflaci řešili, jsme tam třeba ceny bytů v různých zemích. Řešili jsme tam třeba průměrné platy různých povolání a tak dál, takže pokud to samozřejmě jde, nebo pokud je nějaké téma, které aktuální, tak to tam vždycky zahrnu a nebo pokud narazíme na něco, třeba v učebnici, je tam nějaký článek o „fair trade“. Třeba, co to je vůbec, tak potom se o tom třeba bavíme. Bavíme se o tom, kde se tyto produkty dají najít, co si myslí, proč je tam ta přidaná hodnota, co to vlastně, za co se platí a nějakým způsobem vlastně postupnými kroky tam řešíme i tyhle věci. Jo, nebo jsme třeba řešili. Ted' si nedávno pamatuji, jsme se měli jsme nějaké téma cestování. Řešili jsme prostě ceny letenek, takže zase studenti si měli třeba vypočítat. Řešili jsme nějakou průměrnou mzdu, kdyby chtěli letět tam a tam, jak to nejlíp na komponovat, jaká by byla nejlepší cesta? Jo, pak ubytování v té zemi třeba a tak dál. Takže toto třeba v angličtině mě ted' napadlo, že jsme, že jsme dělali, což je vlastně není to úplně klasická, jako gramotnost nějaké téma, ale svým způsobem to souvisí s nějakým tím hospodařením, s nějakou tou orientací tady ve světě.

- Co by vám mohlo podpořit ve větším zapojení FG v těchto předmětech?

No já si myslím, tak určitě ono je spousta, jakože různých portálů, kde se dá využít nějakých materiálů a spíš si myslím, že to je asi o tom, aby se každý ten vyučující tak nějak jako „nacítil“,

a nějak jako kreativně se zamyslel nad tím, jak to téma dá třeba uchopit, nebo co se tam dá jako ještě zahrnout jo. Například nějaký článek, jenom o cestování prostě, nebylo to žádné téma nic jako podstatného, ale na základě toho, že tam bylo prostě něco o letectví, tak já jsem najednou, prostě to bylo zrovna 2 týdny, co jsem se vrátil vlastně ze Španělska, tak jsem tak jsme se bavili o leteckých společnostech, bavili jsme se o tom, jak to vlastně funguje, jakým způsobem funguje vyhledávání letenek. Ukázali jsme si ty nejdůležitější portály, pak jsem pouštěl, jak funguje vlastně to, kdo nikdy třeba neletěl to poučení na začátku, že v angličtině, co nám tam říkají, kde jsou své výhody, pak jsme zase řešili právě tu ceny těchto letenek, kdy je to nejlepší, vyhledávali různé kombinace. Jaká města, jo a tak dál a tak dál. Takže ono vlastně se dá jako udělat. Z malé věci se toho dá udělat hodně a dá se to, pak to vlastně nabalovat, takže spíš si myslím, že v každé té době se to dá nějak jako vztáhnout. I například v historii, tam člověk může zase porovnávat třeba jaké byly výdělky, že třeba když se někdo baví tady o konci, já nevím 80 let jo nebo období minulého režimu. Jaká byla průměrná mzda, co kolik stálo? Za kolik teda asi teď my za naši výplatu koupíme, kolik čeho jo a prostě nějaký takový ten nadhled. Do těch věcí se podle mě dá zařadit. Skoro ve všech předmětech.

Ono je to obtížné, je složité to v tom, že na jednu stranu jako člověk třeba, já to беру, ze své jako podstaty, nebo z toho z té mé perspektivy, že mě to baví, mě to naplňuje a to fakt dělám nesmírně rád. Těším se na každou hodinu a já i ty studenty беру jako nějaké partnery, kteří mě obohacují, ale rozumím tomu, že pokud někdo už třeba v tom školství dlouhou dobu a teď jak se pořád prostě řeší, co se řeší a peníze, a to a hodiny, a to bychom měli, a to se nelíbí inspekci.

A dělá maximum, stejně to nikdo nevidí. Takže třeba někteří jsou jako frustrovaní a potom už nechtějí být ani jako inovativní. Jo a že se vlastně ten člověk radši má fajfku, od fajfkováno, než aby něco jako tvořil. Ale myslím si, že pokud to nějak zlomí a zkusí to v tom, že třeba to nebude úplně dobrá hodina, nebo se to nepovede, nebo to třeba budu chtít do příště dopilovat. Ale takové to jako vystoupení z komfortní zóny nebo překonání toho strachu potom člověka v závěru jako mnohdy někam posune, takže si myslím, že možná je vnitřně podpořit třeba u těch zkušenějších, nebo o těch, kteří to dělají, jako, jo pojď do toho zkus to třeba to nebude úplně ono, ale uvidíš. A potom, když ta hodina je jiná, než oni jsou zvyklí, nebo tam člověk zařadí něco moderního, kde ti studenti jsou opravdu jako kreativní. Ve stylu řeknete, já nevím, mám výplatu tu a tu za 3 měsíce jsem ušetřil 40000 nebo já nevím, kolik prosím tě, chtěl bych zájezd pro 2 lidi někde k moři. V létě včetně ubytování vymyslete něco. Zkuste to najít. Máte na to

třeba 15-20 minut. Fungujete ve skupinkách, pak to budete prezentovat nejlepší návrh vyhrávat, to je úplná blbost, co mě třeba napadla. Ale toto, když jim dáte, tak spousta z nich prostě úplně najednou jim ten mozek zapne, že konečně dělají něco praktického, že prostě to v tom vidí. Smysl jsou kreativní, protože chtějí najít nejlevnější ceny. Nejlevnější nejlepší poměr, kvalita výkon a potom vlastně to můžou nějak prezentovat.

- Jakým způsobem jste **získali vzdělání** v oblasti FG?
- Využili jste *formální/neformální/informální* vzdělávání při zvyšování Vaší úrovně FG?

Tak vlastně má první škola původní je vysoká škola ekonomická v Praze. Kdy jsem vystudoval v rámci hlavní specializace mezinárodní obchod a potom jsem vlastně i během navazujícího studia studoval v Manchesteru toho mastera a také jsem tam měl marketing, management, takže tady tato oblast a tam jsme měli právě hodně ty praktické věci i na té škole v Praze, kdy jsme prostě třeba měli retail.

Marketing, management - navrhovali jsme různé strategie, počítali jsme já, nevím optimalizaci třeba počtu pokladních. Já nevím v Kauflandu, v Lidlu jo, řešili jsme, proč je tok prodejny takový, jaký je, proč jsou výrobky tak, jak jsou. A toto třeba já se snažím dělat s těmi studenty, jo ať se fakt, ať si všímají těch věcí, ať se ať přemýšlí nad tím. A jak vlastně ten řetězec na nás působí, jak na nás působí ta reklama? Jo, co nás ovlivňuje a tak dál, takže to jsou takové jako. Spíš praktické věci a to se mi líbí víc, než když bychom počítali pod jenom pořád nějaké vzorce, prostě na hypotéky a na nějaké věci. Jo, takže tak to mám nějak vnitřně nastavené.

- Jakou z těchto forem preferujete? A proč?
- Máte tendenci se dále vzdělávat ve FG? Proč?

No určitě pro mě nejlepší asi kombinace všech uvedených. Kombinace třeba i té formální stránky, že si něco přečtu, protože občas samozřejmě na to nemám úplně tolik času. A na druhou stranu, když vidím nějaké školení, které je jako zajímavé, nebo něco, co by mě jako zaujalo nějaký, ať už je to teda webinář nebo face to face, tak se rád toho jakože zúčastním, protože je to někdy jako efektivní v tom, že sice to zabere nějaký čas v daný okamžik, ale člověk s tím s tím počítá, ale nemusí už tak jako sám pokoutně hledat tam něco tam něco tam něco.

A co se týče těch forem, tak v dnešní době potom covidu, je to všechno přesunuto na ten web, což je super, že to šetří čas, ale mě ještě pořád baví osobně. Já jsem takovej jako oldschool v tomto, jakože fakt mám rád, když je něco face to face a je to jako naživo a člověk se tak nějak

jako na cítí, že někde třeba jede jo, někde prostě stráví čas s těma lidma, kteří mají třeba podobné podobný obor nebo podobný zájem, může tam i posdílet. Ale samozřejmě ještě k těm informacím. Myslím si, že to je vlastně důležité. U každého toho vyučujícího, protože já fakt spoustu věcí najdu tak, že já obecně čtu jako zprávy. Zajímám se o ty informace, co se děje v domově, ve světě v zahraničí v těch různých zemích.

A díky tomu, že to sleduji a mám třeba nějaký přehled. Baví mě i historie dějepis, plus třeba ta provázanost do současnosti, tak já často na nějaké ty věci narazím, které potom v té hodině jako mohu použít a mohu třeba i těm studentům poslat sdílet. Ale je pravda, že pokud je někdo takový, že třeba nesleduje vůbec právě a vlastně ho to nezajímá a čte třeba jenom nějaké, já nevím lifestyleové články. Tak asi je, je to horší i pro toho pedagoga, potom něco v této oblasti předávat, protože on sám asi nemá moc jako z čeho brát.

- Jaké jsou největší výzvy, se kterými se setkáváte při výuce FG? Jak se s nimi vyrovnáváte?

Asi jakože úplně ne. No já spíš jakože co jsem to zatím měl možnost, tak jsem to vždycky vlastně učil trošku pokaždé jinak podle situace a podle jako přízpůsobení asi těch studentů nebo těm studentům, protože ona vlastně každá třída je úplně jiná. Třeba moje třída je taková, jakože je to vyrovnaný. Tam počet studentů, studentek oni mají takovou jako energii, drive. Nebojí se, ptají se a jsou takový, jakože fakt aktivní hodně. Ale pak jsou třeba třídy, kde ta aktivita je taková, že oni sice vlastně za celou hodinu de facto ani nepohnou, když to přeženu, ale když se člověk na něco se ptá, tak vlastně není odezva. Když se zeptá na něco pozitivního, není odezva negativního, není moc odezva, takže člověk jít se musí nějak jako rozproutit.

- Upřednostňujete klasické/aktivizující/komplexní výukové metody?
- **Motivuje Vás zvolená výuková metoda** k zařazení FG do výuky?

A zase některé ty aktivity se tady v této skupině třeba dělají hůř, jo, takže já zas, když vidím, že třeba je někdo je takový, nebo mám tady skupinu studentů, kteří se o to fakt jako zajímají, tak si člověk může dovolit třeba dělat jiné věci, upozadit něco, co není tak důležité a fakt jim to tak nějak jako ušít na míru. Takže já to mám tak nějak hodně jako intuitivně a pocitově. A další věc je, že tady ta finanční gramotnost jsou tam třeba nějaká témata, která se mají projít, ať už co se týče teorie nebo nějakých příkladů.

Nutné v uvozovkách minimum, které si myslím, že se je i svým způsobem trošičku jako zastaralé v dnešní době. Jo, když se podívám do těch učebnic třeba pro 9. Třídu, který vyšly před 10 lety

a fakt se tam pořád dokola, jsou tam jenom početní příklady na to, že pan Novák si uložil....., jo a teď ty úroky, všechno je tam úplně nereálné dnešní době a ti studenti to jenom počítají dokola, takže já udělám nějaké jako příklady a pak se fakt spíš snažím.

Zabývat tady těmito věcmi jo, když třeba řešíme měnový kurz, jo, tak děláme i nějaký vývoj v historii, jak to bylo, jak co funguje, když já nevím koruna posílí oslabily a já jsem dovozce vývozce. Jo, tak jim to vždycky dávám na nějakém příkladu, když si třeba objednávají něco, já nevím z aliexpressu. A tak nějak se o tom prostě bavíme, aby si to jako uvědomili a aby se to naučili, jakože nějak nějak nazpaměť.

Ale ne všichni jako chtějí být kreativní. Takže toto je asi výzva, že je spousta studentů, kterým by raději vyhovovalo, když to přeženu počítat za hodinu 30 rovnic, jakože jedu a nemusím řešit nějaké jako kreativní věci, přemýšlení o nějaké tady firmě logo značko, co bych založil, zlepšil udělal, protože prostě na to třeba nejsou zvyklí, což je zase chyba toho školství. Jo, jak je to nastavené.

Prostě jedním uchem všechno nalít, další den zapomene, jo že chybí taková trošku provázanost, takže toto je asi výzva v tom jako zapojit úplně všechny a přesvědčit je o té důležitosti.

Tudíž u mě výukové metody takový mix a zase jak říkám, jo záleží na záleží na situaci, na té skupině, mám třeba rád, když se fakt do toho, jakože zapojí ti studenti, když prostě jdou třeba k tabuli, jo napiš v rámci třeba nějaké myšlenkové mapy věci, potom je rozebíráme, nebo se mi líbí i to, že třeba se rozdělí ve skupinkách na nějaký úkol. Každá skupina má za úkol si něco připravit Může mít já nevím, co to je. Nemám vyloženě rád, jakože já bych jim to všechno nějak jako odvykládal, ale spíš jde opravdu o tu nějakou tu diskuzi. O tom nad tím přemýšlet, hledat ty souvislosti, ale jak říkám, jo nemusí se to vždycky setkat s úspěchem úplně, protože jak i studenti jsou jenom lidi, že? A někdy mají lepší den, horší den a záleží také, která je to hodina.

Vždycky mám nějaký samozřejmě plán té hodiny, nebo mám nějakou vizi, co mám dělat, co mám třeba už předchystané, něco mám jakože nějaké alternativy podle toho, jak se to třeba vyvine, nebo když třeba jsme něco nestihli, jsme minule nějaké opakování, pak třeba něco rozjedeme nového a jak říkám, jo, není to ve stylu, že bych si řekl tak teď to musím během 20 minut stihnout, aby něco rychle, protože když vidím, že třeba ti studenti mají zájem, klidně to bereme do hloubky, klidně tam prostor tomu věnuji. Naopak, když vidím, že chci dělat něco, já nevím kreativního a ta odezva je taková, že vlastně. Těm studentům to až tak nic moc neříká, tak prostě

to nějakým způsobem shrnu přejdu a jdeme dál s tím, že pokračujeme. Třeba v tom se pro ně jako lákavější, takže určitě je to nějaká kombinace. A vše podle dané situace.

- Co považujete za **zásadní** pro výuku FG?
- Je pro Vás důležitý zájem/nezájem a zapojení/nezapojení žáků do témat týkajících se FG?
- Jaký způsob podpory preferujete od vedení Vaší školy? (management školy- zřizovatel, ředitel, zástupce)

V první řadě, když bych to měl vzít na tu vnitřní motivaci, tak mě to svým způsobem jako baví tady ta oblast, což je pro mě jako vnitřní motivace to předávat dál. Neberu to jako nějakou povinnost, ale spíš jako nutnost a jako něco, co ti studenti by měli vědět. Zároveň je to praktická část do života, bude se jim hodit.

Když s těmi studenty chci jet třeba na nějakou exkurzi, jak byla česká národní banka, která s tím souvisí, tak s tím problém není. Prostě nemohu, nikdo mě k tomu naopak, ale aktivně jako nepřesvědčuje, že to musím dělat.

Kolikrát to musím dělat a tak dál. A zároveň to není ani nijak jako finančně honorováno. Jo že by člověk řekl, já nevím, zařadím toto, nebo udělám nějaký projekt a tak dál. Takže u mě je to fakt jako vnitřní motivace a pro spoustu těch pedagogů, kteří tu vnitřní motivaci nemají, tak tam asi by musela být ta vnější, která je většinou.

Ona jde ruku v ruce, ale pokud není ta vnitřní, tak je to blbě, protože to dělají jenom kvůli něčemu. A teď je otázka, jako kvůli čemu by to dělali jo že, když by byli zapojeni do nějakého projektu, z kterého by měli jako prostředky, tak by to dělaly, ale jinak by to asi nedělali, tak je to také špatně, takže.

- Jaké jsou Vaše **vzdělávací potřeby**, jejichž naplněním byste více zapojil/a FG do své výuky?

Portál by byl super, když by byl prostě nějaký portál, kdyby byla různá, tak byla různá témata různá, třeba podle úrovní, nějaké kvízy pracovní listy. Mohla by se třeba stáhnout i prezentace. Právě tam se mi velice líbilo ty stránky té ČNB, kde se tam dá stáhnout i prezentace na různé téma. Jsou tam k tomu pak ty pracovní listy nebo de facto testy a je to moc pěkně udělané, takže vlastně tohle by bylo super potom ta učebnice.

Aby se dobře pracovalo, nějaká podpora i pro toho pedagoga, nebo by to nemuselo být ani pro ty studenty, ale mohlo by to být třeba jenom nějaká kniha pro jako vyučující, kteří by s tím mohli nějak jako pracovat a potom samozřejmě.

Myslím si, že když by ono jako oni jsou různé kurzy, prostě, které v rámci DVPP jako chodí.

Ale ona je teď vlastně otázka, že kolikrát, musel by to být fakt jako dobře asi udělaný ten kurz a myslím si, že ta finanční gramotnost není moc ani sjednocená na těch základních školách, jako co se tam, kde učí, neučí, kolik toho se učí. Takže ono je to takové v tomto těžké, že na jednu stranu je super, že to je takové volné, ale na druhou stranu vlastně někdy až moc volné a největší problém bývá spíš podle mě s tou motivací těch pedagogů na různé ty školení, jako chodit do já to vidím na sobě, že já mě vždycky zaujme tolik věcí, které bych chtěl. Vždycky dojde nějaká nabídka, jenomže člověk primárně jako chce učit a já pořád v sobě řeším takové jako to dilema ve stylu já nevím, teďkom mě odpadla hodina, protože já nevím, byla nějaká školní akce a příští týden bych měl jet na DVPP. To by mě zase spadlo, což je mě blbě, protože už ti studenti by mě neměli 2 týdny, takže tam raději jo a takovým způsobem takovým způsobem to já třeba občas řeším. Takže toto je také si myslím jako důležité, aby ti pedagogové měli zájem se vzdělávat sebevzdělávat a dělat třeba ty věci trochu jinak.

Tím způsobem lze říct, že potřebujeme i více času, protože ono jakože to období je takové vždycky hektické. A to máte, že to víte z vlastní zkušenosti, 1 den čtvrtletní porada, pak jsou třídní schůzky, pak je nějaký projekt, pak je exkurze, pak den otevřených dveří... Takové ty provozní věci jako oprava písemek, chystání, písemek, chystání, prezentací a všeho možného a už nezbyvá ten prostor. Na to si třeba fakt v klidu odpoledne 1 mi celé volné sednout a řešit.

- Máte nějaké příklady úspěšných příběhů či zpětnou vazbu od svých studentů?

Jo já si myslím, že určitě, že pro ně je to takové, že oni se vlastně těší.

Nějakým způsobem k tomu přičichli. Oni se pak snadněji orientují, mají větší přehled a mají potom schopnost, jak třeba si najít něco sami nebo nějakou věc, si třeba pořešit nebo si ohlídnou, ať už jsme třeba řešili nějaké brigády a pracovní právní vztahy, jak to funguje? Co by si měly ohlídnout, na co poptat, na co nezapomenout? Takže si myslím, že určitě jsou za to rádi a mnohdy si vlastně ani to neuvědomují, že to zhodnotí až třeba zpětně retro perspektivně, když si pak třeba setkáme, tak řeknu, jo, tak vy jste nám tehdy.

- Co vás pozitivně ovlivňuje v rámci pojetí výuky FG?

- Co vás negativně ovlivňuje v rámci pojetí výuky FG?

Co mě ovlivňuje pozitivně, no a spíš jako, jednak teda to vnitřní přesvědčení, že to je důležité. Jednak to, že mě to baví, ale spíš mě ovlivňuje i to, když vidím, že vlastně třeba někteří ti studenti fakt jsou takové jako nepopsaný list papíru. Dejme tomu, že o tom neví třeba vůbec nic. A ať už z nějakého důvodu, že je to nezajímá, nebo že třeba v rodině se toto třeba neřeší, nebo neměli s tím zkušenosti. A toto je vlastně co mě jako ovlivňuje v tom, abych to tam zařazoval, abych jim to předal, to fakt důležité i do jejich nějakého budoucího života. A to jestli zapomenou nějakou nějaký vzorec z něčeho, tak ten si vždycky najdou. Tyto věci si také najdou, ale pokud má podle mě člověk nějaký přehled, tak se není tak lehce jako třeba zmanipulovatelný, nebo neudělá tady nějakou tu chybu, v dnešní době opravdu, kdy ne každý si může dovolit všechno a řeší se různé jako půjčky a úvěry aj... Tak toto si myslím, že jako pro ně důležité, aby uměli odhadnout, jako jestli, teda jako jo ne, co je dobré a co je špatné. Vlastně taková prevence proti finančním problémům a podobně.

Je dobré mít fakt i přehled o tom, jako co, co stojí, nestojí a co si ten člověk může dovolit a nemůže a jak se to třeba rozvrhnout, aby vyšel, aby když má nějakou brigádu a chce na něco jako ušetřit, takže tak nějak tak nějak to mám jako nastavené já, třeba když jsem s nimi byl na tom zájezdu, teď na podzim 12 dní, tak oni to právě asi jim to zorganizoval rok dopředu a spousta z nich se na to fakt vydělala sama a bylo úplně super právě potom sledovat, že i když jsme tam na tom zájezdu byli, tak oni jako si fakt jako dopřáli.

Ve stylu, který si něco koupit, udělat si radost a pak ještě jo, jsme se o tom bavili, že fakt měli dobrý pocit z toho, že to věděli dopředu. Našetřili si na to rodiče jim třeba na to chtěli přispět, ale oni jako nechtěli. Teď i vydělali na nějaké to kapesné s sebou a udělali si to jako hezky a že měli pocit, že vlastně to neměli zadarmo a že si to fakt užili. I díky tomu to, že to byly nějaké vydělané peníze, ale oni si to sami jako nějak rozvrhli i takže to je vlastně taky.

Nějaká věc, která je učí vidět to jako nepřímo, když člověk jim dá nějakou možnost a ne každý si to mohl dovolit. Ale my jsme si to tak nějak jako rozvrhli. I ten splátkový kalendář, třeba co měli, aby prostě to bylo pro ně jako OKA de facto a vlastně jela celá třída jo, no nestalo se, což bylo také raritou, kdyby někdo třeba řekl, nemůžu si to dovolit, nebo nechci, nebo je to moc, ale všichni vlastně jeli nakonec a bylo to super, takže toto je také jako nějaká nějaký příklad tady. Někaký negativní postoj nebo něco, co mě negativně ovlivňuje. Ty časové možnosti.

Samozřejmě je jasné, že kdyby se to učilo jakože samostatně, jako předmět třeba 2 hodiny týdně v roce, tak by to zase bylo úplně jiné, že by se tam dělaly jiná témata, víc do hloubky. Řekl bych

efektivně, byť by na to mohlo být jako víc prostoru a teď se nebudu jenom o matematice, ale v těch různých předmětech. Tak si myslím, jakože mi to dává tak to smysl.

- Jaké jste zaznamenal/a reakce u kolegů či vedení na výuku FG?

Já si myslím, že jako všichni to považují jako důležité. Všichni o tom ví a neseťkal jsem se teda s nikým, kdo by jako říkal na co, nebo to a spíš akorát byl problém v tom, že jako někteří ti vyučující se to svým způsobem jako bojí trochu učit, protože prostě se s tím nikdy neseťkali. A jak říkám, třeba není to ta jejich oblast, která je zajímavá úplně a necítí se v tom prostě jako pohodlně, protože jako je to něco, co nemají třeba tak úplně zvládnuté narozdíl od třeba ostatních témat, takže i pro ně je to nějakým způsobem něco nového a třeba mají možná i strach z toho, že spousta těch studentů se o to zajímá a že možná ví víc než oni, a proto se jim třeba do toho i nechce. Jo, ale vlastně co mám všechny okolo sebe, kteří vlastně třeba tady tato témata učí nebo mají učit, tak oni spíš, jako to kvitují v tom, že by chtěli, jako jestli bych jim poradil. Nebo jestli bych posílal materiály nebo jak to učím, z čeho a jestli bych jim poskytl pak dál, takže jsou spíš takový, jako že by chtěli a že se ptají jo, že to není takový jako ne, proč, nebudu, ale jako budu, ale mám strach, protože třeba nevím přesně, jak to udělat.

Sedmý respondent - Kateřina

Rozhovor probíhal 22. 11. 2023 a trval 25 minut. Jednalo se o respondenta ženského pohlaví ve věku 26 let, který působí 2 roky na základní škole ve Strážku. Záznam byl tvořen za pomoci nahrání na platformě MS Teams. Přímé odpovědi respondenta jsou psány kurzívou.

Z důvodu anonymity není uvedeno celé jméno.

- Jaký je Váš **názor na důležitost výuky FG** v základním vzdělávání?

No tak asi určitě je to důležité, aby děti věděly, kolik co stojí, nebo jak s penězi mají naložit.

- Jak **přistupujete** k zařazení témat FG do své výuky?

Přistupuji k tomu pozitivně. Ale často jenom spíše intuitivně.

- Jaké **metody a materiály** používáte k výuce FG?

Snažím se různé metody kombinovat. Ale jsem spíše pro aktivizování žáků. Frontální výuku využívám minimálně.

- Můžete uvést **konkrétní příklady**? Co považujete za **efektivní ve výuce FG**?

Využívám aplikaci Filipův Pohár ČSOB. Považuji to za efektivní.

Ještě mě napadá výpočty toho, kolik co stojí a převody z eura na český peníze, třeba teoreticky v zeměpise, porovnávání cen výrobků.

- Jaké předměty vyučujete?

Učím fyziku, informatiku, přírodopis a tělocvik.

- Začleňujete FG do své výuky? V jakém předmětu?

Když to sedí, začleňuji. Prostě za mě například porovnávání těch cen potravin nebo i výrobků obecně prostě tam sedí, v zeměpise například.

- Proč do tohoto předmětu ano/ proč do tohoto předmětu ne?

Takže v zeměpise teda, když zjišťujeme nějakou potravinu, co se týká nějakých evropských států a jestli to je stejně jako jinde. Nebo když se řeší hmotnost, zda hmotnost balíčku je taková, proč za tu stejnou cenu, jak je to v Německu nebo třeba v Anglii? Jestli je to stejný? Apod.

V informatice si neuvědomuji, ale vlastně když se dělají třeba grafy, kde se srovnávají nějaký informace, co se týká třeba toho, kolik si ty děti vydělaly na třeba vánočním jarmarku, tak se to tam dá pěkně složit, takže při výuce grafů.

Jo v tělocviku to teda nepoužívám.

- Co by vám mohlo podpořit **ve větším zapojení FG v těchto předmětech**?

Pomohlo by cílit na tyto dané předměty, třeba kdyby byla nějaká kniha, nebo nějaká webová stránka aplikace, která by to trošku víc zrenovovala a dávala pro mě ty podněty?

Třeba takhle to mám jako v zeměpise, akce „zachraň zeměpis“, a ty lidi, co něco napadne, tak to tam dají a dá se to použít ve výuce, dávaj pro použití pro ostatní, aby byla ta výuka oživená. A nebyla to prostě nějaká historická smršť, frontální výuka atd.

- Jakým způsobem jste **získali vzdělání** v oblasti FG?

Řekla bych, že ze svého života, že třeba musela řešit půjčku, pojištění a podobně, nebo třeba v rodině se to slyšela tak to asi určitě ty hodiny informálním způsobem jako od rodičů. Jo nějak si o tom šetření třeba těch kapesného na nějakou dražší věc určitě s tímhle fórem preferuješ zprávy.

- Využili jste *formální/neformální/informální* vzdělávání při zvyšování Vaší úrovně FG?

Hlavně asi neformální a informální. Webinář či info z rodiny.

- Jakou z těchto forem preferujete? A proč?

Tak preferuju neformální a informální. Je mi to bližší, jeví se to smysluplně.

Proč je, protože abych v tom praktickém životě dokázala překonat i nějaké třeba největší výzvy, se kterými se lze setkat v rámci finanční gramotnosti.

- Jste nakloněni k vyhledávání dalších podnětů, které by posílily FG ve výuce?

Ano, rozhodně.

- Jaké jsou největší výzvy, se kterými se setkáváte při výuce FG? Jak se s nimi vyrovnáváte?

Nic si nevybavím.

- Upřednostňujete *klasické/aktivizující/komplexní* výukové metody?
- **Motivuje Vás zvolená výuková metoda** k zařazení FG do výuky?

Jak jsem říkala, snažím se to kombinovat. Kdybych viděla třeba nějak dobře zpracovanou metodu, pro výuku FG, určitě bych využila.

Snažím se učit prakticky, kdy hlavně žáci pracují, je to aktivní, dokáže je to i víc zaujmout.

- Co považujete za **zásadní** pro výuku FG?
- Je pro Vás důležitý zájem/nezájem a zapojení/nezapojení žáků do témat týkajících se FG?

Zásadní je praktické využití a s tím související zájem u žáků.

Jde taky o to, že můžem tomu věnovat víc času na úkor něčeho, co třeba není tak záživné.

- Jaké jsou Vaše **vzdělávací potřeby**, jejichž naplněním byste více zapojil/a FG do své výuky?

Myslím, že chybí ale třeba právě nějaký web, kterej by dával všechny možný informace o tom.

Ale co tam chybí v obecné rovině zařazení i do toho třeba rámcového plánu si myslím, že tam to prostě není úplně jasné, zřetelné napsané.

Jestli do matematiky, trochu do informatiky, ale není to tam v těch ostatních předmětech, a když to tam jako není, tak ten učitel se automaticky třeba dává na druhou kolej.

- Jaký způsob podpory preferujete od vedení Vaší školy?

No tam vidím, že by k tomu motivovalo, aby vedení podporovalo z hlediska financí, myslím tím, uvolnění na nějaké webináře, nebo pozvání nějakého odborníka přímo do školy.

- Máte nějaké příklady úspěšných příběhů či zpětnou vazbu od svých studentů?

Nedokážu říct.

- Co vás pozitivně ovlivňuje v rámci pojetí výuky FG?
- Co vás negativně ovlivňuje v rámci pojetí výuky FG?

No pozitivně asi to, že jo, že to mají děti zájem. Negativně, nedostatek času nebo nedostatek nějakých těch vhodnejch vyučovacích pomůcek.

- Jaké jste zaznamenal/a reakce u kolegů či vedení na výuku FG?

Nějak výrazně negativní ne. Záleží to taky, jakou aprobaci ten učitel má a co učí. Například s matikáři se to dá sdílet mnohem více než s nějakým pro učí třeba hudební výchovu.

Příloha č. 4

Informované souhlasy

Informovaný souhlas – rozhovor

Jméno: MICHAELA PROCHÁZKOVÁ

Telefon: 606 421 017

Cíl zkoumání: Cílem diplomové práce je analyzovat a posoudit potřeby a motivaci učitelů základních škol pro výuku FG. Cílem praktické části je zjistit aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku FG z hlediska potřeb a motivace. Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů definovat aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku FG z hlediska potřeb a motivace.

Důvod: Výzkumné šetření pro zpracování diplomové práce.

Rozsah souhlasu:

Já níže podepsaný/-á potvrzuji, že

- a) jsem se seznámil/-a s informacemi o cílech a průběhu výzkumu.
- b) dobrovolně souhlasím s účastí
- c) rozumím tomu, že se mohu kdykoli rozhodnout ve své účasti na výzkumu nepokračovat
- d) jsem srozuměn s tím, že jakékoliv užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu nezakládá můj nárok na jakoukoliv odměnu či náhradu

Zároveň prohlašuji, že

- a) souhlasím se zveřejněním anonymizovaných dat a výstupů vzešlých z výzkumu a s jejich dalším využitím

Výše uvedená svolení a souhlasy poskytuji dobrovolně na dobu neurčitou až do odvolání.

Potvrzuji, že jsem převzal/a podepsaný stejnopis tohoto informovaného souhlasu.

Podpis:

Informovaný souhlas – rozhovor

Jméno: JAN

Telefon: 731 330 253

Cíl zkoumání: Cílem diplomové práce je analyzovat a posoudit potřeby a motivaci učitelů základních škol pro výuku FG. Cílem praktické části je zjistit aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku FG z hlediska potřeb a motivace. Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů definovat aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku FG z hlediska potřeb a motivace.

Důvod: Výzkumné šetření pro zpracování diplomové práce.

Rozsah souhlasu:

Já níže podepsaný/-á potvrzuji, že

- a) jsem se seznámil/-a s informacemi o cílech a průběhu výzkumu.
- b) dobrovolně souhlasím s účastí
- c) rozumím tomu, že se mohu kdykoli rozhodnout ve své účasti na výzkumu nepokračovat
- d) jsem srozuměn s tím, že jakékoliv užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu nezakládá můj nárok na jakoukoliv odměnu či náhradu

Zároveň prohlašuji, že

- a) souhlasím se zveřejněním anonymizovaných dat a výstupů vzešlých z výzkumu a s jejich dalším využitím

Výše uvedená svolení a souhlasy poskytuji dobrovolně na dobu neurčitou až do odvolání.

Potvrzuji, že jsem převzal/a podepsaný stejnopis tohoto informovaného souhlasu.

Podpis: _____

Informovaný souhlas – rozhovor

Jméno: VĚRA SLÁMOVÁ

Telefon: 724 934 074

Cíl zkoumání: Cílem diplomové práce je analyzovat a posoudit potřeby a motivaci učitelů základních škol pro výuku FG. Cílem praktické části je zjistit aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku FG z hlediska potřeb a motivace. Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů definovat aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku FG z hlediska potřeb a motivace.

Důvod: Výzkumné šetření pro zpracování diplomové práce.

Rozsah souhlasu:

Já níže podepsaný/-á potvrzuji, že

- a) jsem se seznámil/-a s informacemi o cílech a průběhu výzkumu.
- b) dobrovolně souhlasím s účastí
- c) rozumím tomu, že se mohu kdykoli rozhodnout ve své účasti na výzkumu nepokračovat
- d) jsem srozuměn s tím, že jakékoliv užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu nezakládá můj nárok na jakoukoliv odměnu či náhradu

Zároveň prohlašuji, že

- a) souhlasím se zveřejněním anonymizovaných dat a výstupů vzešlých z výzkumu a s jejich dalším využitím

Výše uvedená svolení a souhlasy poskytuji dobrovolně na dobu neurčitou až do odvolání.

Potvrzuji, že jsem převzal/a podepsaný stejnopis tohoto informovaného souhlasu.

Podpis: A. Slámová

Informovaný souhlas – rozhovor

Jméno: PETR

Telefon: 721 582 591

Cíl zkoumání: Cílem diplomové práce je analyzovat a posoudit potřeby a motivaci učitelů základních škol pro výuku FG. Cílem praktické části je zjistit aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku FG z hlediska potřeb a motivace. Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů definovat aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku FG z hlediska potřeb a motivace.

Důvod: Výzkumné šetření pro zpracování diplomové práce.

Rozsah souhlasu:

Já níže podepsaný/-á potvrzuji, že

- a) jsem se seznámil/-a s informacemi o cílech a průběhu výzkumu.
- b) dobrovolně souhlasím s účastí
- c) rozumím tomu, že se mohu kdykoli rozhodnout ve své účasti na výzkumu nepokračovat
- d) jsem srozuměn s tím, že jakékoliv užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu nezakládá můj nárok na jakoukoliv odměnu či náhradu

Zároveň prohlašuji, že

- a) souhlasím se zveřejněním anonymizovaných dat a výstupů vzešlých z výzkumu a s jejich dalším využitím

Výše uvedená svolení a souhlasy poskytuji dobrovolně na dobu neurčitou až do odvolání.

Potvrzuji, že jsem převzal/a podepsaný stejnopis tohoto informovaného souhlasu.

Podpis: _____

Petr Vejmelka

Informovaný souhlas – rozhovor

Jméno: Pavla Filipová

Telefon: 604959031

Cíl zkoumání: Cílem diplomové práce je analyzovat a posoudit potřeby a motivaci učitelů základních škol pro výuku FG. Cílem praktické části je zjistit aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku FG z hlediska potřeb a motivace. Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů definovat aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku FG z hlediska potřeb a motivace.

Důvod: Výzkumné šetření pro zpracování diplomové práce.

Rozsah souhlasu:

Já níže podepsaný/-á potvrzuji, že

- a) jsem se seznámil/-a s informacemi o cílech a průběhu výzkumu.
- b) dobrovolně souhlasím s účastí
- c) rozumím tomu, že se mohu kdykoli rozhodnout ve své účasti na výzkumu nepokračovat
- d) jsem srozuměn s tím, že jakékoliv užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu nezakládá můj nárok na jakoukoliv odměnu či náhradu

Zároveň prohlašuji, že

- a) souhlasím se zveřejněním anonymizovaných dat a výstupů vzešlých z výzkumu a s jejich dalším využitím

Výše uvedená svolení a souhlasy poskytuji dobrovolně na dobu neurčitou až do odvolání.

Potvrzuji, že jsem převzal/a podepsaný stejnopis tohoto informovaného souhlasu.

21. 11. 2023 Podpis:

Informovaný souhlas – rozhovor

Jméno: LUKAŠ MATOUŠEK

Telefon: 605 801 383

Cíl zkoumání: Cílem diplomové práce je analyzovat a posoudit potřeby a motivaci učitelů základních škol pro výuku FG. Cílem praktické části je zjistit aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku FG z hlediska potřeb a motivace. Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů definovat aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku FG z hlediska potřeb a motivace.

Důvod: Výzkumné šetření pro zpracování diplomové práce.

Rozsah souhlasu:

Já níže podepsaný/-á potvrzuji, že

- a) jsem se seznámil/-a s informacemi o cílech a průběhu výzkumu.
- b) dobrovolně souhlasím s účastí
- c) rozumím tomu, že se mohu kdykoli rozhodnout ve své účasti na výzkumu nepokračovat
- d) jsem srozuměn s tím, že jakékoliv užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu nezakládá můj nárok na jakoukoliv odměnu či náhradu

Zároveň prohlašuji, že

- a) souhlasím se zveřejněním anonymizovaných dat a výstupů vzešlých z výzkumu a s jejich dalším využitím

Výše uvedená svolení a souhlasy poskytuji dobrovolně na dobu neurčitou až do odvolání.

Potvrzuji, že jsem převzal/a podepsaný stejnopis tohoto informovaného souhlasu.

Podpis:

Informovaný souhlas – rozhovor

Jméno: KATEŘINA DVORŽÁKOVÁ

Telefon: 605 924 853

Cíl zkoumání: Cílem diplomové práce je analyzovat a posoudit potřeby a motivaci učitelů základních škol pro výuku FG. Cílem praktické části je zjistit aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku FG z hlediska potřeb a motivace. Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů definovat aktuální situaci pohledu učitelů základních škol na výuku FG z hlediska potřeb a motivace.

Důvod: Výzkumné šetření pro zpracování diplomové práce.

Rozsah souhlasu:

Já níže podepsaný/-á potvrzuji, že

- a) jsem se seznámil/-a s informacemi o cílech a průběhu výzkumu.
- b) dobrovolně souhlasím s účastí
- c) rozumím tomu, že se mohu kdykoli rozhodnout ve své účasti na výzkumu nepokračovat
- d) jsem srozuměn s tím, že jakékoliv užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu nezakládá můj nárok na jakoukoliv odměnu či náhradu

Zároveň prohlašuji, že

- a) souhlasím se zveřejněním anonymizovaných dat a výstupů vzešlých z výzkumu a s jejich dalším využitím

Výše uvedená svolení a souhlasy poskytují dobrovolně na dobu neurčitou až do odvolání.

Potvrzuji, že jsem převzal/a podepsaný stejnopis tohoto informovaného souhlasu.

Podpis: _____

Dvoržáková